

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
Guideline for Developing Higher Potential in Food, Processing
Operation of Community Enterprises, Samut Prakran Province

อัสม์เดชเดชา ปานท่าไข่
ASSADEJDECHA PANTHAKHAI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2559

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
Guideline for Developing Higher Potential in Food, Processing
Operation of Community Enterprises, Samut Prakran Province

อัสม์เดชเดชา ปานท่าไข่
ASSADEJDECHA PANTHAKHAI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
ชื่อ นามสกุล	อัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่
ชื่อปริญญา	คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา และคณะ	คหกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ระดับดี โดยคำนวณกลุ่มตามวิธีของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 112 คน และคำนวณการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐาน วิสาหกิจชุมชน 268 กลุ่ม พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินผลโดย จำนวน 114 กลุ่ม ระดับปานกลาง จำนวน 117 กลุ่ม และระดับต้องปรับปรุง จำนวน 20 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนมีความตั้งใจจริงและมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีในการให้ความรู้และงบประมาณเพื่อการพัฒนา ส่วนสภาพในการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัญหาในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการวางแผน จัดทำแผนแม่บทชุมชนทุกตำบล 2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกับสมาชิก 3) ด้านบริหารงานบุคคล สร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน 4) ด้านการตลาดผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด 5) ด้านการผลิต หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิต และ 6) ด้านบัญชี/การเงิน จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ที่แท้จริง

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ, วิสาหกิจชุมชน, แปรรูปผลิตภัณฑ์

Thesis title	Guideline for Developing Higher Potential in Food, Processing Operation of Community Enterprises, Samut Prakran Province
Author	Assadejdechcha Panthakhai
Degree	Master of Home Economics
Major program	Home Economics
Academic Year	2016

ABSTRACT

The objectives of this study were :1) to evaluate the basic information, :2) to determine the operational status and problems, and :3) to study the potential development guidelines for the operation of community enterprises of food processing groups in Samut Prakran Province. Samples, selected by stratified random sampling technique, were 112 members of community enterprises in Samut Prakran Province. These samples was drawn from the presidents of community enterprises of food processing in Samut Prakran Province which were assessed as the good level in potential operation. Data collection were done by using questionnaire technique, while the data were analyzed with frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that the assessment of potential operation of the community enterprises of food processing groups, 268 in Samut Prakran Province, were at the good level of 114, the average level of 117, and the improvement level of 20. The community enterprises had strong intention to the strengthening of communities and the supportive system from the partite participation consisted of knowledge and developing budget. The overall of operational status was at a high level while the overall of operational problem was at a low level. The potential development guidelines for the operation of community enterprises of food processing groups in Samut Prakran Province were ;1) planning approach: making master plan for all sub-district, ;2) organization structure approach: overall operation review with all of members, ;3) personnel management approach: creating morale for work performance of personnel together, ;4) marketing approach: producing products to meet market needs, ;5) production approach: supporting the production knowledge by government sectors and ;6) accounting/ financial approach: making real income and expense accounts.

Keywords : *Higher Potential, Small and Micro community Enterprise, Processing*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎาภรณ์ กี่อาริโย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความเมตตา และความกรุณาเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ เจริญชัย ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำข้อคิดที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์มีคุณค่า และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณदनัย บัญญัติพิทยากุล เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ คุณยุพา อินทรวท ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน คุณวิศรุต ต้อยศักดิ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 2 ท่าน ได้แก่ คุณนิตยา เอื้อเพื่อ และคุณสุนันทา สิงห์ทองอนันต์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณอธิบดีกรมพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ดร.ธนาภ ใสตรีโยม อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณอาจารย์ปิยะธิดา สีหะวัฒน์กุล รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณาจารย์หัวหน้างานทุกงานในฝ่ายกิจการนักศึกษาสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ นายวุฒิชัย ตาเรือนสอน และนายเกชา ลาวงษา ที่คอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความเมตตา ความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง นักศึกษา ระดับปริญญาโท รุ่นที่ 8 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในการทำวิทยานิพนธ์นี้จนเสร็จสมบูรณ์

ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ คุณค่า และประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และปลูกฝังจรรยาบรรณในการทำงานวิจัย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณด้วยความรักและเคารพอย่างสูงสุด

อัศม์เดชเดชา ปานท่าไช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
Abstract	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญภาพ	(ซ)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 กรอบแนวความคิด	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 วิชาหกิจชุมชน	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาหกิจชุมชน	46
2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพวิชาหกิจชุมชน	53
2.4 จังหวัดสมุทรปราการ	61
2.5 ข้อมูลทั่วไปผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานวิชาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	63
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	75
3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิชาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	76

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	79
3.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	87
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล	88
4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	88
4.2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	88
4.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	105
4.4 อภิปรายผล	110
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	114
5.1 สรุปผล	114
5.2 ข้อเสนอแนะ	117
เอกสารอ้างอิง	118
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	123
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือศึกษา	137
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	139
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคุณภาพของเครื่องมือ	141
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	151

สารบัญ(ต่อ)

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

หน้า

163

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ	64
2.2	แสดงข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน	67
3.1	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	76
3.2	แสดงจำนวนประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	80
3.3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการที่ได้รับการประเมินระดับดี	83
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	89
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และระดับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	91
4.3	เฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน	91
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร	92
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล	93
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตลาด	95
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบัญชี/การเงิน	97
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปรความหมาย และระดับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	98
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน	98
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร	99
4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล	100
4.13	แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตลาด	101
4.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต	102
4.15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบัญชี/การเงิน	103
4.16	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	104
4.18	ผลการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	108

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวความคิด	6
2.1	สัญลักษณ์ประจำจังหวัด	62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองนั้นย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในทุกยุคสมัย สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก มีผลกระทบต่อการทำงานของประชาชนส่วนรวมโดยตรง ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศต่างมีแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจ ให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก ที่ผ่านมารัฐบาลทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อวางแผนและนโยบายขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ได้รับนโยบายในด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาบริหารจัดการภายในองค์กร ปรับโครงสร้างกลไกการสนับสนุนและขับเคลื่อนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นระบบและเอกภาพที่ชัดเจนทั้งในด้านการเข้าถึงและบริการทางการเงินและการลงทุนสำหรับวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการตลาดและโอกาสในการลงทุนต่างประเทศ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557)

สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจ พลังงาน ภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ

ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

ประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตรและการประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกันจำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อสามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นและเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจในปี 2558 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2555-2559)

“วิสาหกิจชุมชน” จัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานเพราะวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชน และบางครั้งมีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่ไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 จึงได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ให้คำนิยามว่าวิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise SMCE) หมายถึง “การประกอบการขนาดเล็กเพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญาทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก ทั้งยังกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปรุพนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน(การจัดการวิสาหกิจชุมชน,2554)

สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐในระดับต่าง ทั้งในระดับ อำเภอ จังหวัด และในระดับประเทศ อันจะเห็นได้จากจังหวัดสมุทรปราการ มีฐานเศรษฐกิจส่วนใหญ่ อยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคพาณิชย์กรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิต ยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ อุปกรณ์เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ โลหะ เคมีภัณฑ์ พลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์ อาหารแปรรูป การขนส่งสินค้าและบริการ (Logistics) และธุรกิจค้าขายของภาคเอกชน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รายงานเมื่อปี พ.ศ. 2555 ว่าจังหวัดสมุทรปราการมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (GPP: Gross Provincial Product) จากกิจกรรมการผลิตสินค้าและ

บริการทุกชนิดในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 694,261 ล้านบาท/ปี และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (GPP per capita) จำนวน 364,721 บาท ซึ่งมีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 7 ของประเทศ รองลงมาจากระยอง ฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา และปราจีนบุรี โดยรายได้หลักของจังหวัดสมุทรปราการ มาจากภาคอุตสาหกรรม(การผลิต)ร้อยละ 47.49 รองลงมา ได้แก่ การขนส่ง/คมนาคม และสถานที่เก็บสินค้า (Logistics) ร้อยละ 21.53 การค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 14.31และบริการอสังหาริมทรัพย์ ร้อยละ 5.13 (มากกว่าร้อยละ 70 มาจากสาขาประมง)

แม้ว่าจังหวัดสมุทรปราการมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดและมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวอยู่ในระดับต้นๆของประเทศ อีกทั้งอัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวจากปี พ.ศ. 2554 มาถึงปี พ.ศ. 2555 มีค่าสูงถึงร้อยละ 15.6 แต่ในข้อเท็จจริงพบว่า ยังมีคนจนและผู้ยากไร้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนจำนวนมาก รายได้ส่วนใหญ่กระจุกตัวในภาคอุตสาหกรรมและการขนส่ง ไม่กระจายออกไปสู่ผู้คนส่วนใหญ่ของจังหวัด มูลค่าผลผลิตรวมทางเกษตรของจังหวัดลดต่ำลง ในขณะที่มีมูลค่าผลผลิตนอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ติดตามมาตั้งแต่ ที่อยู่อาศัย โอกาสทางการศึกษา สุขภาพ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ คุณภาพชีวิต คนจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่อ่อนแอลง ชุมชนที่เกิดใหม่ขาดการรวมกลุ่มและความสามัคคี ทำให้ไม่เกิดความเข้มแข็งที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องพึ่งพิงภาครัฐ และนายทุนมากยิ่งขึ้น เมื่อคนเหล่านี้เข้าสู่ระบบแรงงาน จากที่มีระดับการศึกษาต่ำ ขาดทักษะและความชำนาญ ระดับสูง ทำให้ถูกจัดเป็นแรงงานในกลุ่มไร้ฝีมือ รายได้น้อย ขาดการพัฒนา ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดโอกาส มีแนวโน้มจะเป็นกลุ่มเสี่ยงในวงจรปัญหาต่างๆ อาทิ เช่น ความยากจน มีหนี้สิน เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนัน อาชญากรรม ฯลฯ เป็นผลให้ถูกละเลยในการพัฒนา และขาดการยอมรับที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม(โครงการจัดทำศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ(Eco Town Center) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง .มปบ.)จากสภาพปัญหาดังกล่าวมานั้น จึงทำให้ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาสาขาวิชา คณะกรรมศาสตร์ที่ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ เห็นถึงความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนต่อการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ จึงมุ่งใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ เกิดคุณภาพที่ดี สามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่สร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับคนในชุมชน สร้างโอกาสและเชื่อมโยงโอกาสทางธุรกิจให้กับชุมชนตลอดจนร่วมสร้างการมี

ส่วนร่วมไปสู่สังคมที่ดี ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและส่งผลไปสู่การพัฒนาคนในชุมชนที่ยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ มีขอบเขตดังนี้

1.3.1.1 ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน

- 1) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548
- 2) คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2555 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
- 3) ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2557 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.1.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ผู้ศึกษาทำการศึกษา คือข้อมูลพื้นฐาน วิสาหกิจชุมชน ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไป
- 2) ประวัติความเป็นมา
- 3) รายงานผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี 2557

1.3.2 ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ มีขอบเขตดังนี้

1.3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในปี 2557 จำนวนทั้งสิ้น 155 แห่ง

1.3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2557 จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะอิน อำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางเสาธง จำนวนทั้งสิ้น 155 คน ได้จากการคำนวณของกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) ตามวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (สิน, 2554 อ้างจาก Taro Yamane, 1973) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม ร้อยละ 5 แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 112 คน

1.3.2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การวางแผน
- 2) การจัดโครงสร้างองค์กร
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การตลาด
- 5) การผลิต
- 6) การบัญชี/การเงิน

1.3.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.3.1 แหล่งข้อมูลคือผู้ศึกษานำผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนในด้านข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา จุดเด่น ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานในด้านการวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานบุคคล การตลาด การผลิต การบัญชี/การเงิน ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสรุปผลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.3.2 ตัวแปรที่ศึกษาคือ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

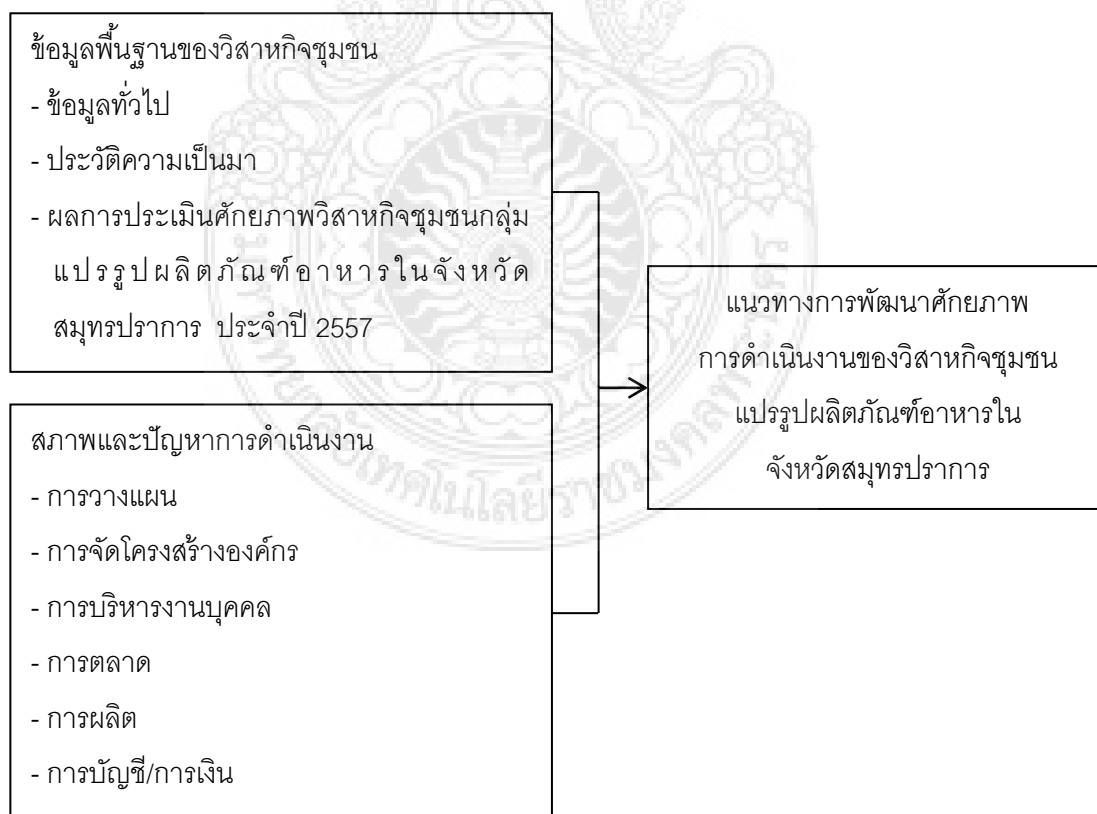
การศึกษาค้างนี้จะดำเนินการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางเสาธง

1.3.5 ขอบเขตระยะเวลาการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้างนี้จะเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม 2559 ถึงเดือนมกราคม 2560

1.4 กรอบแนวความคิด

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ 1.พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 2.คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2555 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร 3.ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2557 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ โดยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ต่อไป

1.5.2 ใช้เป็นแนวทางให้กับวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดอื่น ๆ ในการ พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของตนเอง

1.5.3 เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ นักวิจัย ในการใช้เป็นแนวทางศึกษาการพัฒนา ศักยภาพ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือ การอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบ กิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อ การพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร แบ่งระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเป็น 3 ประเภทคือ ระดับดี ระดับ ปานกลาง และระดับปรับปรุง

1.6.2 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ศักยภาพ และความสามารถของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ทิศทางของวิสาหกิจ ชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการ การจัดการความรู้และข้อมูล ข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การ ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บ ข้อมูลและสรุปผลการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง พัฒนาตนเอง และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณา กำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุนตาม ศักยภาพ

1.6.3 สภาพ หมายถึง ลักษณะทั่วไปที่เป็นไปโดยธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชน

1.6.4 ปัญหา หมายถึง ประเด็นที่เป็นอุปสรรค ความยากลำบาก หรือความท้าทาย หรือ สถานการณ์ใดๆ ที่เกิดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1.6.5 การวางแผน หมายถึง การมุ่งเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกันเพื่อจุดมุ่งหมายในการนำ แนวความคิดกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและทิศทางในการผลิต หรือบริการไปสู่ความ รับผิดชอบของวิสาหกิจชุมชน

1.6.6 การจัดโครงสร้างองค์กร หมายถึง การบริหารสมาชิกมุ่งเน้นการบริหารจัดการชุมชนที่ประกอบด้วย คน ความรู้ ความสามารถภูมิปัญญาของชุมชนและเครือข่ายภายใต้กระบวนการตัดสินใจในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำไปบริหารจัดการสมาชิกได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.6.7 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้บุคคลปฏิบัติงานตามที่ต้องการและมีประสิทธิภาพ วิสาหกิจชุมชนมีวิธีการในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับสมัครใหม่และเครือข่ายเพื่อให้ได้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่เข้าใจในกฎระเบียบและเงื่อนไขของวิสาหกิจชุมชน

1.6.8 การตลาด หมายถึง การทำกิจกรรมต่างๆ ในทางธุรกิจที่มีผลให้เกิดการนำสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคที่ใช้บริการนั้นๆ ให้ได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจชุมชน

1.6.9 การผลิต หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และความสามารถในการประกอบการมาผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้เทคโนโลยีระดับหนึ่ง ผสมผสานกันเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

1.6.10 การบัญชี/การเงิน หมายถึง การจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินของกิจการที่จัดทำภายใต้กฎเกณฑ์หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานบัญชี ให้แก่ผู้ใช้งบการเงินภายนอกกิจการ เพื่อประกอบการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ

1.6.11 แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความยั่งยืน เมื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างอาชีพของชุมชน ที่ได้รับการจัดการอย่างมีระบบที่สอดคล้องกับความต้องการของวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมหาข้อมูลจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการวิจัยในประเด็นต่างๆที่สัมพันธ์ถึงตัวแปร มีดังต่อไปนี้

- 2.1 วิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.1 แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.3 ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.4 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.5 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.6 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.7 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.8 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.9 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.10 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1.11 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
- 2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
- 2.4 จังหวัดสมุทรปราการ
- 2.5 ข้อมูลทั่วไปผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 วิสาหกิจชุมชน

2.1.1 แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท ได้กล่าวว่า คำว่า “วิสาหกิจ” แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Enterprise” ซึ่งจะแปลว่า “การประกอบการ” แต่เรามักจะคุ้นกับคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” เท่านั้น วันนี้สถานการณ์เปลี่ยนไป มีคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” เกิดขึ้นผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลโดยครอบครัวในชุมชนโดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกอื่นๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

วิสาหกิจชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เลี้ยงตนเองได้พึ่งตนเองได้ ซึ่งมีได้หมายถึงการพึ่งพาทนอด วิสาหกิจชุมชนจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนในการพัฒนาความร่วมมือกับระบบเศรษฐกิจภาพรวม เพราะการที่ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก ย่อมหมายถึงโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันจะเป็นไปได้มากขึ้น อันเป็นหลักการที่นำไปสู่ “การเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างแท้จริง”

อานันท์ (2556) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คำว่า “วิสาหกิจชุมชน” นั้นสามารถใช้คำว่า “ธุรกิจชุมชน” แทนได้ อันเนื่องมาจากว่าชุมชนมาใช้รัฐ ดังนั้นสถานประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของก็ต้องจัดว่าเป็นของภาคเอกชนเช่นเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วถ้าหากใช้คำว่าธุรกิจนั้นก็หมายถึงการแสวงหากำไรเป็นที่ตั้ง แต่สถานประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของนั้นก็กลับมีแนวคิดที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการแสวงหากำไร ดังนั้นจึงควรใช้คำว่า “วิสาหกิจชุมชน” เช่นเดียวกับ “รัฐวิสาหกิจ” ที่หลายคนรู้จัก โดยวิสาหกิจชุมชนนั้นจัดเป็นกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดได้จากการเรียนรู้ไม่ใช่กิจกรรมเดี่ยวๆ ที่ทำเพื่อมุ่งตลาดใหญ่ และไม่ใช้กิจกรรมที่ซับซ้อนอะไร ล้วนแล้วแต่เป็นการทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดได้ และเป็นการจัดการระบบการผลิตและบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดการเรื่องข้าว หมู เห็ด เป็ด ไก่ ผัก ผลไม้ น้ำยาสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน หรืออื่นๆ ที่ชุมชนทำตัวเองโดยไม่ยุ่งยากนัก การทำ

กินทำให้ทดแทนการซื้อเป็นการลดรายจ่ายและยังช่วยให้ระบบเศรษฐกิจใหญ่เข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจใหม่ให้เป็นฐานที่เป็นจริงในชุมชน เพราะถ้าชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนเสาเข็มของตึกมั่นคงแข็งแรงเศรษฐกิจของประเทศก็จะเข้มแข็งและอยู่ได้ ที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจในประเทศเปรียบเหมือนการสร้างตึกที่มีฐานแคบ ถ้าฐานไม่แข็งแรง ตึกก็พังลงมา ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศได้ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

“วิสาหกิจชุมชน” จัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานเพราะวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชน และบางครั้งมีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่ไม่ตรงความต้องการที่แท้จริง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จึงได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กัญญาภรณ์ และคณะ(2554) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการหรือแนวทางที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้าง “ระบบการพึ่งตนเอง” ให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจของชุมชน โดยยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, (2556) ได้กล่าวว่า ความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ให้ความหมายว่า เป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ได้กล่าวว่า คำจำกัดความของวิสาหกิจชุมชนว่า หมายถึง การประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกชั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและ

การเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทำเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

2.1.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

อานันท์ (2556) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise-SMCE) หมายถึง “การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่รื้อยัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่น้องไว้ใจกัน) ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก”

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการ ผลผลิต และทรัพยากรทุกชั้นตอนโดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน

สำหรับความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 นั้น วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือเป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด”

เสรี (2554) ได้กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชนซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า community enterprise คือ การประกอบการเพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเอง “ทุน” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทาง

วัฒนธรรม ทูทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่เป็นน้องไว้ใจกัน)

คณะกรรมการผลิตวิชาการพัฒนาองค์กรเกษตรวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย (2555) ได้กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการหรือกิจการของชุมชน ที่สมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ ด้วยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จัดการทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการตอบสนองการพึ่งตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มคนหรือคณะบุคคลที่ดำเนินการอาจเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

กัญญามน และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise-SMCE) เป็นคำที่มีการนำมาใช้หลังจากที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ขนานไปกับเศรษฐกิจกระแสหลักอันเนื่องมาจากว่าเศรษฐกิจกระแสหลักก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ของประชาชนและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ คำว่าวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องอธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามความหมายที่นักวิชาการต่างๆกล่าวไว้ดังนี้

“วิสาหกิจชุมชน” จัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานเพราะวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับจางหน่วยงานรัฐหรือเอกชน และบางครั้งมีการสนับสนุนจากภาครัฐแต่ไม่ตรงความต้องการที่แท้จริง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จึงได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ให้คำนิยามว่า วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise-SMCE) หมายถึง “การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงินแต่รวมถึงทรัพยากร ผลิตผล ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก ทั้งยังกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด ซึ่งนักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายที่ไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า

วิสาหกิจชุมชนจะต้องมี การประกอบการ ที่มีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน โดยที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรทุกขั้นตอนเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมการจัดการผลผลิต ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

วิชิต (2547) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด”

จากการตรวจเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอที่จะสรุปความหมายของวิสาหกิจชุมชนได้ว่า หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ซึ่งเป็นการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

2.1.3 ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

สำหรับความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้แสดงทัศนะและจำแนกในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

คณะกรรมการผลิตวิชาการพัฒนาองค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย(2555) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ระหว่างชุมชน จนถึงระดับประเทศ ดังนี้

1. เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นภาคการผลิตและการสร้างรายได้ของระบบเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่มีความหมายหลากหลาย จะทำให้ชุมชนมีกิน มีใช้ มีรายได้ พึ่งตนเองได้ ทำให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง

2. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนากิจการ เพราะวิสาหกิจชุมชนเน้นกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมบนฐานความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินกิจการ

3. เป็นทางเลือกใหม่ที่จะช่วยให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นที่จะสร้างสรรค์ผลผลิตเพื่อการบริโภค อุปโภค จากทุนที่มีอยู่ในชุมชน สามารถจัดการชีวิตความเป็นอยู่และพึ่งตนเองได้

4. เป็นหน่วยสร้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน ก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นและลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่ชุมชนเมืองหรือภาคอุตสาหกรรม

5. เป็นตัวกลางสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนได้ทำงานร่วมกัน

6. เป็นตัวอย่างของการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูระบบนิเวศน์โดยรวม

กัญญามน และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐในการที่พลิกฟื้นสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจนี้จึงก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทยด้วยการนำแนวคิดดั้งเดิมของคนไทยผสมผสานกับแนวคิดที่เป็นระบบการบริหารจัดการแนวทางใหม่เพื่อสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดด้านธุรกิจชุมชน แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนและแนวคิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่งเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายการผลักดันจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กรวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมมีการเน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน พร้อมกับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการใหม่เพื่อการสร้างรากฐาน การผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออกต่อไป

การดำเนินธุรกิจของชุมชนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญเพราะเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้สูญเสียเงินเพื่อการสร้างโครงการต่างๆ ให้กับชุมชนเป็นจำนวนมาก ประเด็นสำคัญคือทำอย่างไรรัฐบาลจะไม่ต้องพบกับปัญหาการสูญเสียเงินทุนที่ได้นำมาผลักดันธุรกิจเหล่านี้และทำอย่างไรผู้ประกอบการจึงจะสร้างขีดความสามารถของตนให้สามารถพัฒนาสินค้าและบริการได้ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการในชุมชนยังขาดความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองในด้านการดำเนินธุรกิจ เช่น ปัญหาด้านตลาดส่งออกภายนอกชุมชน ปัญหาด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสินค้า และปัญหาการรวมกลุ่มที่สามารถพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการในชุมชนขาดการเรียนรู้ร่วมกันที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญว่าวิธีการใดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ และนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะสามารถพลิกฟื้นความยากจนของชุมชนต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใดและจะสามารถพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนได้อย่างไร ซึ่งวิสาหกิจชุมชนนั้นจะต้องประกอบกิจการด้วยคนในชุมชนทั้งในด้านการผลิตสินค้า การให้บริการ และการเรียนรู้ การพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนด้วยการนำทุนที่มีอยู่ภายในชุมชนมาดำเนินการโดยใช้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสม โดยคนในชุมชนจะต้องสามารถทำให้ทรัพยากรของชุมชนเกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นและนำมาเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งจะเห็นว่านโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาประสบความสำเร็จนั้นคนในชุมชนได้รวมกลุ่มเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ในครอบครัวเช่นกัน แต่การที่หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำนำไปสู่วิสาหกิจชุมชนที่แข็งแกร่งได้นั้นจำเป็นต้องพัฒนาคนและพัฒนาระบบการจัดการที่เข้มแข็งสำหรับแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนนั้นมีรูปแบบการพัฒนา ซึ่งเป็นรอยต่อที่สำคัญเพราะหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นเป็นระดับพื้นฐานของชุมชนซึ่งต่อเนื่องมาจากประชาคมของหมู่บ้านและตำบล ดังนั้นเมื่อต้องการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มาสู่วิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาทุกระบบของชุมชน เช่น พัฒนาการดำเนินการด้านธุรกิจของชุมชน การร่วมทุนดำเนินการ และการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่มั่นคงต่อไป เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ลำดับต่อไปจะเสนอถึงความเป็นไปได้ของการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชน (กัญญามน,2550)

สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละประเภท เพราะหากผู้นำกลุ่มสามารถสร้างกระบวนการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ก็จะสามารถส่งเสริมกลุ่มให้เข้มแข็งต่อไป ปัจจุบันภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้

เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐในการที่จะพลิกฟื้นสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจนี้จึงก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทยด้วยการนำแนวคิดดั้งเดิมของคนไทยผสมผสานกับแนวคิดที่เป็นระบบการบริหารจัดการแนวทางใหม่เพื่อสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดด้านธุรกิจชุมชนแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนและแนวคิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แกร่งเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายการผลักดันจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กขึ้นรวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีการเน้นการเพิ่มเงินหมุนเวียน พร้อมกับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการใหม่เพื่อสร้างรากฐาน การผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออกต่อไป

ปัญหาการพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เกื้อหนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่จะผสมผสานองค์ความรู้เดิม ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชนผลกระทบบ้างจากการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อชุมชนในหลายกรณี โดยเฉพาะในระยะยาวจะเห็นรอยแตกร้าวที่เกิดจากการขัดแย้งทั้งในมิติทางเศรษฐศาสตร์และมิติทางสังคมกว้างขึ้นอย่างชัดเจน เริ่มจกระหว่างปัจเจกชนพัฒนาสู่สถาบันครอบครัว และกระจายสู่องค์กรต่างๆ ในชุมชน กลุ่มที่มีฐานความสัมพันธ์ของสมาชิกไม่เข้มแข็งเพียงพอ ก็มักจะประสบความล้มเหลวไปในที่สุด ด้านมิติทางสิ่งแวดล้อม ยังขาดการปลูกจิตสำนึกในการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต รวมทั้งข้อผิดพลาดของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมามีตัวอย่างกล่าวได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการดังกล่าว มีลักษณะการมองวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันใน 3 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะมองแบบแยกส่วน การมองลักษณะนี้ถือว่าปัญหาของวิสาหกิจชุมชนเกิดจากส่วนใดส่วนหนึ่ง การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจึงแก้ไขเฉพาะส่วนนั้นๆ โดยไม่เข้าใจถึงความเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม การแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่เชื่อมโยงกันทั้งทางการสนับสนุนหรือขัดแย้งกันจนทำให้เกิดปัญหาใหม่อยู่เสมอๆ 2)

ลักษณะมองแบบลดส่วน เป็นการมองปรากฏการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในกระบวนการทางเศรษฐกิจมิติเชิงตัวเลข หรือเป็นข้อมูลเชิงสถิติ โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่น หรือทำความเข้าใจในมิติอื่นที่มีผลกระทบต่อวิสาหกิจชุมชน การพยายามอธิบายปรากฏการณ์วิสาหกิจชุมชนในเชิงตัวเลข ทำให้มองข้ามปัจจัยทางธรรมชาติด้านองค์ประกอบของอุตสาหกรรมซึ่งเป็นที่มาของตัวเลขเหล่านั้น โดยเฉพาะปัจจัยเชิงคุณภาพในมิติทางสังคม 3) ลักษณะมองแบบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการอธิบายธรรมชาติของกระบวนการพัฒนาด้วยกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์แบบตายตัว และอธิบายเป็นกลไกการเกิดที่แน่นอน เช่น ธุรกิจไม่เติบโตเนื่องจากขายไม่ได้ ไม่มีตลาด ทั้ๆ ที่มีปัจจัยด้านศิลปะที่มีความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมของกระบวนการดังกล่าวอยู่มีใช้น้อย การมองเห็นวิสาหกิจชุมชนแยกออกเป็นส่วนๆ ข้างต้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองไม่เห็นถึงคุณค่าในมิติทางจิตวิญญาณของวิสาหกิจชุมชนที่มีพลวัตร มีความละเอียดอ่อนและมีชีวิตชีวา มิใช่มองเห็นวิสาหกิจชุมชนเป็นเรื่องของวัตถุดิบกระบวนการผลิต ต้นทุน กำไร ฯลฯ ที่ไร้วิญญาณ ซึ่งส่งผลกระทบให้เกิดการทำลายการบูรณาการขององค์กร สังคม และธรรมชาติของมนุษย์ กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่เอาวัดเอาเปรียบกัน แสวงหาประโยชน์จากผู้ด้อยโอกาส เป็นสังคมบริโภคนิยมและแก่งแย่งแข่งขันในทางวัตถุ ขาดความจริงใจร่วมมือกันพัฒนาสังคมอุตสาหกรรมให้เป็นสังคมที่มีการอยู่ร่วมกัน แบ่งปัน และเอื้ออาทรซึ่งเป็นพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์

ดังนั้น กระบวนทัศน์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนใหม่จึงต้องเข้าใจ วิสาหกิจชุมชนแบบองค์รวม เข้าใจถึงการมีชีวิตชีวาตามธรรมชาติ หรือมีแบบอย่างที่เหมาะสมกันทั้งหมด การคิดแบบองค์รวมเป็นระบบที่เชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนสู่บริบทในระบบย่อย และระบบใหญ่ทั้งหมด ด้วยความเชื่อพื้นฐานที่ว่า ความเชื่อมโยงคือสภาวะที่องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนทุกส่วนมีความสัมพันธ์กันในบริบทที่ซับซ้อนกันไปมา และมีกระบวนการที่ต่อเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายในชุมชน การปรับเปลี่ยนวิธีคิดและแบบแผนการปฏิบัติงานของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนข้างต้น ไม่ใช่ได้จากการอบรมหรือฟังบรรยายหรือการมีคู่มือการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว สิ่งสำคัญคือผู้ปฏิบัติงานจะต้องลงชุมชน เพื่อเรียนรู้สภาพชุมชนใหม่ในทุกมิติ ต้องมีจินตนาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่มีใช้ การท่องเที่ยว การจดจำ หรือมองผ่านชุมชนอย่างผิวเผิน การเริ่มลงมือกระทำการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกับชุมชนเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตและธรรมชาติของชุมชน เพื่อการสร้างแบบแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้องการหลักการสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนอกจากการให้ความสำคัญด้านการถ่ายทอดความรู้ตามบทบาทหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังมีหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ลักษณะการมองประชาชนเป็นศูนย์กลาง

มองที่ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ควรจรรวมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจด้วย มิใช่เพียงแต่ร่วมทำกิจกรรม ลักษณะการมองเป็นองค์รวมที่ต้องมีการพิจารณาปัญหา และปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างรอบด้าน กระตุ้นให้ชุมชน หรือหน่วยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มิใช่มีบทบาทเพียงแต่เป็นผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจหรือเป็นผู้เข้าร่วมรับรู้และเข้าใจกระบวนการพัฒนาของแต่ละหน่วยงาน แต่จะต้องร่วมประสาน ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และเติมเต็มให้กระบวนการพัฒนานั้น

ณรงค์ และพิทยา (2550) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนจะช่วยสร้างความมั่นคงขั้นพื้นฐานให้กับชุมชนบทเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป้าหมายหลักของวิสาหกิจ คือ การพัฒนาตนเอง สามารถเลี้ยงตนเอง เพื่อชุมชนมั่นคง โดยฐานรากแล้ววิสาหกิจชุมชนเมื่อสร้างขึ้นมาก็จะได้เป็นหลักประกันทางสังคม

สุกัญญา และคณะ (2550) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนยังเป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนสร้างรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหลักการนำไปสู่การเป็นรากฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศโดยแท้จริง

จึงกล่าวสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นโอกาสของชาวบ้านในชุมชน ที่จะได้เรียนรู้ ได้ใช้ทุนที่ชุมชนของตนมีอยู่ไปพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะในชุมชนของตนเอง เกิดการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือกันในชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนเป็นหนทางที่ใช้พัฒนาสังคม ในระดับชุมชนให้เกิดความพร้อม ความเข้มแข็ง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากรากฐานที่มั่นคงของชุมชนสู่การพัฒนาในก้าวต่อไปของประชาชาติ

สุกัญญา (2547) กล่าวไว้ว่า เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายชุมชนพัฒนากิจกรรมแล้ว จะมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นระบบ ทำให้เกิดระบบวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1. สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชนแก้ไขจุดอ่อน เสริมจุดแข็งให้ชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
2. สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่จะครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ซึ่งดำเนินการ โดยองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ในการวางแผนดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน

3. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำและเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้

4. พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2545) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนว่าเป็นจากการค้นหาและใช้ทุนจากภายในของชุมชนของตนเอง เพื่อที่จะเริ่มการลงทุนทางสังคมและทุนทรัพยากร จากการพัฒนาจากความคิด กระบวนการการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ สร้างผลิตภัณฑ์ สร้างองค์ความรู้ ภูมิปัญญาใหม่เข้าสู่ชุมชน สู่วิถีชีวิตที่ยั่งยืน การพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะเน้นวิถีคิดและกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด แต่ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือทรัพยากรในท้องถิ่น ผสมกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม ไม่หวังพึ่งสินค้าจากตลาดเป็นหลัก แต่พึ่งตนเองและพึ่งพากันเองมากกว่า

2.1.4 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 7 อย่างด้วยกัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนคือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ

2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ

4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบโครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลายๆ กิจกรรมประสานผนึกพลัง (synergy) และเกื้อกูลกัน (cluster)

6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึก ความอยาก ความต้องการตามทีลือในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งตนเองคือเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากพลาดเป้าหมายนี้คือพลาดเป้า วิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรก่อนที่คิดทำให้รอด ไม่พัฒนาเป็นขั้นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

ดวงเดือน (2548) ได้กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของการประกอบการวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ คือ หัวใจของการประกอบการ เพราะความรู้คือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้การประกอบการมีทุนทางปัญญา ซึ่งมีคุณค่ามากที่สุดและเป็นหลักประกันความสำเร็จและความยั่งยืนเป็นการเรียนรู้ที่ไม่แสวงหาแต่เพียงสูตรสำเร็จ แต่แสวงหาความรู้ใหม่ให้เป็นฐานการสร้างนวัตกรรม

2. การพึ่งตนเอง คือ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานสำคัญของตนเอง การจัดการชุมชนและทรัพยากร โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้สากล เพื่อตอบสนองปัญหาและความจำเป็นขั้นพื้นฐานของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิต ความรู้และคุณธรรม เหตุผลและจิตวิญญาณของท้องถิ่น ซึ่งถ่ายทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ทำให้คนสามารถจัดการชีวิต จัดการชุมชน และจัดการทรัพยากรและสภาพแวดล้อม

4. ทุนชุมชน คือ ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร ผลผลิต และทุนทางสังคมหรือความเชื่อบรรทัดฐานทางสังคม ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สืบทอดกันมาอันเป็นรากฐานความสัมพันธ์ความไว้วางใจความเป็นพี่เป็นน้องของผู้คนในชุมชน

5. ความยั่งยืน คือ หัวใจของการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน และความเป็นชุมชน โดยอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อเนื่องและมั่นคง

6. ความเท่าเทียม คือ คุณลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มคน องค์กรที่ร่วมมือกัน ทำงาน โดยการให้เกียรติกัน เคารพในศักดิ์ศรีและศักยภาพของกันและกัน

7. ธรรมมาภิบาล คือ การบริหารจัดการที่โปร่งใส กระจายอำนาจและตรวจสอบได้ไม่รวมอำนาจโดยคนกลุ่มเดียว แต่ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ

8. เครือข่าย คือ วัฒนธรรมการทำงานแนวราบแบบหนึ่งเกิดจากการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคน องค์กรที่ทำให้แต่ละหน่วยมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองและเข้มแข็งมีการฉีกกำลังและช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2.1.5 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

จิรพร และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การแปรรูปหรือการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร

2. การผลิตสินค้าและการบริการจากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น น้ำสมุนไพร ไวน์ผลไม้ การแปรรูปพืชผักผลไม้ต่างๆ หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น

3. การผลิตสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชน เช่น บัญ น้ำปลา เครื่องมือเครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น

4. การพัฒนาระบบตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ตลาดชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

2.1.6 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

จิรพร (2554) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะใช้หลักคิดเอง ตัดสินใจเอง ลงมือทำเอง บริหารจัดการด้วยตนเอง ฝ่ายราชการเป็นเพียงผู้ประสาน และให้การสนับสนุนส่งเสริมแนะนำตลอดจนให้การศึกษอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน การดำเนินงานในเบื้องต้นนั้นชุมชนจะต้องกำหนดทิศทางของชุมชน กำหนดแผนงาน โครงการ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่จะดำเนินการตลอดจนรูปแบบและวิธีการดำเนินการ นั่นคือ การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

ในการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเริ่มต้นจากการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักโลกภายนอก ชุมชนจะเรียนรู้จากข้อมูลเหล่านี้ว่า ทิศทางของชุมชนจะเป็นอย่างไร ควรจะมีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใดบ้าง โดยมีแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางที่จะเดินไปสู่ทิศทางของชุมชน

การรู้จักตนเอง เป็นการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนรู้ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชุมชนจะต้องช่วยกันสำรวจเก็บข้อมูลต่างๆ ในชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิต ผู้รู้ ความรู้ องค์กรต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนหนี้สิน รายได้ รายจ่ายของแต่ละครัวเรือนแล้วนำมาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกันในเวทีเรียนรู้ การรู้จักตนเองของชุมชนช่วยให้ชุมชนรู้ว่าตนมีหนี้สิน ทรัพย์สิน รายได้เท่าไร ใช้จ่ายเพื่อการใดบ้าง เช่น ต้องจ่ายเงินซื้อข้าวสารปีละกี่ล้าน หากชุมชนจะพึ่งตนเองจะต้องมีแผนงานโครงการใดบ้าง อาจมีโรงสีข้าวชุมชน เป็นต้น รายจ่ายอื่นๆก็พิจารณาในลักษณะเดียวกัน เช่นการทำสบู่ แชมพู การแปรรูปจากพืชสมุนไพร ผัก ผลไม้ โรงงาน น้ำปลา ฯลฯ นอกจากนี้ การสำรวจรายจ่ายจะทำให้ชุมชนมองเห็นตลาดหรือแหล่งขายสินค้าที่จะผลิตขึ้น รวมทั้งปริมาณหรือมูลค่าที่จะผลิต(ขนาดของตลาด)

การรู้จักโลก เพื่อให้ชุมชนได้รู้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นนอกชุมชน ทั้งชุมชนใกล้เคียง ทั้งในหรือต่างประเทศ เป็นการหาความรู้ ความคิดใหม่ เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การเรียนรู้ดังกล่าว อาจจะเป็นการไปดูงาน การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

การกำหนดทิศทางของชุมชน เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ข้างต้นมากำหนดทิศทางของชุมชน ทิศทางที่กำหนดก็คือ แผนแม่บทชุมชน หรือแผนวิสาหกิจชุมชน โดยมีแผนงาน โครงการต่างๆ เป็นแนวทางหรือมาตรการที่จะดำเนินการ

กัญญามน และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า ระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามเป้าหมายของผลผลิตของกิจการได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ระดับพื้นฐาน ได้แก่วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการที่จะนำไปใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค มุ่งเน้นการลดรายจ่าย การประหยัดและออม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างพออยู่พอกิน ทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนพื้นฐานเป็นการประกอบการในระดับการผลิต การแปรรูปและการดำเนินการ ต่างๆ เพื่อกิน เพื่อใช้ในครอบครัวในชุมชน และตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของครอบครัว ชุมชนให้พออยู่พอกิน เน้นการผลิต เพื่อทดแทนการซื้อจากภายนอก เป็นการลดรายจ่าย พึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอกให้มากที่สุด ถ้ามุ่งแต่เพียงการเพิ่มรายได้ โดยไม่มีการลดรายจ่ายจะเกิดปัญหาหนี้สินตามมา ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน จะต้องอาศัยกลุ่ม ผู้นำ และกระบวนการกลุ่ม

โครงสร้างการบริหารองค์กร กฎระเบียบ กติกา เงื่อนไขการกำหนดทิศทางแผนพัฒนา การมีส่วนร่วม ความรู้/อาชีพตามประเภทของกิจการบัญชี การบริหารทุนสร้างเครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชุมชน ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ การกระจายสินค้า และการตลาด ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นกิจกรรมที่เกิดจากฐานทรัพยากรในชุมชนมีการผลิตขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชน มุ่งเน้นให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สามารถจัดการหนี้สินได้แผนวิสาหกิจชุมชน หรือกิจการของวิสาหกิจชุมชนควรสอดคล้องกับแผนชุมชนทำให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

2) ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการเพื่อการลดรายจ่าย และมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปัน แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่ม หรือมีทุนเพิ่มในการประกอบการอันนำไปสู่การอยู่ดีกินดีของครัวเรือน ชุมชนและระหว่างชุมชน

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานให้เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้าควรดำเนินการดังนี้
ให้ความรู้ด้านการผลิตและการบริการขั้นก้าวหน้า การผลิตสินค้า/บริการที่ได้คุณภาพ/มาตรฐาน

ให้ความรู้ด้านการประกอบการ บัญชีธุรกิจ วิเคราะห์ความเสี่ยงแผนธุรกิจ แผนการเงิน การตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ การขยายช่องทางการตลาด วิจัยและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาการเชื่อมโยงเข้าถึงแหล่งทุน

การจัดการฝึกอบรมเรื่องเฉพาะต่างๆ สามารถทำได้ระหว่างหรือหลังการทำแผนแม่บทการเรียนรู้ควรเปิดกว้างให้คนมาร่วมมากที่สุด ซึ่งไม่ได้แปลว่าทุกคนจะต้องมาร่วมทำ แต่ให้ได้เรียนรู้เข้าใจและร่วมบริโภค เช่น การทำของใช้ แชมพู บัญชีสุขภาพฯ ควรมีวิทยากรในประเด็นพื้นฐานต่างๆ ทุกตำบลฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้เป็นวิทยากรในประเด็นสำคัญอย่างน้อย 5 ประเด็นคือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ บัญชี ฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนให้เข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพจัดการฝึกอบรมในประเด็นเฉพาะต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น บัญชี การผลิต หีบห่อ ฯลฯ

3) ระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการทั้งภาคการผลิตและการบริการมุ่งการเพิ่มรายได้ไปสู่การขยายการลงทุน ลดการนำเข้า เพื่อการส่งออกของผลิตภัณฑ์ขยายกิจการ ขณะเดียวกันก็สามารถจัดสรรผลกำไร เพื่อสวัสดิการของชุมชน หรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ สร้างความมั่งมีศรีสุขของครัวเรือน ชุมชน ขยายไปถึงระหว่างชุมชนและนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

2.1.7 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน

จิรพร และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนากิจกรรมแล้ว จะมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบให้เกิด “ระบบวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อ

1. สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชนแก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็งให้ชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชน ในการวางแผนดำเนินการและประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน

3. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้

4. พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

2.1.8 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

อานันท์ (2555) ได้กล่าวว่า ในการแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน สามารถมองได้หลายมิติ กล่าวคือ แบ่งตามลักษณะประกอบการเป็นหลัก และแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน

การแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 5 อย่างคือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปจะทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวันมีมูลค่ามากกว่าครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของแต่ละครัวเรือน แต่ชาวบ้านทั่วไปไม่ว่าอยู่ใกล้เมืองหรือไกลเมืองต่างก็ซื้อกินซื้อใช้

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ได้เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นบางอย่างอาจมีสูตรเด็ดเคล็ดลับหรือคุณภาพดีในระดับมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ก็คือหนึ่งในวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

ส่วนการแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เป็นการประกอบกิจกรรมเพื่อกินใช้ในครอบครัวเพื่อทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้กินในครอบครัว

2. ระดับชุมชนและเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการประกอบกิจการโดยกลุ่ม เพื่อตอบสนองการอุปโภคบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าได้เพื่อที่จะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

ทั้งนี้การประกอบการวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เน้นเพื่อกำไรสูงสุด แต่จะเน้นที่การลดค่าใช้จ่าย การสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คณะกรรมการผลิตวิสาหกิจพัฒนาองค์กรเกษตรวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย (2555) ได้กล่าวไว้ว่าวิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ตามกิจกรรมที่ดำเนินการและตามระดับการพัฒนา ดังนี้

1. แบ่งตามกิจกรรมที่ดำเนินการ ประกอบด้วย

1.1 การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตรที่เป็นอาชีพหลัก เพื่อการพึ่งตนเองและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร เช่น การแปรรูปข้าวในกลุ่มคนที่มีการอาชีพทำนาหรือกลุ่มคนที่เป็นเครือข่ายกับชาวนา การทำผลไม้แปรรูปในกลุ่มคนที่เป็นชาวสวนผลไม้ เป็นต้น

1.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ยา สมุนไพร หัตถกรรมพื้นบ้าน ผ้าไหมลายพื้นเมือง ผ้าอ้อมสตรีธรรมชาติ เป็นต้น

1.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทดแทนการซื้อจากภายนอกเพื่อลดรายจ่ายและตอบสนองการพึ่งตนเองของชุมชน เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน น้ำดื่ม เป็นต้น

1.4 การพัฒนาระบบการตลาด การบริการ และสวัสดิการชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น ร้านค้าชุมชน ท้องเที่ยวเชิงเกษตร โฮมสเตย์ ออมทรัพย์ ศูนย์สุขภาพพื้นฐานบริการซ่อมเครื่องจักรกล เป็นต้น

2. แบ่งตามระดับการพัฒนา ประกอบด้วย

2.1 วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นกิจการขั้นต้น ทำเพื่อบริโภคหรือใช้ประโยชน์ในครอบครัวและชุมชน

2.2 วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นกิจการที่พัฒนาต่อเนื่องจากระดับพื้นฐาน โดยดำเนินอย่างเป็นระบบ ใช้ทุนและเทคโนโลยีตอบสนองของชุมชน เครือข่ายและตลาดในระดับที่กว้างขึ้น

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2545) ได้แบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน 2 ประเภท คือ

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการต่างๆ เพื่อกินเพื่อใช้ในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้ ให้ชุมชนเกิดความพอเพียงอย่างน้อยให้พออยู่พอกินหรือพอกินพอใช้ เมื่อลดรายจ่าย รายได้เพิ่มขึ้น แปลว่า เมื่อทำกินใช้เองก็ทำให้เกิดรายได้เหมือนกันและสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินจากการมีรายจ่ายมากกว่ารายได้

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เข้าสู่ตลาดบริโภคและรวมไปถึงผลผลิตโดยทั่วไปที่เหลือกินเหลือใช้ในท้องถิ่น นำออกสู่ตลาดบริโภคโดยการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ผลิตภัณฑ์ การตลาด และการจัดการต่างๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ทั้งนี้ชุมชนต้องไม่กระโดดข้ามขั้น โดยต้องพัฒนาจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นก้าวหน้าทีละขั้น

นอกจากนี้ วิชิต (2544) ได้แบ่งประเภทวิสาหกิจชุมชนเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อการอุปโภคบริโภคของตนเองภายในครอบครัวเป็นหลัก สมาชิกในชุมชนจะสร้างผลิตภัณฑ์ในลักษณะหลากหลายเพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และป้องกันมิให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชน โดยไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนเวียนของเงินอยู่ในหมู่บ้านและแพร่กระจายอยู่ในชุมชน

2. วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน เมื่อวิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัวบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นแรก คือ ลดรายจ่ายหรือเพื่อการพึ่งตนเองได้แล้ว จึงค่อยขยายออกไปสู่เพื่อนบ้านผู้ผลิตเองไม่ได้ต้องซื้อสินค้าจากภายนอก เพราะการพึ่งตนเองในบางกรณีไม่สามารถทำได้ถ้าพึ่งโดยครอบครัวเดียว วิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองจึงเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เกื้อหนุนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยระหว่างครอบครัวในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระการซื้อของแพงหรือช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน

3. วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย การพึ่งตนเองในบางกรณีชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังชุมชนเดียว แต่เป็นไปได้เมื่อหลายชุมชนร่วมมือกัน เพื่อตอบสนองความ

ต้องการของทุกชุมชน วิสาหกิจระดับเครือข่ายจึงเป็นระบบพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชนที่มีผลผลิต และทรัพยากรแตกต่างกัน

4. วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน เป็นวิสาหกิจที่ดำเนินการแปรรูป ผลผลิตหรือทรัพยากรของชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองตลาด ภายนอกชุมชนและเครือข่าย

นอกจากนี้สามารถแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชนตามกิจกรรม ได้ดังนี้

1. การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง จากการผลิตผลผลิตทางการเกษตร เพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร ขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยา สมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชนหรือเครือข่าย องค์กรชุมชน เช่น น้ำปลา บัญ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น

4. การพัฒนาระบบตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ลานค้า (ตลาด)ชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของวิสาหกิจชุมชนสามารถแบ่งได้จากการดำเนินการ การจัดการในการพัฒนา และแปรรูปผลิตภัณฑ์ตลอดจนจากระดับกลุ่มคน กลุ่มชุมชน จนกระทั่งกลุ่ม เครือข่าย โดยมีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ เพื่อการพัฒนาความเป็นอยู่ในชุมชนของตน

2.1.9 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

จิรพร และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน มี 2 ประการคือ

1. การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคงได้รับการรับรองตามกฎหมาย

2. การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนา สำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

2.1.10 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ชญาภัทร์ (2557) ได้กล่าวว่า ยุทธวิธีหรือขั้นตอนการพัฒนาธุรกิจชุมชน-วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนหรืออุตสาหกรรมชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือกระทำการผลิตสินค้า โดยสมาชิกในชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยหลักคิดสำคัญที่ว่า ความหลากหลายของผลผลิตในชุมชน ทั้งในด้านการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง การเก็บหรือถนอมอาหารไว้กินในครอบครัวและในชุมชน จะช่วยลดรายจ่ายให้ครอบครัวและสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้ตนเองได้อย่างดีและอย่างรับผิดชอบที่สุดของชุมชน ซึ่งจะเป็นฐานการสร้างสังคม สุขภาพอนามัยที่ดี มีคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดเช่นที่นักธุรกิจกระทำกันในปัจจุบัน โดยเอาเปรียบผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา

ด้วยเหตุดังกล่าว ขั้นตอนการสร้างวิสาหกิจชุมชนจึงตั้งอยู่บนกระบวนการคิดและปฏิบัติดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือผลิตสินค้าของชุมชน สมาชิกชุมชนต้องมีเป้าหมายเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคของตนเอง หรือในครัวเรือนเป็นหลัก ด้วยการผลิตสินค้าหลายชนิดหลายประเภท ในลักษณะหลากหลายเพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อและป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนของเงินอยู่ในหมู่บ้านและแพร่สะพัดอยู่ภายในหมู่บ้าน

ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญอันดับแรกคือมุ่งผลิตเพื่อตลาดที่เป็นตัวเองของผู้ผลิต

2. เมื่อสมาชิกในชุมชนผลิตอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อลดรายจ่ายของตนเองหรือเป็นหลักพึ่งพิงของตนเองได้ จึงค่อยขยายการขายการผลิตออกไปสู่เพื่อนบ้าน เพื่อช่วยลดภาระซื้อของแพงแก่เพื่อนบ้าน ผู้ผลิตเองก็ไม่จำเป็นต้องซื้อสินค้าจากภายนอก ถือว่าเป็นการช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้านไปด้วย ทำให้เงินไม่ไหลออกไปจากหมู่บ้าน

ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองคือ ตลาดในชุมชน เป้าหมายอยู่ที่เพื่อนๆในชุมชน โดยผลิตเพื่อแทนที่สินค้าที่นำเข้ามาจากภายนอกชุมชน

3. เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมรายย่อยที่ร่วมทุนของชุมชน มีทั้งที่ไม่ต้องใช้เครื่องจักรอุปกรณ์หาง่าย ตลอดจนไปจนถึงการใช้เครื่องจักรขนาดเล็กและขนาดกลาง

ดังนั้น ในสภาวะที่ชุมชนยังไม่มีเงินลงทุนในการซื้อเครื่องจักร การเริ่มต้นดำเนินธุรกิจชุมชนจึงต้องคำนึงถึงการลงทุนต่ำ อุปกรณ์ง่ายๆ การใช้แรงงานในชุมชน และการรู้จักพัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมมาใช้ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมขึ้นในชุมชน เพราะบรรดาอุตสาหกรรมชุมชนในลักษณะดังกล่าว ชุมชนสามารถดำเนินการขึ้นมาเป็นธุรกิจชุมชนได้ด้วยตนเองดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

เหตุนี้ อุตสาหกรรมชุมชนที่ประยุกต์ใช้จากอุปกรณ์ง่ายๆ จึงสามารถกำเนิดขึ้นได้ และถ้าประสงค์จะให้มีความสามารถในการผลิตที่ให้ปริมาณจำนวนมาก เช่นเดียวกับธุรกิจขนาดใหญ่ เราก็สามารถทำได้เช่นกัน โดยใช้ฐานการผลิตจากปริมาณคนจำนวนมากแทนเครื่องจักรขนาดใหญ่

ตัวอย่างเช่น บริษัทผลิตสบู่ ยาสีฟัน แชมพูสระผม บริษัทหนึ่งสามารถผลิตได้ 50,000 ก้อนต่อวัน อุตสาหกรรมชุมชนที่ใช้กะละมังแรงงานคน ก็สามารถผลิตสบู่จำนวนนี้ได้ไม่ยาก หากมีสูตรผลิตสบู่และมอบให้ชาวบ้าน 1,000 ครอบครัว ผลิตให้ครอบครัวละ 50 ก้อนต่อวัน

แนวคิดอุตสาหกรรมประยุกต์เช่นนี้ ไม่ใช่ความฝันเลื่อนลอยและสามารถจัดการผลิตได้เพียงแค่ชาวบ้านมีสูตร มีภูมิปัญญา โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์แล้วสหกรณ์ฝึกสอนให้สมาชิกในชุมชนทำการผลิตง่ายๆ โดยวางแผนการตลาดว่า สินค้าที่ผลิตจักมีผู้บริโภคเป็นชาวบ้านผู้ผลิตเอง ถัดมาก็เป็นการตลาดในชุมชน และการตลาดขั้นสุดท้ายคือ การตลาดนอกชุมชน นำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนแล้วออกจำหน่าย นำเงินจากบุคคลภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน ยามเมื่อสินค้าประเภทนั้นๆ ล้นตลาดภายนอก ชาวบ้านก็จำกัดงานการผลิตให้เหลือเพียงพอกับการตลาดในชุมชนและใช้เอง ไม่เห็นจะต้องไปเดือดร้อนอะไร และไม่ต้องกลัวว่าจะขาดทุนเสียด้วยซ้ำไป

วสันต์ (2554) ได้กล่าวว่า ในการส่งเสริมธุรกิจและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนมีการจัดองค์กร และการจัดการ รวมทั้งการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาองค์การและการจัดการ ได้แก่

ด้านองค์การ มีวิธีการ

1) ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีคณะกรรมการบริหาร โดยแบ่งหน้าที่กันทำอย่าง

ชัดเจน

2) พัฒนาให้คณะกรรมการบริหารดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล/ฝ่ายด้านบริหารจัดการ มีวิธีการ

2.1) การจัดการวัสดุอุปกรณ์ ให้มีผู้ดูแล และลงทะเบียนให้เรียบร้อย

2.2) การจัดการบุคลากร ได้แก่

2.2.1) มีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ

2.2.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก เช่น การประชุมคณะกรรมการ

บริหารเป็นประจำ การประชุมประจำเดือนสมาชิก การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เป็นต้น

2.3) การจัดการเงิน ได้แก่

2.3.1) จัดหาแหล่งเงินทุน เช่น การลงทุน การออมทรัพย์ เป็นต้น

2.3.2) จัดการเงินทุนหมุนเวียนให้สามารถทำธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

2.3.3) การจัดสรรเงินกำไรให้แก่สมาชิก

2. การส่งเสริมธุรกิจ ได้แก่

ด้านการผลิต

1) การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน (ฮาลาล และ อ.ย.)

2) การคาดการณ์ ความต้องการของผลิตภัณฑ์ และวางแผนการผลิตให้

สอดคล้องกับตลาด

3) การออกแบบอุปกรณ์ และเครื่องจักรให้เหมาะสม

4) การออกแบบการทำงานเพื่อประหยัด และมีประสิทธิภาพ

5) การวางแผนควบคุมการปฏิบัติงานให้ได้คุณภาพสม่ำเสมอ

ด้านการตลาด

1) ขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการตลาด มีดังนี้

1.1) การซื้อวัตถุดิบให้ได้คุณภาพ เหมาะสม และประหยัด

1.2) การขายผลิตภัณฑ์โดยช่องทางการจำหน่ายที่ดี

1.3) การขนส่ง สะดวก และประหยัด

1.4) การเก็บรักษาสินค้าไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

1.5) การเงิน การเก็บรักษาเงินสดไม่ให้รั่วไหล

1.6) การจัดมาตรฐานสินค้าออกเป็นระดับต่างๆ

1.7) การป้องกันสูญเสียของสินค้า

1.8) การเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน

- 2) การวางแผนการตลาด มีดังนี้
 - 2.1) ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
 - 2.2) ราคา ต้องสะท้อนถึงต้นทุนจริง
 - 2.3) การจัดจำหน่าย พิจารณาถึงช่องทางการจำหน่ายที่มีคุณภาพ
 - 2.4) การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การแจกไปทดลองใช้ เป็นต้น

ด้านการเงิน

- 1) การจัดหาแหล่งเงินทุน เช่น การออมทรัพย์ การลงทุน การยืมกู้ เป็นต้น
- 2) การบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน ต้องเพียงพอกับการผลิต และค่าใช้จ่าย

ในแต่ละงวด

- 3) การบริหารจัดการเงินสด เช่น แต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินสดตามความจำเป็น ที่เหลือฝากธนาคาร เป็นต้น

ด้านการบัญชี

- 1) ขั้นตอนการจัดทำบัญชี มีดังนี้
 - 1.1) การรวบรวมข้อมูลการเงิน
 - 1.2) การบันทึก
 - 1.3) การจำแนกข้อมูล
 - 1.4) การสรุปข้อมูลจัดหมวดหมู่
- 2) รายงานการเงินที่สำคัญ
 - 2.1) งบดุล รายงานแสดงถึงฐานะการเงินของธุรกิจเวลาใดเวลาหนึ่ง
 - 2.2) งบกำไรขาดทุน รายงานแสดงถึงผลการดำเนินธุรกิจในหนึ่งรอบ
 - 2.3) งบกระแสเงินสด รายงานแสดงถึง เงินสดรับ และแหล่งที่ใช้ไปของเงิน

ระยะเวลาบัญชี

สดจ่าย

3. วิธีการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการดำเนินงาน กลุ่มควบคุมคุณภาพ รายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ส่งเสริมการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ขั้นที่ 2 การร่วมกันค้นหาปัญหาของวิสาหกิจชุมชน โดยคณะกรรมการบริหาร

กลุ่มและสมาชิก ตามกรอบพิจารณาจากข้อ 1 และ 2

ขั้นที่ 3 การร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 4 การร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 5 การสำรวจสภาพปัจจุบัน เพื่อหาจุดเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 6 การทำงานตามขั้นตอน ได้แก่

- 1) การวางแผนแก้ไขปัญหา
- 2) การลงมือแก้ไขปัญหาที่วางไว้
- 3) การตรวจสอบหลังการแก้ไขปัญหา
- 4) การปรับปรุงแผนใหม่ และลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 การกำหนดมาตรฐานของกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ไม่ให้สภาพเดิมก่อนแก้ปัญหากลับมาอีก

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานธุรกิจ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ควรมีความรู้ ความเข้าใจให้เพียงพอในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

วิทยา (2547) กล่าวไว้ว่า มีหลายปัจจัยที่กำหนดลักษณะและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีการดำเนินงาน และรากฐานการเริ่มต้นอยู่ที่ชุมชนเพราะครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยผลิตที่สร้างผลผลิตจริงของระบบเศรษฐกิจ
2. การบริหารจัดการที่มีอิสระ และสอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชน จึงต้องมีรูปแบบนิติบุคคลเฉพาะไว้รับรองการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการที่มีอิสระเป็นประกันที่สำคัญของการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองที่เป็นจริง
3. เจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชน เพราะครอบครัวและชุมชนเป็นผู้สร้างผลผลิต และสืบทอดภูมิปัญญา จึงควรได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นการคืนสิทธิในการจัดการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน เพื่อชุมชนพัฒนาระบบการพึ่งตนเองที่เป็นจริงขึ้น
4. วิสาหกิจชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชน วิสาหกิจชุมชนที่แท้จริงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากรและผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้บนฐานความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน

5. วิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุน และสวัสดิการของชุมชน เป็นการสร้างผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม กำกับความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายไม่ใช่ว่าจะฉวยโอกาสการผลิตในปริมาณมาก และการแสวงหากำไรสูงสุด

6. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพราะองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนยังมีข้อจำกัดในความสามารถด้านบริหารจัดการ เป็นการสร้างความร่วมมือ โดยองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจและเป็นผู้เลือกองค์กรภายนอกเข้ามาในกระบวนการความร่วมมือที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การตัดสินใจโดยหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ที่ไม่ใช่องค์กรชุมชน

7. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการร่วมทุนกับองค์กรภายนอก โดยมีทุนหลักในการดำเนินงานจากชุมชน ในกรณีนี้ที่องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนยังมีข้อจำกัดในด้านทุน เป็นการสร้างความร่วมมือ โดยองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ และเป็นการร่วมทุนระหว่างองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรภายนอก โดยมีการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม

8. องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนสามารถกำหนดมาตรฐานเพื่อรองรับคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของตน ให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผู้ให้บริการ เพราะวิสาหกิจชุมชนแตกต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก และแตกต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทั้งการผลิตและตลาดทั้งกระบวนการจัดการและเป้าหมาย มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกำหนดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค แตกต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานกลางควบคุม

9. การให้สิทธิในการอนุรักษ์ดูแล จัดการ แหล่งทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนกับองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรเพื่อให้เกิดระบบการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน ป้องกันการฉวยโอกาส การช่วงชิง และทำลายล้าง จากคนกลางหรือนายหน้าและการแสวงหากำไรโดยไม่มีขอบเขต

10. องค์กรปกครองท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ด้านหนึ่งเพื่อพัฒนาบทบาทการบริหารจัดการขององค์กรปกครองท้องถิ่น และอีกด้านหนึ่งเพื่อให้พัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นโดยตรง

เสรี , วิชิต และจำนง (2544) กล่าวว่า การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นเรื่องการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขธรรมชาติเป็นเรื่องความมั่งคั่งและมีอยู่มีกินทั้งในวันนี้และวันหน้า เป็นเรื่องของการสร้างระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากของสังคมไทยให้เป็นส่วนเล็กๆ ที่เข้มแข็ง

ที่ประกอบกันขึ้นเป็นองค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจภาพรวม โดยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้องมีแนวทางเฉพาะที่สอดคล้องกับแนวคิด เป้าหมาย และเอื้อให้เกิดการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้ ไม่ใช่การทำหนึ่งโครงการภายใต้โครงสร้างที่มีอยู่เดิมของสังคม แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จึงควรเริ่มต้นและการดำเนินงานที่ชุมชนเพราะครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยผลิตที่สร้างผลผลิตจริงของระบบเศรษฐกิจ มีการบริหารจัดการที่อิสระ และสอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญา เพราะครอบครัวและชุมชนเป็นผู้สร้างผลผลิต และสืบทอดภูมิปัญญาจึงควร ได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม และเป็นการคนสิทธิในการจัดการ การผลิต และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน วิสาหกิจชุมชนที่แท้จริงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากรและผลผลิต แสวงหาและพัฒนาความรู้บนฐานความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุนและสวัสดิการของชุมชน เป็นการสร้างผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมกำกับความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ไม่ใช่การฉวยโอกาส การผลิตในปริมาณมาก และการแสวงหากำไรสูง

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพราะองค์กรชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนยังมีข้อจำกัดในความสามารถด้านบริหารจัดการหรือการร่วมทุนกับองค์กรภายนอก โดยมีทุนหลักในการดำเนินงานจากชุมชน เป็นการสร้างความร่วมมือ โดยองค์กรชุมชน/เครือข่ายเป็นผู้ตัดสินใจและเป็นผู้เลือกองค์กรภายนอกเข้ามาในกระบวนการความร่วมมือที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การตัดสินใจโดยหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่มีใช้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายสามารถกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของตนให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผู้ให้บริการ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกำหนดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งการให้สิทธิในการอนุรักษ์ ดูแล จัดการ แหล่งทรัพยากร แหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนกับองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อให้เกิดระบบการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องการปรับวิถีคิดของชุมชนแบบพึ่งพาภายนอกมาพึ่งพาตนเอง โดยเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ในที่สุด โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน คือ มีการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทต่างๆของคนในชุมชนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มีอยู่หรือเกิดจากความคิดพื้นฐานของ

แต่ละกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าของแนวคิดหรือกิจกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์พัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่าย สร้างรายได้และการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.1.11 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จิรพร มหาอินทร์และคณะ(2554) ได้กล่าวว่ายุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา

1.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.1.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแผนแม่บทชุมชน

1.1.2 ส่งเสริมให้มีการแปรแผนแม่บทชุมชนไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

1.2 การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ

1.2.1 ส่งเสริมการพัฒนาผู้นำชุมชนเป็นนักวิสาหกิจชุมชนและประธาน

วิสาหกิจชุมชน

1.2.2 สนับสนุนให้มีและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาและพัฒนา

วิสาหกิจชุมชน

1.3 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1.3.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน

1.3.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน

1.3.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การประกอบการวิสาหกิจชุมชน

1.3.4 ให้กลไกของรัฐบาลสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.4 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

1.4.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการวิสาหกิจชุมชน

1.4.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาคลังเตอร์วิสาหกิจชุมชน

1.4.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน

1.4.4 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ

เศรษฐกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง

2.1 การบริหารจัดการทุนชุมชน

2.1.1 ส่งเสริมระบบการสะสมทุนวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย

2.1.2 ส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนวิสาหกิจชุมชนทั้งระดับองค์กรและเครือข่าย

2.1.3 ให้มีการประกอบการวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากรและผลผลิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.1.4 ให้มีการพัฒนาระบบการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน

2.1.5 ให้มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเทคโนโลยีในการพัฒนาและประกอบการวิสาหกิจชุมชน

2.1.6 ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการชุมชน

2.1.7 ส่งเสริมการบูรณาการทุนชุมชน

2.2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2.2.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนและเครือข่ายชุมชนอย่างสัมพันธ์กัน

2.2.2 ให้มีการบริหารจัดการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนเป็นคลัสเตอร์ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชุมชน

2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

2.2.4 ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายตลาดของวิสาหกิจชุมชน

2.2.5 ให้มีการสนับสนุนกองทุนวิสาหกิจชุมชน

2.2.6 ให้มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและสมาชิกสามารถตรวจสอบกันเองได้

2.3 การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

2.3.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจประเภททดแทนการนำเข้าจากภายนอกชุมชน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรผลผลิตและวิสาหกิจบริการ

2.3.2 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างครบวงจร อย่างน้อยให้ได้หนึ่งโมดูล (ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง)

2.4 การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

2.4.1 ส่งเสริมให้มีการจัดสรรผลกำไรในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน ตามความสมัครใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.4.2 ให้มีการจัดการทรัพยากรของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งเพื่อเป็นสวัสดิการโดยตรงและเพื่อเป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในกระบวนการวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3.1 การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3.1.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบลรวมทั้ง
ปรับแผนดังกล่าวทุกปี พร้อมกับการปรับฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร

3.1.2 ให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนให้เข้า
ไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้การส่งเสริมเป็นเอกภาพ

3.1.3 ให้มีการพัฒนามาตรฐานวิสาหกิจชุมชนโดยวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย
วิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม (อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำรายละเอียดมาตรฐาน)

3.2 การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3.2.1 ให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจชุมชน

3.2.2 ให้มีการจัดวิสาหกิจชุมชนสัมพันธ์

3.2.3 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในระดับ
ตำบลและระหว่างตำบล ในพื้นที่ที่มีประเด็นและความสนใจร่วมกัน

3.2.4 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกับผู้บริโภค

3.3 การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

3.3.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทโดยกระบวนการเรียนรู้ใน
ชุมชน

3.3.2 ให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในการประกอบวิสาหกิจชุมชนทุกระดับ ทุก
ประเภท โดยให้การฝึกอบรมทางวิชาการในประเด็นเฉพาะต่างๆ

3.3.3 ให้มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและให้มี
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.4 ให้จัดการเรียนรู้และดูงานสำหรับตัวแทนจากภาครัฐ เอกชนวิชาการ
สื่อมวลชน ภาคประชาสังคมและผู้บริโภคเพื่อความเข้าใจและความร่วมมือ

3.4 การสนับสนุนการจัดการวิสาหกิจชุมชน

3.4.1 ให้มีการทบทวนระบบบริหารจัดการของรัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับ
วิสาหกิจชุมชน

3.5 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน

3.5.1 ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างภาครัฐ
ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน

3.5.2 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางเพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เป็นเอกภาพ

3.5.3 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

3.5.4 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

3.6 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน

3.6.1 ให้มีการพัฒนาระบบและเครือข่ายข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับชาติ เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งประเทศให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ

3.6.2 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนในการประกอบวิสาหกิจชุมชน

3.6.3 ให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของชุมชนกับเครือข่ายอื่นๆของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือกัน

3.7 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่

3.7.1 ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องวิสาหกิจชุมชนทางสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้สาธารณชนทั่วไป

3.7.2 ใช้ระบบและเครือข่ายสารสนเทศข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากบุคคลทั่วไปได้ด้วย(สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

วิทยา (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และได้กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญสำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการผลิต

ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีผลสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือโอกาสในสินค้าที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม ดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นต้อง

จะต้องมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิต จะช่วยให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2. ปัจจัยด้านการผลิต

ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ

3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้มิได้เป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้ามาร่วมในสายการบังคับบัญชานี้ก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

4. ปัจจัยด้านการเงิน

สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออมทรัพย์ หรือการถือหุ้น เรือนหุ้น การสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วนและมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี

5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ของการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาปรับใช้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือ การให้คนใน

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำนี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากผู้นำมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม

7. ปัจจัยด้านแรงงาน

การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ปัญหาการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวงได้แล้ว การใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเองและที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้นั้น ย่อมส่งผลให้ปัญหาครอบครัวลดลงเนื่องจากในปัจจุบันนี้เมื่อลูกหลานเติบโตขึ้นต่างก็เข้าไปหางานทำในเมือง ทำให้สภาพของชีวิตครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการที่ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมและอาชีพที่เป็นของคนในชุมชนขึ้นมาได้นั้น ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

8. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้และหาให้พบว่าการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จากสถาบันภายนอกนั้นเป็นไปในลักษณะใด ชุมชนที่สามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้างได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่างๆ โดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินทุนและการพัฒนาความรู้ความสามารถ ตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก

เนื่องจากสมาชิกในชุมชนถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน ตลอดจนการที่ชาวบ้านมีความอดทนและพยายามสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินกิจกรรม อย่างไรก็ตามชาวบ้านที่เป็นสมาชิกก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิก โดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์การและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การเข้าร่วมประชุม การ

ร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

10. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำ สมาชิก และระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่ม

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจชุมชน

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับธุรกิจชุมชน นั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่เกิดขึ้นของธุรกิจโดยทั่วไป อันสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านวัตถุดิบ (Raw Material) เนื่องจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมีจำกัดตั้งนั้นเมื่อกิจการขยายตัวด้วยความต้องการในผลผลิตมีมากขึ้น ปัญหาอันเกิดจากการขาดแคลนวัตถุดิบจึงตามมา ทำให้ราคาของวัตถุดิบสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุน (Cost) ในการผลิต นอกจากนี้การที่วัตถุดิบที่อาจหาได้ในท้องถิ่นนั้นมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อความต้องการในผลผลิตนั้น

2. ปัญหาด้านการผลิต (Production) โดยส่วนใหญ่แล้วมักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประสิทธิภาพในการผลิต เนื่องจากการผลิตในระดับชุมชนซึ่งเป็นการผลิตที่มีขนาดเล็กไม่ใหญ่โตนั้นเป็นการผลิตที่อาศัยเทคโนโลยีอย่างง่าย ทำให้ผลผลิตที่ได้ด้อยคุณภาพ นอกจากนี้การที่ผู้ผลิตขาดความรู้ความสามารถในการผลิตก็มีส่วนทำให้ผลผลิตที่ได้นั้นไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

3. ปัญหาด้านการตลาด (Marketing) เนื่องจากระดับการผลิตนั้นเป็นการผลิตในระดับชุมชนที่อาศัยแรงงานราคาถูก อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ทำให้การตลาดธุรกิจชุมชนเป็นการตลาดที่มีขนาดเล็ก ขณะที่ในปัจจุบันนี้มีการแข่งขันค่อนข้างสูงจากธุรกิจภายนอกโดยเฉพาะธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่า เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่มีการผลิตในปริมาณมากทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตต่ำกว่าธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ประกอบกับคณาคมชนสงในปัจจุบันมีความสะดวกทำให้การเข้าไปแข่งขันของธุรกิจภายนอกมีความเป็นไปได้สูง

4. ปัญหาด้านแรงงาน (Labor) เนื่องจากธุรกิจชุมชนนั้นเกิดขึ้นในชนบทซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ดังนั้น ในช่วงที่เป็นฤดูกาลผลิต ชาวบ้านจึงต้องผันแรงงานจากการทำงานในธุรกิจชุมชนไปทำการเพาะปลูก ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานแม้ว่าการ

ขาดแคลนแรงงานนี่จะเป็นการขาดแคลนแรงงานในระยะสั้น แต่การที่ธุรกิจชุมชนต้องประสบกับภาวะหยุดชะงักนี้ก็ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ในทางตรงกันข้ามหากชาวบ้านไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ อันเป็นสาเหตุมาจากสภาพภูมิอากาศ ชาวบ้านบางส่วนก็ยินดีที่จะโยกย้ายแรงงานเข้าไปทำงานในเมือง เนื่องจากได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า

5. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ (Management) เนื่องจากในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนนั้น สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ดังนั้นสมาชิกจึงต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการร่วมกันบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนจะต้องมีทักษะทางการบริหาร มีเวลาเพียงพอที่จะเอาใจใส่กับธุรกิจชุมชน หรือหากกล่าวโดยสรุปก็คือผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่สำคัญที่สุดก็คือต้องมีความซื่อสัตย์และตั้งใจจริงในการร่วมทำธุรกิจชุมชน ไม่เพียงเฉพาะผู้นำเท่านั้นแต่รวมไปถึงสมาชิกทุกคนเพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจชุมชนสามารถดำเนินต่อไปได้

6. ปัญหาด้านเงินทุน(Financing) เนื่องจากธุรกิจชุมชนเป็นการจัดตั้งที่เกิดจากความร่วมมือจากสมาชิกเป็นหลัก ทำให้เงินทุนที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจมีจำกัดประกอบกับธุรกิจชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องของการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระบบ เนื่องจากไม่มีหลักประกัน และแม้จะมีหลักประกันอยู่บ้างแต่ก็อาจไม่เพียงพอตามข้อกำหนดของสถาบันการเงินเหล่านั้น

7. ปัญหาด้านนโยบาย (Policies) สำหรับปัญหาในด้านนโยบายนี้มักเป็นปัญหาที่เกิดกับภาครัฐ เนื่องจากโครงสร้างของระบบราชการมีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นอกจากนี้การที่ภาครัฐให้สิทธิพิเศษต่างๆ เช่น การได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI (Board of Investment) ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กรวมทั้งธุรกิจชุมชนเสียเปรียบ

กรมการพัฒนาชุมชน (2545) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ไว้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า

1.1 ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิก

1.2 สมาชิกร่วมกันเป็นเจ้าของกิจการ มีความสามัคคี มีความรู้ มีทักษะในการดำเนินงานและซื่อสัตย์เสียสละเพื่อส่วนรวม

1.3 ชุมชนสามารถทำกันเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

1.4 ปัจจัยการผลิต มีความพร้อมทั้งวัตถุดิบ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ด้านกระบวนการดำเนิน

- 2.1 มีการวางแผนการดำเนินงาน
 - 2.2 สมาชิกมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจและลงทุน
 - 2.3 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อเพิ่มพูนภูมิปัญญา และประสบการณ์ด้วยการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.4 มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ ได้แก่
 - 2.4.1 โครงสร้างองค์กรมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจน
 - 2.4.2 มีกฎ กติกา ในการดำเนินงานชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรและสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจ
 - 2.4.3 มีการบริหารการเงิน การกู้ยืมและการใช้คืนได้
 - 2.4.4 มีความสามารถในการผลิต
 - 2.4.5 มีความสามารถในการตลาดและแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์
 - 2.4.6 มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.5 การกำกับ ติดตามและควบคุมดูแล
 - 2.5.1 มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบถูกต้อง
 - 2.5.2 มีการตรวจสอบความโปร่งใสของการดำเนินงานและเข้าถึงบัญชีได้
 3. ด้านปัจจัยนำออก
 - 3.1 ผลผลิตมีความหลากหลาย มีผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้นและได้รับการรับรองมาตรฐานตรงตามความต้องการของชุมชน
 - 3.2 สินค้าเป็นที่ต้องการของตลาดและมีตลาดรองรับผลผลิตของกลุ่ม
 - 3.3 การเกิดการจ้างงานในชุมชน
 - 3.4 สมาชิกกลุ่มมีความพอใจในการปฏิบัติและมีสมาชิกเพิ่มขึ้น
 - 3.5 การดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นแก่คนในชุมชนและชุมชน
 - 3.6 มีการจัดสรรผลประโยชน์รวดเร็วและเป็นธรรม
 - 3.7 ชุมชนมีความสามารถในการขยายผลการลงทุนเพิ่ม
 - 3.8 เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่ม
 - 3.9 มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและชุมชน
- ณรงค์ (2542) ได้กล่าวว่า มีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเงิน หรือเงินทุน กิจกรรมธุรกิจที่ต้องอาศัยการตลาดจะต้องเริ่มต้นจากนำเงินไปลงทุนทำการผลิต ทำการค้า ได้รายได้กลับมาเป็นเงินก้อนใหญ่กว่าเดิม ในกรณีที่มีกำไร เงินลงทุนในการทำธุรกิจมีมีจาก 3 แหล่งคือ เงินทุนตนเอง เงินทุนที่กู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ และเงินทุนที่ได้มาจากการระดมทุน จากคนในชุมชนเอง ถ้าเป็นเงินทุนจากการระดม วิสาหกิจชุมชนมีโอกาสเติบโตได้ดีกว่าเงินทุนจากการกู้ยืม

2. ปัจจัยด้านการตลาด จะต้องรู้ว่าสินค้าที่ผลิตได้ จะนำไปขายที่ไหน ขายอย่างไร วิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ เป็นกลุ่มที่มีลูกค้าที่แน่นอนและพอเพียง กลุ่มชุมชนที่มีตลาดแน่นอนจะเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยืนอยู่ได้ พร้อมกับมีการขยายกิจการ ปัจจัยด้านการตลาดเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชน ตลาดจึงเป็นหัวใจของการผลิต เป็นตัวนำการผลิต

3. ปัจจัยด้านการผลิต การจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ต้องผ่านการวิเคราะห์ทั้งอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน(Supply) ในตลาด ความชำนาญของผู้ทำการผลิตเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญพอๆ กันกับโอกาสทางการตลาด การผลิตในชุมชนที่มีต้นทุนการผลิตไม่สูง พร้อมกับผู้ผลิตมีความรู้ทักษะความชำนาญ สามารถได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันในตลาดได้ การผลิตที่จะประสบผลสำเร็จต้องสอดคล้องกับโอกาสทางการตลาดและผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด

4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น 3 ด้านที่สำคัญ คือ

4.1 ด้านระบบเงิน ความสามารถในการระดมทุน และสะสมทุนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ

4.2 ด้านระบบงาน วิสาหกิจชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหาร มีการแบ่งฝ่าย แบ่งสายงาน เพื่อควบคุมกำกับอย่างชัดเจน

4.3 ด้านระบบบุคลากร ในวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะไม่มีสายงานบังคับบัญชาที่ชัดเจน เนื่องจากบุคลากรที่เป็นลูกจ้างมีน้อย บุคลากรของกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกและกรรมการ การสั่งการ การบังคับบัญชาการให้คุณให้โทษจึงไม่มี ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในด้านระบบบุคลากรจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารและสมาชิกมีสัจจะ คุณธรรม และความเสียสละ

5. ปัจจัยด้านผู้นำ ชาวชนบทส่วนใหญ่มักขาดแคลนผู้นำ ผู้นำมักเกิดขึ้นโดยธรรมชาติจากผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ความมีบารมี มีความรู้ มีฐานะเป็นที่พึ่งพาของคนในสังคมได้ วิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จมักจะอยู่ภายใต้การนำของบุคลากรเหล่านี้ วิสาหกิจชุมชนที่

ก่อตั้งโดยบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพ หรือโดยคณะบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน การระดมทุนจะง่าย กิจการขยายตัวได้รวดเร็ว มีความมั่นคง และโอกาสประสบผลสำเร็จสูง

6. ปัจจัยแรงงาน แรงงานในวิสาหกิจชุมชนที่เป็นลูกจ้างส่วนใหญ่มีน้อย โดยมากเป็นประเภททำงานให้ตัวเอง (Self-employed) ภายในครอบครัว ส่วนมากพบว่าเป็นแรงงาน ที่มีความรู้ น้อย ขาดทักษะและประสบการณ์จึงเป็นแรงงานไร้ฝีมือ เป็นแรงงานของคนรุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า เป็นสำคัญ

7. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเกิดขึ้น การคงอยู่ การเติบโต และยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ต้องร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะรวมถึงการระดมทุนและการใช้ทุนที่ระดมมา ดังนั้นการมีส่วนร่วมระดมทุน จึงหมายถึงการร่วมมือ ถือหุ้่น ร่วมลงทุนและการนำทุนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกจะนำพาให้วิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมอย่างเอาใจเอางานเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถพึ่งตนเองได้

8. ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร ระเบียบข้อบังคับขององค์กรเป็นกฎเกณฑ์ กติกาเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม ในอันที่จะทำให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย เป็นไปอย่างราบรื่น และสอดคล้องประสานกัน การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น กฎเกณฑ์กติกาต่างๆ จึงต้องเกิดขึ้นจากข้อตกลงของสมาชิกเป็นพื้นฐาน

9. ปัจจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ในการปฏิบัติต่อกันทั้งทางบวกและทางลบ ปฏิสัมพันธ์ทางบวกเช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล ประสานร่วมมือ ย่อมเป็นปัจจัยส่งเสริมและสร้างสรรค์ความสำเร็จ ในทางตรงกันข้าม ปฏิสัมพันธ์เชิงลบ ย่อมทำให้เกิดความระมัดระวังเรียนรู้ และต่อรอง เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลด้านลบมากเกินไป

กล่าวสรุปได้ว่าความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนนั้นมีประเด็นให้ศึกษาต่างกัน แต่โดยรวมเกิดจากการเริ่มพัฒนาภายในชุมชน สร้างการเรียนรู้ในชุมชน ทั้งการผลิต การตลาด วัตถุประสงค์ บุคลากร การดำเนินการ หรือการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในระดับชุมชนจากการมีส่วนร่วมการพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาที่เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

ชฎาภัทร์ (2557) ได้กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย

2.2.1 ภารกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยั่งยืน มติของธุรกิจชุมชนมีความหลากหลายสูง นักคิดนักวิชาการนักพัฒนา (NGOs) นักธุรกิจ ข้าราชการอื่นๆ ลงมาจนถึงผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชนบท ต่างเสนอวิธีคิดและแนวทางพัฒนาชุมชน/สังคมในสาระและรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย โดยเฉพาะบทเรียนของชาวบ้านหรือชุมชนที่อยู่รอดได้ด้วยเศรษฐกิจการผลิตแบบพึ่งตนเองการรวมกลุ่มเพื่อสร้างศักยภาพชุมชน การสร้างกองทุนในรูปแบบต่างๆ เครือข่ายองค์กรชาวบ้านและความร่วมมือกันพัฒนาชุมชน/สังคมระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ ที่เรียกว่า “พหุภาคี” เป็นฐานคิดไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง

2.2.2 ความมั่นคงและยั่งยืนมาจากหลักเอาชุมชนเป็นศูนย์กลาง

จากการระดมสมองบรรดาผู้สนใจศึกษาและมีบทบาทร่วมพัฒนาสังคมในช่วงที่ผ่านมาเพื่อสังเคราะห์บรรดาแนวความคิด องค์ความรู้กระบวนการพัฒนาทางด้านการผลิต การสร้างทุนและกระบวนการทางวัฒนธรรมชุมชน/สังคมนั้น สรุปได้ว่า

1. ปัญหาวิกฤติของสังคมไทยเป็นปัญหาโครงสร้าง การแก้ปัญหาแท้จริงควรเน้นที่โครงสร้างชุมชน/สังคม
2. พบว่าชุมชนที่มีโครงสร้างเข้มแข็งของตนเอง สามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจสังคมที่เสื่อมโทรม
3. พบว่าการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ยุทธวิธีที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ

ดังนั้นภาวะแห่งการพัฒนาใหม่จำเป็นต้องอาศัยฐานคิดที่เป็นกลางฐานคิดที่มีหลักปฏิสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับชุมชนมีชุมชนเป็นฐาน และฐานชุมชนที่ตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาที่ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เน้นชุมชนต้องอยู่ร่วมกันในระบบนิเวศที่ดีและประกอบเข้าเป็นองค์รวมเดียวกันไม่ใช่เอาเศรษฐกิจเป็นฐานเป็นศูนย์กลางและเป้าหมายการพัฒนาตามทฤษฎีการพัฒนาสังคมแนวเสรีนิยมทั้งเก่าและใหม่ ซึ่งเน้นการผลิตของปัจเจกชน การแข่งขันเสรีที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างทุนน้อยและทุนใหญ่การแสวงหากำไรสูงสุดด้วยการเอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ในชุมชน/สังคม แล้วแข่งขันกันแปรรูปหรือทำลายทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสร้างความร่ำรวยส่วนตัว

นี่เป็นความแตกต่างระหว่างนักคิดนักพัฒนาชุมชนที่ยึดหลักเอาชุมชนเป็นฐานเป้าหมายและศูนย์กลาง มีการบริหารจัดการด้วยตนเองและมีอิสรภาพอย่างแท้จริง กับอีกฝ่ายหนึ่งที่ยึดเอาเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายและเอาชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ ผลักดันชุมชนลง

สู่หุบเหว การเอาวัดเอาเปรียบของระบบทุนเอกชนที่มั่งคั่งและมีเทคโนโลยีเหนือกว่า นำพาชุมชนไปสู่ความเป็นทาส

จากเหตุผลและจุดยืนดังกล่าว ปรัชญาการพัฒนาชุมชนของฝ่ายที่เอาชุมชนเป็นตัวตั้ง จึงวางหลักคิด การพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมที่ยั่งยืนไว้ว่า

1. ชุมชนหรือองค์กรชุมชน เป็นเจ้าของปัจจัยและทรัพยากรธรรมชาติ
2. เคารพหลักการและเป้าหมายการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน แบ่งปันกันพึ่งพากัน ภายในชุมชนอย่างเสมอภาค และเคารพหลักการอยู่ร่วมกันของชุมชน (มนุษย์) กับสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศน์แบบปฏิสัมพันธ์ภาพ
3. ใช้ธรรมาธิปไตย (ยึดความเป็นธรรมเป็นเป้าหมาย หรือ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม) โดยองค์กรชุมชนบริหารจัดการและวางแผนแม่บทพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง
4. สร้างทุนของชุมชนหรือกองทุนของชุมชนหลากหลายรูปแบบเป็นหลักประกันความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชน
5. ธุรกิจชุมชนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจด้านการบริการชุมชน สถาบันการเงินของชุมชน เน้นหลักการมีส่วนร่วมและกระจายผลประโยชน์ ควบคู่ไปกับการสร้างสังคมสวัสดิการที่เกิดจากสมาชิกชุมชนร่วมมือสร้างขึ้นมา เรียกว่า ระบบประชาสวัสดิการ
6. เศรษฐกิจชุมชนมาจากฐานการผลิตที่หลากหลาย เป็นองค์รวมด้านปัจจัยที่ตอบสนองตลาดในชุมชนเป็นใหญ่

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมที่ยั่งยืนแนวทางนี้ ทำให้ระบบทุนของชุมชน วิสาหกิจชุมชน สถาบันการเงิน และเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกับแนวคิดของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของรัฐและแนวคิดที่เอาชุมชนไปขึ้นต่อระบบทุนนิยม

2.2.3 โครงสร้างธุรกิจชุมชน-วิสาหกิจชุมชน

ก่อนและท่ามกลางปัญหาวิกฤติที่ดำรงอยู่ขณะนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนพบว่า ในกระบวนการพัฒนาชนบทของรัฐ มีขบวนการประชาชนโดยธรรมชาติ บนฐานภูมิปัญญาและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ประยุกต์เข้ากับสภาพสังคม ได้จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรประชาชนขึ้นอย่างเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง ยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงบนหลักการพัฒนาของกลุ่มอย่างมีศักดิ์ศรี สร้างทุนของกลุ่มขึ้นมาอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเอง องค์กรประชาชนลักษณะดังกล่าวกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ เป็นกลุ่มที่ซ่อนอยู่ในชุมชนควบคู่กับองค์กรจัดตั้งของรัฐ ทั้งยังมีศักยภาพ ภูมิปัญญา และคุณธรรม มากกว่ากลุ่มที่เป็นทางการ

แม้แต่ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ชุมชนที่พึ่งตนเองก็ตนเองก็ยังคงดำรงอยู่ได้ โดยได้รับผลกระทบจากปัญหาภายนอกน้อยที่สุด จากการศึกษาพบว่า มีชุมชนจำนวนมากไม่กระทบกระเทือนอะไรเลยการบริหารจัดการกลุ่ม เงินทุน และตลาดพัฒนา ยังคงเติบโตตามปกติอย่างมีจังหวะก้าวและบนฐานเดิมของชุมชน

ทำไมชุมชนเหล่านี้ดำรงอยู่ได้ เป็นคำถามที่สำคัญและเมื่อศึกษาลึกลงถึงโครงสร้างทุนของชุมชน ก็พบปัจจัยเกื้อกูลที่สร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนที่เป็นลักษณะทั่วไปหรือเป็นฐานการสร้างธุรกิจชุมชนที่หลากหลายและสร้างผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของชุมชนได้อย่างมากมาย

โครงสร้างธุรกิจและหลักคิดในการประกอบธุรกิจชุมชน ได้แก่

1. โครงสร้างว่าด้วยทุนแห่งชาติ หรือทุนโภคทรัพย์ที่ให้ผลผลิตทวีคูณ จากการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์แบบการเกษตรผสมผสาน วนเกษตร หรือการเกษตรครบวงจร ซึ่งเป็นฐานชีวิตมนุษย์ที่พึ่งพิงเลี้ยงครอบครัวได้ และเป็นฐานที่มาของการสร้างทุนเงินตรา กลุ่มออมทรัพย์ และธนาคารชุมชนในรูปแบบอื่นๆ อีกทั้งวงจรถูกทุนแห่งชีวิตตามธรรมชาติยังเกื้อกูลกันเองช่วยลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงด้วย และเป็นปัจจัยการผลิตที่นำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นชุมชนแบบองค์รวมที่พึ่งพิงตนเองได้

ชุมชนที่พึ่งพิงตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องพัฒนาสินค้าแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่นำพาชีวิตและความมั่นคงทางอาหารของชุมชนไปขึ้นต่อชุมชนอื่น หรือพึ่งสินค้าในระบบอุตสาหกรรมของเอกชนที่ต้องจ่ายเป็นเงิน

ความหลากหลายทางชีวภาพของต้นทุนชีวิตในประเทศไทย มีทั้งพืชและสัตว์ที่สามารถปลูกหรือเลี้ยงไว้ด้วยกันแบบองค์รวม ในที่นี้ขอเรียกว่าการเกษตรแบบองค์รวม (Holistic Plantation) ซึ่งเกษตรกรไทยสามารถปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้ด้วยกันประมาณ 300 – 400 ชนิด ในทุกภูมิภาคที่พื้นดินยังไม่แห้งแล้งอย่างรุนแรงหรือมีระบบน้ำที่เอื้ออำนวยให้

เพียงแค่อาศัยภูมิปัญญาในการแปรรูปผลผลิตทางด้านการเกษตรที่สืบทอดจากโบราณ และใช้ความรู้สมัยใหม่ในปัจจุบัน เชื่อหรือไม่ว่า ชุมชนไทยจะมีสินค้าไม่ต่ำกว่า 3,000 ชนิด หากนับเพียงแค่การผลิตเห็ดหรือไวท์ทำจากพืช ก็ไม่ต่ำกว่า 1,000 สูตร โดยยังไม่นับการแปรรูปเป็นขนม สินค้าแห้ง เค็ม หวาน และเครื่องดื่ม อีกมากมาย

ชุมชนที่มีหลักคิดพึ่งตนเองสูงและมีภูมิปัญญาหลากหลาย ย่อมดำเนินวิสาหกิจได้หลากหลายชนิด จากผลผลิตในไร่นาและสวนหรือธรรมชาติ การจัดระบบการผลิตเป็นวิสาหกิจชุมชนจะนำไปสู่การแปรรูปผลผลิตมากมาย ซึ่งใช้บริโภคในชุมชนและจัดจำหน่ายเป็นสินค้าความหลากหลายของผลผลิตแบบองค์รวมนี้จะกลายเป็นความมั่นคงทางอาหารและมั่นคงในชีวิตเพราะ

วิสาหกิจนั้นเป็นองค์รวมที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนได้หมดสิ้น ชุมชนพึ่งตนเองได้ ดังนั้นค่าของเงินจะค่อยๆ ลดความหมายลงในชุมชน

2. กฎว่าด้วย “ลดรายจ่ายเท่ากับเพิ่มรายได้และเพิ่มทุนในระดับชุมชน” เป็นหลักคิดที่ชี้นำทิศทางการประกอบธุรกิจชุมชน มุ่งสู่เป้าหมายการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อลดรายจ่ายจากการซื้อสินค้าภายนอก เมื่อไม่มีรายจ่าย รายได้แม้จะน้อยนิดแต่ก็เพิ่มคุณค่าในตัวเองมากขึ้น

หลักคิดข้อนี้พัฒนาไปสู่การแบ่งงานกันผลิตในชุมชน ด้วยการแปรรูปพืชผลทางการเกษตรเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชน เข้าแทนที่สินค้าอุตสาหกรรมนำเข้า เงินในชุมชนก็ไม่ไหลออกสู่ภายนอก เท่ากับเป็นการสะสมความมั่นคงภายใน และเกิดสภาพคล่องการหมุนเวียนของเงินตราในชุมชนขึ้น

3. กฎว่าด้วย “กองทุนชุมชน” ที่เติบโตจากน้อยสะสมไปสู่อันใหญ่ จากการให้สัจจะออมทรัพย์เพื่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า หรือกองทุนสวัสดิการต่างๆ เพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่มั่นคงแก่สมาชิกในชุมชน และสร้างระบบการเงินในชุมชนให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อกู้ยืมไปพัฒนาอาชีพหรือเศรษฐกิจของตน

การสร้างกองทุนชุมชนที่หลากหลายและเชื่อมโยงเป็นวงจรในชุมชนจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนขยายการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ด้วยตนเอง และพัฒนาที่ละก้าวบนฐานของตนเอง ปัญหาความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชนย่อมไม่เกิดขึ้นเพราะวิสาหกิจเหล่านั้นมาจากกองทุนชุมชน และกองทุนชุมชนมาจากการถือหุ้นคนละเล็กละน้อยหรือสะสมยาวนานของสมาชิกในชุมชน

4. กฎการตลาดเพื่อชุมชน ที่วิสาหกิจชุมชนหรือสมาชิกผลิตสินค้าหลากหลายชนิดสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก เหลือเพื่อจึงขายสู่ตลาดภายนอก ทำให้เส้นดุลยภาพของราคาที่เกิดจากความต้องการซื้อ (Demand) และความต้องการขาย (Supply) เคลื่อนไหวน้อยที่สุดหรือคงที่ความได้เปรียบเสียเปรียบจะไม่เกิดขึ้นในชุมชน เงินไม่มีอิทธิพลในชุมชนสินค้าที่เหลือเมื่อขายให้ภายนอกจะกลายเป็นมูลค่าสะสมทุนให้สมาชิกและชุมชน

5. กฎว่าด้วยความหลากหลายทางธรรมชาติที่เป็นภูมิปัญญา ขอย้ำอีกครั้งว่า ภูมิศาสตร์ประเทศไทยอยู่เส้นนิเวศเตอร์ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชและสัตว์ทั้งหมดนับแสนชนิด เป็นพันธุ์ไม้ราว 25,000 ชนิด กอปรด้วยสมุนไพรมากมายและอุดมสมบูรณ์ด้วยไม้ผล คนไทยได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นอาหาร ยารักษาโรค โดยนำมาหมักดอง แช่อิ่ม คั้นเป็นน้ำผลไม้ กวนทำแห้ง อบปิ้งเป็นสุรา และแปรรูปเป็นขนมต่างๆ ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นศักยภาพที่

สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นสินค้าได้หลากหลายชนิด เป็นโครงสร้างชุมชนด้านอาหารและยา
รักษาโรคที่นำไปสู่ความมั่งคั่งของชุมชน

แม้ว่าสังคมไทยจะพัฒนาตามแบบสังคมตะวันตกอย่างไม่ลืมหูลืมตา จนกระทั่งละเลย
ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ แต่ภูมิปัญญานั้นยังคงถ่ายทอดสั่งสม และประยุกต์ใช้สืบต่อๆมา ดังจะ
พบว่าในแต่ละท้องถิ่นมีผู้นำทางภูมิปัญญาที่สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ได้
มากมายเพราะเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อชีวิต การฟื้นฟูและปรับใช้เข้ากับธุรกิจชุมชนจะสร้าง
ประโยชน์ได้มากมาย

6. โครงสร้างแรงงานและปัจจัยการผลิตเป็นของชุมชน ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า
บริษัทธุรกิจเอกชนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบการผลิตของทุนชีวิตได้หลากหลาย พืชผล
การเกษตรจะค้าจุนมิให้ต้องมีรายจ่ายที่สูง และสมาชิกชุมชนอยู่ได้ ดังนั้นชุมชนก็สามารถกำหนด
ราคาสินค้าที่ส่งออกนอกหมู่บ้านไปสู่ในตลาดทุนนิยมได้

7. กฎว่าด้วยการปฏิสัมพันธ์แบบแนวนอนทางสังคม โครงสร้างทางธรรมชาติที่
หลากหลายของท้องถิ่น ฤดูกาลที่ไม่แบ่งแยกผู้คนออกจากกันเช่น ฤดูกาลในแถบประเทศตะวันตก
การคมนาคมทางน้ำและทางบกที่ติดต่อกันได้โดยไม่มีอุปสรรค ล้วนส่งเสริมให้มนุษย์ในดินแดน
บริเวณนี้มีปฏิสัมพันธ์แบบเครือข่ายหรือมีระบบพวกพ้องสูง สร้างระบบชุมชน/สังคมแบบพึ่งพา
กันขึ้นมาโดยอาศัยประเพณีวัฒนธรรม (เดิม) แบบมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันอยู่ในวิถีชีวิต ซึ่งสามารถพบ
ได้จากการร่วมกันสร้างบ้านเรือน ลงแขก แบ่งกันกินแบ่งกันใช้ มีน้ำใจให้แก่กัน รวมถึงพิธีกรรม
และการละเล่นที่สมาชิกเข้ามาร่วมมือกัน

โครงสร้างชุมชน/สังคมแบบมีส่วนร่วม เป็นพื้นฐานการสร้างกลุ่มสร้างองค์กรที่เข้มแข็ง
สร้างกองทุนและความร่วมมือที่ทรงพลัง บรรดาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งพาตัวเองได้ในชนบท
ล้วนอาศัยปฏิสัมพันธ์แบบพวกพ้องเครือข่ายและวัฒนธรรมทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำตาม
ธรรมชาติ จะต้องมีการมี (ไม่ใช่อำนาจ) ที่มาจากการยอมรับของชุมชน/สังคม สืบเนื่องจากการ
เสียสละอุทิศตน ผ่านการใช้ชีวิตร่วมในชุมชนมานาน ดังนั้นศักยภาพของชุมชนไทยจึงมีลักษณะที่
เรียกว่า “ชุมชนแบบองค์รวม” ที่บูรณาการไปสู่ความยั่งยืนได้ หากนำไปใช้อย่างถูกต้องและมี
คุณธรรม

องค์ประกอบหรือโครงสร้างของธุรกิจชุมชนดังกล่าวมาแล้ว เป็นฐานการพัฒนาแบบ
องค์รวมที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะประเทศอื่นหรือภายนอกชุมชนจะประสบปัญหาเศรษฐกิจการเงินอย่างไรแต่
ชุมชนที่พัฒนาอย่างยั่งยืนก็พึ่งตนเองได้ตลอดเวลา เพราะชุมชนเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีระบบที่เป็น
อิสระไม่ต้องพึ่งพิงคนอื่น และยอมยืนหยัดอยู่ได้ยาวนาน

ดังนั้น ผู้นำชุมชนที่ต้องการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งจริงๆ จึงต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติใหม่ จึงจะสร้างศักยภาพของชุมชนไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืนได้

ทั้งศักยภาพของชุมชนในวิสัยทัศน์ก็ต้องเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบองค์รวมที่เป็นอิสระ ฟังพาตัวเองได้อย่างมั่นคง แล้วประสานกันเข้าเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนในระดับต่างๆ เพื่อร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์และร่วมมือกันกำหนดชะตากรรมชีวิตตนเองซึ่งเป็นรากฐานการพัฒนาแบบยั่งยืน

2.2.4 ยุทธวิธีหรือขั้นตอนการพัฒนาธุรกิจชุมชน-วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนหรืออุตสาหกรรมชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือกระทำการผลิตสินค้า โดยสมาชิกในชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วยหลักคิดสำคัญที่ว่า ความหลากหลายของผลผลิตในชุมชน ทั้งในด้านการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง การเก็บหรือถนอมอาหารไว้กินในครอบครัวและชุมชน จะช่วยลดรายจ่ายให้ครอบครัวและสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้ตนเองได้อย่างดีและอย่างรับผิดชอบที่สุดของชุมชน ซึ่งจะเป็นฐานการสร้างสังคม สุขภาพอนามัยที่ดี มีคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดเช่นที่นักธุรกิจกระทำกันในปัจจุบัน โดยเอาเปรียบผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา

ด้วยเหตุดังกล่าว ขั้นตอนการสร้างวิสาหกิจชุมชนจึงตั้งอยู่บนกระบวนการคิดและปฏิบัติดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือผลิตสินค้าของชุมชน สมาชิกชุมชนต้องมีเป้าหมายเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคของตนเอง หรือในครัวเรือนเป็นหลัก ด้วยการผลิตสินค้าหลายชนิดหลายประเภท ในลักษณะหลากหลายเพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนเวียนของเงินอยู่ในหมู่บ้านและแพร่สะพัดอยู่ภายในหมู่บ้าน

ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญอันดับแรกคือมุ่งผลิตเพื่อตลาดที่เป็นตัวเองของผู้ผลิต

2. เมื่อสมาชิกในชุมชนผลิตอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อลดรายจ่ายของตนเองหรือเป็นหลักพึ่งพิงของตนเองได้แล้ว จึงค่อยขยายการขายการผลิตออกไปสู่เพื่อนบ้าน เพื่อช่วยลดภาระซื้อของแพงแก่เพื่อนบ้าน ผู้ผลิตเองก็ไม่จำเป็นต้องซื้อสินค้าจากภายนอก ถือว่าเป็นการช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้านไปด้วย ทำให้เงินไม่ไหลออกไปจากหมู่บ้าน

ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองคือ ตลาดในชุมชน เป้าหมายอยู่ที่เพื่อนๆ ในชุมชน โดยผลิตเพื่อแทนที่สินค้าที่นำเข้ามาจากภายนอกชุมชน

3. เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมรายย่อยที่ร่วมทุนของชุมชน มีทั้งที่ไม่ต้องใช้เครื่องจักรอุปกรณ์หาง่าย ตลอดไปจนถึงการใช้เครื่องจักรขนาดเล็กและขนาดกลาง

ดังนั้น ในสภาวะที่ชุมชนยังไม่มีเงินลงทุนในการซื้อเครื่องจักร การเริ่มต้นดำเนินธุรกิจชุมชนจึงต้องคำนึงถึงการลงทุนต่ำ อุปกรณ์ง่าย ๆ การใช้แรงงานในชุมชนและการรู้จักพัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมมาใช้ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมขึ้นในชุมชน เพราะบรรดาอุตสาหกรรมชุมชนในลักษณะดังกล่าว ชุมชนสามารถดำเนินการขึ้นมาเป็นธุรกิจชุมชนได้ด้วยตนเองดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

เหตุนี้ อุตสาหกรรมชุมชนที่ประยุกต์ใช้จากอุปกรณ์ง่าย ๆ จึงสามารถกำเนิดขึ้นได้ และถ้าประสงค์จะให้มีความสามารถในการผลิตที่ให้ปริมาณจำนวนมาก เช่นเดียวกับธุรกิจขนาดใหญ่ เราก็สามารถทำได้เช่นกัน โดยใช้ฐานการผลิตจากปริมาณคนจำนวนมากแทนเครื่องจักรขนาดใหญ่

ตัวอย่างเช่น บริษัทผลิตสบู่ ยาสีฟัน แชมพูสระผม บริษัทหนึ่งสามารถผลิตได้ 50,000 ก้อนต่อวัน อุตสาหกรรมชุมชนที่ใช้กะละมังแรงงานคน ก็สามารถผลิตสบู่จำนวนนี้ได้ไม่ยาก หากมีสูตรผลิตสบู่และมอบให้ชาวบ้าน 1,000 ครอบครัว ผลิตให้ครอบครัวละ 50 ก้อนต่อวัน

แนวคิดอุตสาหกรรมประยุกต์เช่นนี้ ไม่ใช่ความฝันเลื่อนลอย และสามารถจัดการผลิตได้เพียงแค่ชาวบ้านมีสูตร มีภูมิปัญญา โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ แล้วสหกรณ์ฝึกสอนให้สมาชิกในชุมชนทำการผลิตง่าย ๆ โดยวางแผนการตลาดว่า สินค้าที่ผลิตจกมีผู้บริโภคเป็นชาวบ้านผู้ผลิตเอง ถัดมาก็เป็นการตลาดในชุมชน และการตลาดขั้นสุดท้ายคือ การตลาดนอกชุมชนนำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนแล้วออกจำหน่าย นำเงินจากบุคคลภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน ยามเมื่อสินค้าประเภทนั้นๆ ล้นตลาดภายนอก ชาวบ้านก็จำกัดจำนวนการผลิตที่เหลือเพียงพอกับการตลาดในชุมชนและการใช้เอง ไม่เห็นจะต้องไปเดือดร้อนอะไร และไม่ต้องกลัวว่าจะขาดทุนเสียด้วยซ้ำไป

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจึงเกิดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อกำหนดแผน ปรับนโยบายในการเสริมสร้างในวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองอย่างต่อเนื่องสามารถขยายผลเป็นเครือข่ายที่สมบูรณ์ได้ โดยให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

ในด้านต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการและการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้เกิด
กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

นรินทร์ (2551) ได้กล่าวว่า กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
อย่างครบวงจร ดังนี้

ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาให้
เหมาะสมกับการร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

ระดับสูงขึ้นไป ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยี
และการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจและความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงาน
แหล่งเงินทุน สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อมและขนาด
กลางต่อไป

การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐให้การสนับสนุนในการจัดตั้งการประกอบการ
การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ
เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

จึงกล่าวสรุปได้ว่า ทำให้ชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน ควรมีการรวมกลุ่ม และมีอำนาจการ
ตัดสินใจ มีแนวทางวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน การส่งเสริมและการ
พัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการจากกิจกรรมชุมชนให้กลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ภายใน
ชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งชุมชน เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจ
ชุมชน

ดวงสมร (2549) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ชุมชนเข้มแข็งด้วยระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง โดยกระบวนการวิสาหกิจ
ชุมชน

พันธกิจ

- 1) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการทุนของชุมชน
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- 3) รับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- 4) ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เพื่อให้เกิดการ
ส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีเอกภาพ

วัตถุประสงค์หลัก

- 1) ชุมชนและทุกภาคส่วนเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- 2) ชุมชนสามารถดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนได้และมีการบริหารจัดการที่ดี
- 3) วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพ

เป็นระบบและมีเอกภาพ

ยุทธศาสตร์และยุทธวิธี

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา

- 1.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 1.1.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้โดยกระบวนการแผนแม่บทชุมชน
 - 1.1.2 ส่งเสริมให้มีการแปรแผนแม่บทชุมชนสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
 - 1.1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน
- 1.2 การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ
 - 1.2.2 ส่งเสริมการพัฒนาผู้นำชุมชนเป็นนักวิสาหกิจชุมชนและประธาน

วิสาหกิจชุมชน

- 1.3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม
 - 1.3.1 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน
 - 1.3.2 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน
 - 1.3.3 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน
 - 1.3.4 ให้กลไกของรัฐสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- 1.4 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน
 - 1.4.1 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาระบบการวิสาหกิจชุมชน
 - 1.4.2 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาคัลสเตอร์วิสาหกิจชุมชน
 - 1.4.3 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน
 - 1.4.4 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาด้านวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ

ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง

- 2.1 การบริหารจัดการทุนชุมชน
 - 2.1.1 ส่งเสริมระบบการสะสมทุนวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย
 - 2.1.2 ส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนวิสาหกิจชุมชนทั้งระดับองค์กรและเครือข่าย

2.1.3 ให้มีการประกอบการวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากรและผลผลิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.1.4 ให้มีการพัฒนาระบบการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน

2.1.5 ให้มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเทคโนโลยีในการพัฒนาและประกอบการวิสาหกิจชุมชน

2.1.6 ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุนชุมชน

2.1.7 ส่งเสริมการบูรณาการทุนชุมชน

2.2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2.2.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายชุมชนอย่างสัมพันธ์กัน

2.2.2 ให้มีการบริหารจัดการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนเป็นคลัสเตอร์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชุมชน

2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

2.2.4 ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายตลาดของวิสาหกิจชุมชน

2.2.5 ให้มีการสนับสนุนกองทุนวิสาหกิจชุมชน

2.2.6 ให้มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและสมาชิกสามารถตรวจสอบเองได้

2.3 การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.3.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจประเภททดแทนการนำเข้าจากภายนอกชุมชน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรผลผลิตและวิสาหกิจบริหาร

2.3.2 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างครบวงจร อย่างน้อยให้ได้หนึ่งโมดูล (ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง)

2.4 การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

2.4.1 ส่งเสริมให้มีการจัดสรรผลกำไรในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน ตามความสนใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.4.2 ให้มีการจัดการทรัพยากรของชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งเพื่อเป็นสวัสดิการโดยตรงและเพื่อเป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในกระบวนการวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายชุมชนวิสาหกิจชุมชน

3.1 การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

3.1.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบลรวมทั้งปรับแผนดังกล่าวทุกปี พร้อมกับการปรับฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร

3.1.2 ให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนให้เข้าไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้การส่งเสริมเป็นเอกภาพ

3.1.3 ให้มีการพัฒนามาตรฐานวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม

3.2 การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3.2.1 ให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจชุมชน

3.2.2 ให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนสัมพันธ์

3.2.3 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในระดับตำบลและระหว่างตำบล ในพื้นที่มีประเด็นและความสนใจร่วมกัน

3.2.4 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกับผู้บริโภค

3.3 การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

3.3.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บท โดยกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

3.3.2 ให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนทุกระดับทุกประเภท โดยให้การฝึกอบรมทางวิชาการในประเด็นเฉพาะต่างๆ

3.3.3 ให้มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.4 ให้จัดการเรียนรู้และดูงานสำหรับตัวแทนจากภาครัฐ เอกชนวิชาการ สื่อมวลชน ภาคประชาคมและผู้บริโภคเพื่อความเข้าใจและความร่วมมือ

3.4 การสนับสนุนการจัดการวิสาหกิจชุมชน

3.4.1 ให้มีการทบทวนบริหารจัดการของรัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชน

3.5 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน

3.5.1 ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน

3.5.2 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางเพื่อกำหนด มาตรการ และแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เป็นเอกภาพ

3.5.3 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อสร้าง ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

3.5.4 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ ชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

3.6 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน

3.6.1 ให้มีการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจ ชุมชนตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับชาติ เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วประเทศให้มีการพัฒนาระบบเครือข่าย สารสนเทศ

3.6.2 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อตอบสนองปัญหา และความต้องการของชุมชนในการประกอบวิสาหกิจ

3.6.3 ให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของชุมชนกับเครือข่ายอื่นๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือกัน

3.7 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่

3.7.1 ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องวิสาหกิจชุมชนทางสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้สาธารณชนทั่วไป

3.7.2 ให้ระบบและเครือข่ายสารสนเทศข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากบุคคลทั่วไปได้ด้วย

การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้กล่าวว่

1. ระดับตำบล เจ้าหน้าที่มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

1.1 ส่งเสริมองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง เพื่อจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน บทบาทหน้าที่ เจ้าหน้าที่ เช่น การพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้นำเกษตร จัดเวทีชุมชน ประสานงานทำ แผนชุมชน กระตุ้นสมาชิกจัดตั้งกลุ่ม ส่งเสริมการจัดทำกิจกรรมภายในกลุ่ม เป็นต้น

1.2 ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน จำแนกออกตามระดับการพัฒนา เพื่อใช้เป็น ข้อมูลส่งเสริมสนับสนุนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ แบ่งเป็นวิสาหกิจชุมชน ปฐมภูมิ และวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

1.3 ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ตรงตามศักยภาพและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.3.1 วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ เจ้าหน้าที่มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนา เช่น ร่วมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ นำทัศนศึกษา สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการทำกิจกรรมให้ต่อเนื่อง ส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี เป็นต้น

1.3.2 วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนา เช่น ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ส่งเสริมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้วิสาหกิจชุมชนอื่นๆ เป็นต้น

1.4 ประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อจัดสร้างกลุ่มองค์กรเครือข่าย และร่วมแก้ไขปัญหา

1.5 รวบรวมข้อมูลเสนอองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

2.1 ทำหน้าที่นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

2.2 กำกับ ดูแล ติดตามการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ระดับตำบลให้ออกเยี่ยมเยือนวิสาหกิจชุมชนตามแผนปฏิบัติงาน

2.3 สนับสนุน ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

2.4 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย เช่น ฝึกอบรม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมและพัฒนาตลาด ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2.5 ประสานงานหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

2.6 รวบรวมข้อมูลเสนอเกษตรจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

3.1 กำกับ ดูแล ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน

3.2 สนับสนุน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

3.3 จัดทำกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชน เช่น ฝึกอบรม ส่งเสริมและพัฒนาการตลาด ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3.4 วิจัยและพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

3.5 ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

3.6 ประสานงานหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

3.7 รวบรวมข้อมูลเสนอกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ระดับเขต เจ้าหน้าที่มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

4.1 วิจัยและพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

4.2 จัดทำกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย เช่น ฝึกอบรมส่งเสริมและพัฒนาการตลาด ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4.3 ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผล

4.4 ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประสานงานวิสาหกิจชุมชนระดับเขต

5. ระดับกรม เจ้าหน้าที่มีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

5.1 ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

5.2 วิจัยและพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

5.3 ควบคุม กำกับดูแลติดตามประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

5.4 จัดกิจกรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย เช่น ฝึกอบรมส่งเสริมและพัฒนาการตลาด ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

เมธี (2544) ได้กล่าวถึงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนภายใต้แนวคิดหลัก 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง สภาวะที่หน่วยงานหรือชุมชนมีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้อย่างกว้างขวางการกระจายอำนาจเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนและการวางแผนการพัฒนาต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อเท็จจริงและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ

ยุทธศาสตร์เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนจะทำให้ชุมชนเกิดความแข็งแกร่งและยั่งยืน

3. การประชาสังคม แนวคิดนี้เกิดจากสภาพปัญหาในสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้โดยลำพัง ทำให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกร่วมกันมารวมเป็นกลุ่มหรือองค์กรในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์บนพื้นฐานของความรัก ความสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกันภายใต้ระบบการจัดการที่มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

2.4 จังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นครั้งล่าสุดโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครนายก พุทธศักราช 2489 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489

ในสมัยอยุธยาชื่อเมืองสมุทรปราการในกฎหมายซึ่งตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2178 แต่ตัวเมืองจะตั้งอยู่ที่ใดในเวลานั้นไม่ปรากฏชัด มีหลักฐานแต่เพียงว่า ที่ปากคลองบางปลากด ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพ่อค้าชาวฮอลันดามาตั้งห้างพักสินค้าอยู่ ณ ที่นั้น และเมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมโกศทรงแต่งสมณทูตไปลังกา กล่าวว่า ออกเรือจากเมืองธนบุรีไปถึงตึกฮอลันดาที่ตำบลบางปลากด แสดงว่า ที่นั่นคงมีผู้คนอาศัยอยู่มาก อาจเป็นตัวเมืองสมุทรปราการในครั้งนั้นก็ได้ ต่อมาเมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ. 2310 ปรากฏหลักฐานว่า พม่าได้มาปล้นบ้านเรือนราษฎรที่ตำบลบางเมืองในเขตเมืองสมุทรปราการด้วย ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองสมุทรปราการบัดนี้ที่ตำบลบางเมืองเมื่อ พ.ศ. 2362 พร้อมกับสร้างป้อมป้องกันเรือของข้าศึกรวม 6 ป้อม และใน พ.ศ. 2366 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระสมุทรเจดีย์บนเกาะกลางน้ำด้วย อนึ่ง สมุทรปราการ เรียกกันเป็นสามัญว่า "ปากน้ำ" เพราะตัวเมืองตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้าย ห่างจากปากแม่น้ำเจ้าพระยา 6 กิโลเมตรจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตปริมณฑล จังหวัดสมุทรปราการมีเนื้อที่ 1,004 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับกรุงเทพมหานคร และจังหวัดฉะเชิงเทรา, ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา, ทิศใต้จรดอ่าวไทย, ทิศตะวันตกติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทางทิศตะวันตกของจังหวัด จากทิศเหนือไปทิศใต้ลงสู่อ่าวไทย มีชายฝั่งทะเลยาว 47.5 กม. เดิมชายฝั่งทะเลมีป่าชายเลนกว้างขวาง เนื่องจากมีตะกอนที่แม่น้ำเจ้าพระยานำพามาทับถมกันที่บริเวณปากน้ำ แต่ปัจจุบันมีการบุกรุกป่าชายเลน ทำให้เกิด

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเป็นบริเวณกว้างในด้านเศรษฐกิจ จังหวัดสมุทรปราการมีการทำนา ประมง และอุตสาหกรรม แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ วัดไพชยนต์พลเสพราชวรวิหาร วัดโปรดเกศเชษฐาราม ศาลพระเสื้อเมือง พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ เมืองโบราณ สถานตากอากาศบางปู ป้อมพระจุลจอมเกล้า สวางคนิवास ป้อมแฉ่งไฟฟ้า ฟาร์มจระเข้การคมนาคมจากกรุงเทพฯ โดยทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท ตอน กรุงเทพฯ-สมุทรปราการ) ระยะทาง 25 กิโลเมตร

สัญลักษณ์จังหวัดสมุทรปราการ

ภาพที่ 2.1 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

- อักษรย่อ : จังหวัดสมุทรปราการใช้อักษรย่อ สป
- คำขวัญประจำจังหวัด : ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม
- ตราประจำจังหวัด : พระสมุทรเจดีย์
- ต้นไม้ประจำจังหวัด : ต้นโพทะเล (*Thespesia populnea*)
- ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกดาวเรือง (*Tagetes erecta*)
- สัตว์น้ำประจำจังหวัด : ปลาสลิด (*Trichopodus pectoralis*)

หน่วยการปกครอง

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของจังหวัดสมุทรปราการแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น 6 อำเภอ ประกอบไปด้วย

1. อำเภอเมืองสมุทรปราการ

2. อำเภอบางบ่อ
3. อำเภอบางพลี
4. อำเภอพระประแดง
5. อำเภอพระสมุทรเจดีย์
6. อำเภอบางเสาธง

2.5 ข้อมูลทั่วไปผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ จากรายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรปราการจากเอกสารต่างๆ ได้แก่

2.5.1 พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

2.5.2 คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2557 ของสำนักงาน เลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร

2.5.3 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2557 ของสำนักงานเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปประเด็นสำคัญ ออกเป็น 7 ข้อ ได้แก่

2.5.3.1 ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชน

2.5.3.2 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ

2.5.3.3 ข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

2.5.3.4 ข้อมูลการประเมินศักยภาพ

2.5.3.5 การเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรปราการ

2.5.3.6 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2.5.3.7 แนวโน้มการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดสมุทรปราการ

2.5.4 ผลการวิเคราะห์รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ ข้อมูลทั่วไป

2.5.4.1 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชน

1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด

ชื่อ-สกุล นายวินัย จันทมะโน ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

2) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ

ตารางที่ 2.1 รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิสาทกิจชุมชนระดับอำเภอ

อำเภอ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1. เมืองสมุทรปราการ	นางสาวอัญชดี บุญเจริญ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
2. บางบ่อ	นางสาววัลภา จารุมาศย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติการ
3. บางพลี	นางสาวมณวิภา เพ็ชรักษ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติการ
4. พระประแดง	นางญาณิน อึ้งประภา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญ การ
5. พระสมุทรเจดีย์	นางสาวแจ่มจันทร์ ทอง ภิรมย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญ การ
6. บางเสาธง	นางจิราภา บัวบาน	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

2.5.4.2 ข้อมูลทั่วไป

1) ทำเลที่ตั้ง จังหวัดสมุทรปราการ หรือเรียกโดยทั่วไปว่า เมืองปากน้ำ เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่สำคัญในอดีต ตั้งอยู่บริเวณตอนปลายสุดของริมแม่น้ำเจ้าพระยาและตอนเหนือของอ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 10,004 ตาราง-กิโลเมตร หรือประมาณ 627,557 ไร่ ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 29 กิโลเมตร

2) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร	ระยะทาง 55 กิโลเมตร
ทิศใต้	ติดต่อกับ อ่าวไทย	ระยะทาง 47.20 กิโลเมตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา	ระยะทาง 42.6 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรสาคร	ระยะทาง 34.2 กิโลเมตร

3) ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางแยกพื้นที่ออกเป็นด้าน ตะวันตกและด้านตะวันออกและมีลำคลองมากมาย ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป สามารถแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1) บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด

3.2) บริเวณตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเล น้ำทะเลท่วมถึงและที่ดินจะเค็มจัดใน
ฤดูแล้ง

3.3) บริเวณที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนเหนือและทางตะวันออก ซึ่งจะเป็นที่
ราบลุ่มติดต่อกันตลอด มีคลองชลประทานหลายแห่ง

4) สภาพภูมิอากาศ

เป็นอากาศแบบชายทะเล อากาศเย็นไม่ร้อนจัด ในฤดูร้อนมีความชื้นใน
อากาศสูง เนื่องจากอิทธิพลของลมทะเลและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝนมีฝนตกมาก ฤดู
หนาวก็ไม่หนาวจนเกินไป อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 30.60 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 26.60
องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 28.90 องศา-เซลเซียส

5) การคมนาคม

แบ่งเส้นทางการคมนาคมเป็น 3 ทาง ประกอบด้วย ทางบก ทางเรือ และ
ทางอากาศ

5.1) ทางบก สามารถเดินทางโดยรถยนต์และรถโดยสารประจำทางจาก
กรุงเทพฯ ใช้ถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ไปสู่อำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ อำเภอพระ
ประแดง และอำเภอบางเสาธง หรือใช้ถนนสุขสวัสดิ์ จากเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ ไปสู่อำเภอ
พระประแดงและอำเภพระสมุทรเจดีย์

5.2) ทางเรือ สามารถเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปจังหวัด
สมุทรปราการ โดยใช้ท่าเรือคลองเตย และท่าเรือสาทรประดิษฐ์

5.3) ทางอากาศ สามารถเดินทางโดยเครื่องบินพาณิชย์จากจังหวัดต่างๆ
ที่มีการให้บริการมาลงที่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิซึ่งเป็นท่าอากาศยานนานาชาติ ตั้งอยู่ที่ ตำบล
หนองจุก อำเภอบางพลี จังหวัด- สมุทรปราการ

6) แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดสมุทรปราการ มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจ ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ เมืองโบราณ สถานที่ตากอากาศบางปู หลวงพ่อโตวัดบางพลีใหญ่ใน พระนอนวัดบางพลีใหญ่กลาง ป้อมพระจุลจอมเกล้า สว่างคนิवास และพิพิธภัณฑสถานเรือ

7) การประกอบอาชีพ

จังหวัดสมุทรปราการ จะมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งอุตสาหกรรม ประมาณร้อยละ 60 และเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 40

8) คำขวัญประจำจังหวัด

ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม

9) การปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ มี 50 ตำบล 394 หมู่บ้าน โดยการบริหาร-ราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล จำนวน 17 แห่ง (1 เทศบาลนคร 4 เทศบาลเมือง และ 12 เทศบาลตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 แห่ง

10) ประชากร

จังหวัดสมุทรปราการ มีประชากรเป็นอันดับ 2 ของภาคกลาง รองจากกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่เป็นจังหวัดรองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านการผลิต คือ อุตสาหกรรม และการกระจายตัวของประชากร ทำให้จังหวัดมีประชากรย้ายถิ่นจากที่อื่นมาอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีประชากรที่เคลื่อนย้าย เข้ามาโดยแจ้งย้ายที่อยู่อย่างถูกต้องและไม่ย้ายทะเบียนราษฎรเข้ามา ทำให้จำนวนประชากรมีอยู่จริงสูงกว่าจำนวน ประชากรในทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรต่ำกว่ากลุ่มอื่น

11) ศาสนาและวัฒนธรรม

จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนศาสนสถานทั้งสิ้น จำนวน 138 แห่ง ประกอบด้วย วัด จำนวน 123 แห่ง มัสยิด จำนวน 12 แห่ง และโบสถ์คริสต์ จำนวน 3 แห่ง ทั้งนี้ ศาสนสถานส่วนมากจะเป็นวัดในศาสนาพุทธ กระจายตัวมากในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง อำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอบางบ่อ ตามลำดับ โดยศาสนสถานที่สำคัญของจังหวัด

สมุทรปราการ ทั้งด้าน ประวัติความเป็นมา สถาปัตยกรรม รวมถึงวัดที่อยู่ในความศรัทธาของประชาชนทั่วไปมีหลายแห่ง เช่น วัดพระสมุทรเจดีย์ วัดโปรดกศเชษฐาราม วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ใน เป็นต้น

12) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

ประเด็น การรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป้าประสงค์ เกษตรปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ 1. พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรและ

องค์กรเกษตรกร

2. สร้างกลไกในการเพิ่มมูลค่าอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ได้

มาตรฐานและปลอดภัย

2.5.4.3 ข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

อำเภอ	ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ		จำนวนที่ประกอบการจริง	
	วิสาหกิจชุมชน		วิสาหกิจชุมชน	
	วสช	สมาชิก	วสช	สมาชิก
เมืองฯ	38	348	38	348
บางบ่อ	40	570	40	570
บางพลี	54	769	54	769
พระประแดง	52	338	52	338
พระสมุทรเจดีย์	49	616	49	616
บางเสาธง	35	348	35	348

2.5.4.4 ข้อมูลการประเมินศักยภาพ

1) อำเภอเมืองสมุทรปราการ ประเมินศักยภาพแล้ว 38 แห่ง คิดเป็นร้อยละ

100

1.1) ระดับดี 25 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 65.79
1.2) ระดับปานกลาง 13 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 34.21
1.3) ระดับปรับปรุง - แห่ง	คิดเป็นร้อยละ -

- 2) อำเภอบางบัว ประเมินศักยภาพแล้ว 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85
2.1) ระดับดี 10 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 29.42
2.2) ระดับปานกลาง 20 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 58.83
2.3) ระดับปรับปรุง 4 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 11.77
- 3) อำเภอบางพลี ประเมินศักยภาพแล้ว 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.89
3.1) ระดับดี 21 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 43.75
3.2) ระดับปานกลาง 27 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 56.25
3.3) ระดับปรับปรุง - แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 56.25
- 4) อำเภอพระประแดง ประเมินศักยภาพแล้ว 52 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100
4.1) ระดับดี 30 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 57.70
4.2) ระดับปานกลาง 12 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 23.08
4.3) ระดับปรับปรุง 10 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 19.23
- 5) อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ประเมินศักยภาพแล้ว 46 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 93.88
5.1) ระดับดี 19 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 41.31
5.2) ระดับปานกลาง 21 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 45.66
5.3) ระดับปรับปรุง 6 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 13.05
- 6) อำเภอบางเสาธง ประเมินศักยภาพแล้ว 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 94.29
6.1) ระดับดี 9 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 27.28
6.2) ระดับปานกลาง 24 แห่ง	คิดเป็นร้อยละ 72.73
6.3) ระดับปรับปรุง - แห่ง	คิดเป็นร้อยละ -

2.5.4.5 การเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรปราการ

ยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรปราการ มีวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ “เมืองอุตสาหกรรมนำอยู่” ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมและมีการคมนาคมที่สะดวก มีประเด็นยุทธศาสตร์ “ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว, การรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” และมีพันธกิจ “เสริมสร้างสังคมให้น่าอยู่และ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์, ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั้งส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย ไม่ก่อมลภาวะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินกิจกรรมหลักๆ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม

ผลิต สินค้าและกลุ่มการให้บริการ ซึ่งเป็นการผลิตสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งจังหวัดสมุทรปราการ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมาก และเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับชุมชนและจังหวัด ดังนั้น เมื่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี จึงควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนรวมตัวกันดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น พร้อมทั้งนำผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดจำหน่ายและบริการ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัด และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.5.2 ประวัติความเป็นมา

กัญญาภรณ์ และคณะ(2554) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนว่า ก่อนที่จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทย เมื่อกลางปี 2540 คนไทยทุกสาขาอาชีพกำลังมีความสุขกับความเจริญรุ่งเรือง กำลังพอใจกับความทันสมัยทัดเทียมกับนานาอารยประเทศคาดหวังไกลไปถึงจะเป็นประเทศพัฒนาอันดับที่ 5 ของเอเชีย โดยการทำให้ทุกอย่างให้มีราคาเกินความเป็นจริง จึงทำให้เรือกสวนไร่นาของเกษตรกรมีราคาสูง มีมูลค่าในทางการค้ามากกว่าที่จะเป็นแหล่งทำมาหากิน ทำให้พื้นที่การเกษตรถูกเปลี่ยนมือไปใช้ในทางธุรกิจอย่างอื่นมากขึ้นเรื่อยๆ เกษตรกรขาดที่ทำกิน ราคาผลผลิตตกต่ำดินฟ้าอากาศไม่อำนวย จึงมีการเปลี่ยนอาชีพตามแรงกระตุ้น ให้มีการลงทุนในการทำธุรกิจซึ่งเป็นนโยบายที่จะทำให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้น การลงทุนการจ้างงานเพิ่มคน ชนบทจึงหลังไหลเข้าเมือง เปลี่ยนจากอาชีพอิสระที่มีความมั่นคงในชีวิตไปเป็นลูกจ้างเพียงเพื่ออยากให้ได้เงินเพิ่มขึ้น จะได้ซื้อสินค้าของใช้ที่ทันสมัยเหมือนคนอื่น ๆ ได้

การลงทุนตามแรงกระตุ้นจากนโยบาย โดยที่ผู้ลงทุนยังขาดความรู้ความชำนาญ ขาดประสบการณ์ ขาดเงินทุนพื้นฐานของตนเอง เริ่มต้นก็กู้ยืมเป็นหนี้เกินตัว หวังล่ำรวยด้วยความเสี่ยงเพราะการส่งเสริมจึงทำให้ทุกอย่างสะดวกรวดวาย แม้แต่การเป็นหนี้ก็ง่ายหลักประกันนี้ถูกต้องราคาสูงเกินความจริง การเป็นหนี้จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่นานแล้ว ไม่ระมัดระวัง เพราะมองด้านเดียวคือรายได้หรือเพื่อหวังจะร่ำรวยที่จริงเหตุการณ์แบบนี้ไม่ใช่ไม่เคยเกิดขึ้น การกระตุ้นให้เป็นหนี้สินก็เข้มข้นมากขึ้นหลักประกันนี้แบบใหม่ๆ ทุกอย่างทุกสถานการณ์มีทั้งสิ่งดีและไม่ดีปะปนกันอยู่ ผลงานวิจัยในครั้งนั้นทางองค์การสหประชาชาติ (UNDP) สรุปว่า กระบวนการแผนแม่บทชุมชนเป็นการเตรียมความพร้อมของคน เพื่อรองรับการพัฒนาในทุกด้าน จึงได้นำเสนองานวิจัยขึ้นนี้ต่อหน่วยงานพัฒนาต่างๆ ในประเทศ กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) ให้การสนับสนุนชุมชนต่างๆ ที่มีความพร้อม ได้จัดทำแผนแม่บทชุมชนทั่วประเทศประมาณ 1,700 ตำบล ในปี 2543 – 2544 นับว่าการขยายผลครั้งใหญ่ ที่ทำให้ชุมชนตื่นตัวอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็

ตามการดำเนินการในพื้นที่เป็นจำนวนมากๆ ผลที่ได้อาจจะแตกต่างกันออกไป อาจจะสมบูรณ์บ้างบกพร่องบ้างเป็นธรรมดา แต่เป็นการทำให้เกิดกระแสการพึ่งตนเองกระจายไปในวงกว้างทั่วประเทศ และหลังจากนั้นก็มีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นต้น

ที่สำคัญสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน จึงได้มีนโยบายให้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน จึงได้มีนโยบายให้ทุกตำบลของประเทศไทย ได้จัดทำแผนแม่บทในการแก้ปัญหา บทชุมชนของตนเองให้เสร็จภายใน 3 ปี คือ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2548 โดยมอบหมายให้ 5 หน่วยงานรับผิดชอบเป็นรายจังหวัด ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพัฒนาชุมชน และกระทรวงสาธารณสุข ส่วนตำบลที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนทั้งหมดมอบหมายให้กองทัพบกเป็นผู้รับผิดชอบดังนั้น เมื่อสิ้นปี 2548 หมายความว่าทุกตำบลในประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งอาจจะสมบูรณ์บ้าง ไม่สมบูรณ์บ้างเป็นเรื่องธรรมดา และคาดว่าหลังจากปี 2548 เป็นต้น ไปรัฐบาลจะผลักดันให้มีการนำแผนแม่บทชุมชนลงสู่การปฏิบัติ เพราะถึงแม้จะมีแผนดีเพียงใดถ้าไม่นำไปสู่การปฏิบัติก็ไม่มีผลในการแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหาและพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เลย

คณะทำงานชุดหนึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชนผู้มีประสบการณ์ นักวิชาการ นักกฎหมาย นักการเมืองกลุ่มเล็กๆ ที่เล็งเห็นปัญหานี้จึงได้ร่วมกันร่างพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งเรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน” ได้กำหนดการทำแผนแม่บทชุมชนทุกตำบลทั่วประเทศ ถึงแม้จะเป็นการยากลำบากในการออกกฎหมายที่เป็นความต้องการของประชาชน แต่ด้วยการช่วยผลักดันกันหลายฝ่าย จนพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผ่านทุกขั้นตอนออกมาได้ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 โดยให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นสำนักงานเลขานุการ มีคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานต่างๆ หลายหน่วยงานร่วมเป็นคณะกรรมการและมีตัวแทนชุมชนที่ทำวิสาหกิจจำนวน 10 คน เป็นคณะกรรมการระดับชาติ มีคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนชุมชนจังหวัดละ 6 คน ร่วมเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการทั้ง 2 ระดับ ได้ประชุมกันร่างระเบียบการปฏิบัติงานเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในการรับขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ และคณะ (2540) ได้ศึกษานโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน พบว่า หน่วยงานภาครัฐได้มีการส่งเสริมกิจกรรมในลักษณะของธุรกิจชุมชนมาเป็นเวลาหลายสิบปี และผลการดำเนินงานก็แสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโต ในเชิงปริมาณทั้งจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และการสะสมทุนภายในกลุ่มเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แต่ในเชิงคุณภาพของกลุ่มและองค์กรยังต้องการพัฒนาอีกเป็นอันมาก เพราะกลุ่มต่างๆ เกือบร้อยละ 50 ประสบความล้มเหลว ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การขาดวิสัยทัศน์หรือแนวคิดที่ชัดเจนร่วมกันในการพัฒนาแบบองค์รวม ปัญหาโครงสร้าง และระบบราชการที่กำหนดภาระหน้าที่แบบแยกส่วนและรวมอำนาจที่ส่วนกลาง และการขาดการประสานงานในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพ

นันทิยา และณรงค์ (2545) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการสร้างรากฐานของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ซึ่งเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน และอาศัยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นสำคัญ ส่วนที่สองเป็นกลยุทธ์การจัดการด้านกลุ่มด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านการตลาด ส่วนที่สามเป็นกิจกรรมที่นำสู่คุณภาพชีวิต กล่าวคือ กิจกรรมด้านเกษตรผสมผสาน การสร้างรายได้ กองทุน ชุมชน ตลาดชุมชน และสวัสดิการชุมชน

กัญญมณ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อการเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชน ในภาคกลาง พบว่า การจัดการทรัพยากรในชุมชนการพัฒนาเครือข่าย การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในเครือข่าย การเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่าย การเรียนรู้ของผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น

สุดาณี และคณะ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้เพื่อขยายผลการผลิตแปรรูปน้ำมันงาปลอดสารเคมี สุวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลวิจัยพบว่าองค์ความรู้ในการปลูกงาและสกัดน้ำมันงา ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวไทยใหญ่ โดยสถาบันครอบครัวเป็นแหล่งก่อเกิดการเรียนรู้สั่งสมจนกลายเป็นองค์ความรู้ และมีการพัฒนาต่อเนื่ององค์ความรู้ในการสกัดน้ำมันงาจากเดิมโดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยพัฒนากระบวนการสกัดน้ำมันงาจากเดิม แบบใช้ครกไม้กับแรงงานวัว/ควาย ในการสกัดมาเป็น

การใช้ครกไม้กับพลังน้ำหรือกังหันน้ำ และแบบประยุกต์โดยใช้ครกไม้กับพลังงานไฟฟ้าในการสกัดน้ำมันงา

ประหยัด และคณะ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการที่ทำให้กลุ่มแปรรูปผลผลิตเกษตรภาคเหนือประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลผลิตเกษตร เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและซ้ำซ้อนกันมาก ได้แก่ เต้าเจี้ยว กระเทียมดอง มะม่วงดอง (แช่อิ่ม) ข้าวแตน (ข้าวแต่น) และข้าวกลอง (ข้าวซ้อมมือ) ซึ่งกลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีจำนวนมากกว่า 40 กลุ่ม ในเขตภาคเหนือตอนบน เมื่อมีการผลิตซ้ำซ้อนจึงนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น การแบ่งส่วนการตลาดจำหน่ายกันเองระหว่างกลุ่มขาดการควบคุมคุณภาพอย่างจริงจัง อันเป็นผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีคุณภาพ การบรรจุหีบห่อยังไม่เหมาะสม สวยงาม ขาดความดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค การผลิตบางอย่างมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน ต้องอาศัยเทคนิคและความรู้มากขึ้น บางกลุ่มสมาชิกที่มีความรู้ความชำนาญจริงๆ มีน้อยส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ช่วยที่ยังไม่เข้าใจกระบวนการผลิตอย่างแท้จริง และเพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรปรับเปลี่ยนความคิด และเกิดการเรียนรู้จากกลุ่มอื่นๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มของตนเอง อันมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในหลายระดับ

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2554) ได้รายงานสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐไว้ว่า 1) มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) หน่วยงานภาคียังไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมเท่าที่ควร 3) การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนซ้ำ 4) เนื้อหาแบบประเมินศักยภาพมีมากเกินไปควรปรับให้กระชับเพื่อสะดวกและรวดเร็วและเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 5) แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญมากไปใช้ได้จริง 6) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลมีงานบันทึกปริมาณมากทำให้เกิดความล่าช้าในการบันทึกข้อมูล 7) การติดตามการดำเนินงานกลุ่มหน่วยงานระดับภาคีระดับอำเภอให้ความร่วมมือน้อย 8) หน่วยงานภาคีไม่ได้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินศักยภาพหรือข้อมูลอื่นๆ ในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนในการพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และ 9) วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง

จากข้อมูล สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก (2554) ได้วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ 1) กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อย ไม่จริงจัง และแนวทางการส่งเสริมไม่ชัดเจนและต่อเนื่องอีกทั้งยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานส่งเสริมและ

สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาคีหลายหน่วยงานและมีการใช้ชื่ออื่นในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดการสับสนและเข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน 3) วิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และยังต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต และเงินทุนจากภายนอก 4) หน่วยงานภาคีในระดับอำเภอ/จังหวัด ยังทำงานแบบไม่บูรณาการและยังไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงานของกรมส่งเสริมการเกษตร และ 5) วิสาหกิจชุมชนบางแห่งที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ไม่ได้เกิดจากปัญหาหรือความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่มาจดทะเบียนเพื่อรอรับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ และเพื่อหวังกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำซึ่งมิได้ประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

ยุทธจักร (2555) ได้ทำการศึกษาความสำเร็จในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมีการกำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารงานไว้อย่างชัดเจนกลุ่มประสบผลสำเร็จในการบริหาร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้รับการขึ้นทะเบียนผ้าไหมแพรวา (ผลิตภัณฑ์ OTOP) เป็นสิ่งที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งจากภายในและปฏิสัมพันธ์ที่ดีจากภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยเกี่ยวกับเครือข่ายการผลิตที่เกี่ยวเนื่องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือการมีส่วนร่วมในกระบวนการกิจกรรม มีการกำหนดรูปแบบและแผนงานร่วมกันมีกติกาข้อตกลงร่วมกันการสื่อสารระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรตลอดจนการควบคุมตรวจสอบการที่จะบริหารจัดการได้ดีจึงอยู่ที่ความสามารถของผู้นำภายใต้ความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มหลักการที่ว่าชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการจึงจะทำให้กลุ่มพัฒนาสู่ความสำเร็จและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนยังต้องพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ขึ้นโดยเฉพาะการบริหารจัดการในด้านการตลาด ให้มีเอกภาพในการดำเนินงาน จึงจะมีศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไปได้อย่างยั่งยืน

พัฒนา (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาศักยภาพทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการเรียนรู้การพัฒนาธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์แปรรูปและถนอมอาหาร กลุ่มแม่บ้านโคกค้าย ตำบลห้วยน้ำคำ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชน

หมู่บ้านโคกค่ายมีความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมประเพณีอย่างเคร่งครัด มีความสามัคคี มีอาชีพหลักคือการทำนา มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพทำนา แต่สภาพทางภูมิศาสตร์ กายภาพและชีวภาพ ไม่เอื้ออำนวยมากนัก กล่าวคือ การขาดดินและน้ำที่เหมาะสม (ดินเค็ม น้ำเค็ม) ทำให้เป็นปัญหาพื้นฐานของการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ดังนั้นชุมชนจึงต้องหาอาชีพเสริมรายได้โดยการประกอบธุรกิจอื่น เช่น ค้าขาย เลี้ยงปลา ปลูกพืชสวนครัว ทอผ้า ทอเสื่อ ตัดเย็บเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปและถนอมอาหาร ในด้านศักยภาพทางการตลาดของการประกอบธุรกิจของชุมชน พบว่าชุมชนมีปัญหาด้านกำลังการผลิตไม่เพียงพอ มีปัญหาทางด้านปัจจัยการผลิต คือขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต ขาดแคลนเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียน มีปัญหาด้านองค์ประกอบทางการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ราคาขายต่ำแต่ต้นทุนสูง การจัดทำหน่วยไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดแคลนแรงงานและพาหนะขนส่ง ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขคือ จัดทำโครงการช่วยเหลือจากภาครัฐ วางแผนขยายและเพิ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปและถนอมอาหาร วางแผนจ้างแรงงานเพื่อการผลิตและการขนส่ง และปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์

ธงพล และอุทิศ (2556) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อประธานวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านต้นทุนผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการศึกษาเพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

- 3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
- 3.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
- 3.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

โดยมีรายละเอียดในวิธีการศึกษาแต่ละขั้นตอน ตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการ

วัตถุประสงค์	วิธีการ	แหล่งข้อมูล/ประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	1. การวิเคราะห์เอกสาร	- ศึกษาข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ 1. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 2. คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2557 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร 3. ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี 2557	ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	1. การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม	- ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี 2557 จำนวน 112 แห่ง	สภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	แหล่งข้อมูล/ประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่ได้รับ
3. เพื่อศึกษาแนว ทางการพัฒนาศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์อาหารใน จังหวัดสมุทรปราการ	1. สังเคราะห์ผล การศึกษา วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มา สรุปเป็นร่างแนว ทางการพัฒนา ศักยภาพการ ดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ 2. ยกร่าง แนว ทางการพัฒนา ศักยภาพการ ดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ 3. ตรวจสอบร่าง แนวทางทางการ พัฒนาศักยภาพ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์	1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการ พัฒนาศักยภาพการ ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ภาคีรัฐจำนวน 3 คน 2. ประธานวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการที่ ได้รับรางวัลระดับดี ประจำปี 2557 จำนวน 3 คน	แนวทางการพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์อาหารใน จังหวัด สมุทรปราการ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	แหล่งข้อมูล/ประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่ได้รับ
	<p>อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ 4. สรุปวิเคราะห์ ข้อเสนอ ข้อเสนอจาก ผู้เชี่ยวชาญ พัฒนาศักยภาพ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ 5. ปรับปรุงร่าง แนวทางการ พัฒนาศักยภาพ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ</p>		
	<p>6. นำเสนอ แนวทางการ พัฒนาศักยภาพ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์</p>		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	แหล่งข้อมูล/ประชากร/ กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่ได้รับ
	อาหารในจังหวัด สมุทรปราการ		

3.1.1 แหล่งข้อมูลในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน

3.1.1.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

3.1.1.2 คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2555 ของสำนักงาน
เลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร

3.1.1.3 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด
สมุทรปราการ ปี 2557 ของสำนักงานเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่นำมาศึกษา ได้แก่

3.1.2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

3.1.2.2 คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2557 ของสำนักงาน
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร

3.1.2.3 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด
สมุทรปราการ ประจำปี 2557 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้ศึกษาใช้วิธี
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มข้อมูลเรียงข้อมูลโดยสังเคราะห์
เนื้อหา สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน

3.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในพื้นที่
จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 6 อำเภอ โดยมีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้งหมด 155
แห่ง ดังนี้

3.2.1.1 อำเภอบางป่อมี 8 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลบางป่อ ตำบลบ้านระกาศ ตำบลบางพลีน้อย ตำบลบางเพ็รียง ตำบลคลองด่าน ตำบลคลองสวน ตำบลเป็รียง ตำบลคลองนิมยาตรา ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 24 แห่ง

3.2.1.2 อำเภอบางพลีมี 6 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางแก้ว ตำบลบางโหลง ตำบลบางปลา ตำบลราชาเทวะ ตำบลหนองปรือ ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 37 แห่ง

3.2.1.3 อำเภอเมืองสมุทรปราการ มี 13 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลปากน้ำ ตำบลลำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ ตำบลแพรกษา ตำบลบางโปรง ตำบลบางปู ตำบลบางด้วน ตำบลบางเมืองใหม่ ตำบลเทพารักษ์ ตำบลท้ายบ้านใหม่ ตำบลแพรกษาใหม่ ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 19 แห่ง

3.2.1.4 อำเภอพระประแดง มี 15 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลตลาด ตำบลบางพิง ตำบลบางจาก ตำบลบางครุ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลลำโรงใต้ ตำบลบางยอ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางกอบัว ตำบลทรงคนอง ตำบลลำโรง ตำบลลำโรงกลาง ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 24 แห่ง

3.2.1.5 อำเภอพระสมุทรเจดีย์ มี 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลนาเกลือ ตำบลบ้านคลองสวน ตำบลแหลมฟ้าผ่า ตำบลปากคลองบางปลากด ตำบลในคลองบางปลากด ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 30 แห่ง

3.2.1.6 อำเภอบางเสาธง มี 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลบางเสาธง ตำบลศรีษะจรเข้้อย ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 21 แห่ง

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ	ตำบล	จำนวนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร
อำเภอบางป่อ	ตำบลบางป่อ	11
	ตำบลบางพลีน้อย	1
	ตำบลบางเพ็รียง	4
	ตำบลคลองด่าน	7
	ตำบลคลองนิมยาตรา	1

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	จำนวนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร
	รวม	24
อำเภอบางพลี	ตำบลบางพลีใหญ่	11
	ตำบลบางแก้ว	4
	ตำบลบางโฉลง	8
	ตำบลบางปลา	9
	ตำบลราชาเทวะ	2
	ตำบลหนองปรือ	3
	รวม	37
อำเภอเมืองสมุทรปราการ	ตำบลสำโรงเหนือ	3
	ตำบลบางเมือง	2
	ตำบลท้ายบ้าน	1
	ตำบลบางปูใหม่	2
	ตำบลแพรรักษา	1
	ตำบลบางโปรง	2
	ตำบลบางด้วน	1
	ตำบลบางเมืองใหม่	1
	ตำบลเทพารักษ์	4
	ตำบลท้ายบ้านใหม่	1
	ตำบลแพรรักษาใหม่	1
	รวม	19
อำเภอพระประแดง	ตำบลตลาด	1
	ตำบลบางพึ่ง	3
	ตำบลบางจาก	1
	ตำบลบางหัวเสือ	3
	ตำบลสำโรงใต้	2
	ตำบลบางยอ	2

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	จำนวนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร
	ตำบลบางกะเจ้า	2
	ตำบลบางน้ำผึ้ง	2
	ตำบลบางกระสอบ	1
	ตำบลบางกอบัว	7
	รวม	24
อำเภอพระสมุทรเจดีย์	ตำบลนาเกลือ	4
	ตำบลบ้านคลองสวน	2
	ตำบลแหลมฟ้าผ่า	16
	ตำบลปากคลองบางปลากด	5
	ตำบลในคลองบางปลากด	3
	รวม	30
อำเภอบางเสาธง	ตำบลบางเสาธง	18
	ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่	2
	ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่	1
	รวม	21
	รวมทั้งสิ้น	155

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางเสาธง จำนวนทั้งสิ้น 155 คน ได้จากการคำนวณของกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) ตามวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (สิน, 2554 อ้างจาก Taro Yamane, 1973) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม ร้อยละ 5 แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบสัดส่วนตามสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (ในการศึกษา

ครั้งนี้ได้กำหนดให้เท่ากับร้อยละ 5 หรือเท่ากับ 0.05 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นที่ระดับ 95%)

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{155}{1 + (115 \times 0.05^2)} = 112$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ 112 คน จากการคำนวณประชากรทั้งหมด 155 คน ผู้ศึกษาจึงขอเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง 112 คน จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 6 อำเภอ

3.2.2.1 ประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบไปด้วย อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางเสาธง โดยจำนวนประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละอำเภอ สุ่มเลือกตัวอย่างจากทุกอำเภอ ดังนี้

$$\text{ขนาดตัวอย่างแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างในอำเภอนั้น} \times \text{ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ}}{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการที่ได้รับการประเมินระดับดี

ลำดับ	อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	อำเภอบางบ่อ	24	17
2	อำเภอบางพลี	37	27
3	อำเภอเมืองสมุทรปราการ	19	14
4	อำเภอพระประแดง	24	17
5	อำเภอพระสมุทรเจดีย์	30	22
6	อำเภอบางเสาธง	21	15
	รวม	155	112

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้

3.2.2.1 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และตำแหน่ง มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 การวางแผน

ส่วนที่ 2 การจัดโครงสร้างองค์กร

ส่วนที่ 3 การบริหารงานบุคคล

ส่วนที่ 4 การตลาด

ส่วนที่ 5 การผลิต

ส่วนที่ 6 การบัญชี/การเงิน

โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อหาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ใช้เก็บข้อมูลจากประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยลักษณะของแบบประเมิน 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert-type Scale) ซึ่งมี 5 ระดับคือ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนอธิบายได้ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหามากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหามาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อย

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.2.2.2 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาขั้นตอนและเนื้อหาการสร้างเครื่องมือจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ดังปรากฏตามกรอบแนวความคิดในการวิจัย
- 2) กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดในการศึกษา
- 3) สร้างแบบสอบถามโดยยึดแนวทางตามข้อ 1 และข้อ 2 โดยกำหนดเนื้อหารายละเอียดใน 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานบุคคล การตลาด การผลิต การบัญชี/การเงิน
- 4) นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา ภาษาที่ใช้พร้อมทั้งข้อคำแนะนำ เพื่อไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องต่อไป
- 5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอนั้นๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
- 6) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ไปวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบข้อคำถามและความถูกต้องของภาษา

3.2.2.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ดำเนินการโดยการหาดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งวิธีคำนวณค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำการพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้ (ธีรศักดิ์ อุณหารมย์เลิศ, 2549 : 73)

+1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
-1	เมื่อแน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

หลังจากนั้นให้นำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อมาแทนค่าในสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลคะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

$N =$ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า IOC ที่คำนวณได้จะต้องมีค่า 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ศึกษาได้คัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.3.1 การใช้แบบสอบถามกับประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รับการประเมิน ประจำปี 2557 จำนวน 112 คน

3.2.3.2 เก็บข้อมูลจากประธานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 112 คน ละ 1 ฉบับ รวม 112 ฉบับ

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.2.4.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารที่ทำการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยดำเนินการเรียบเรียงข้อมูลจัดลำดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการทำการศึกษา สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้ ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.2.4.2 ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานบุคคล การตลาด การผลิต การบัญชี/การเงิน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

เกณฑ์ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้เกณฑ์ดังนี้ (Best, 1981:86)

ช่วงคะแนน	การแปลความหมาย
คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.10-1.50	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51-2.50	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.51-3.50	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51-4.50	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.51-5.00	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของ สภาพ/ปัญหาน้อยที่สุด

3.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.3.1 สังเคราะห์ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในข้อ 3.1 สภาพและปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการในข้อ 3.2 มาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.3.2 ยกร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.3.3 ตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยวิธีการดังนี้

3.3.3.1 ส่งร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการให้กับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐจำนวน 3 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลระดับจังหวัดประจำปี 2557 จำนวน 3 คน ในความถูกต้องของแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.3.3.2 สรุปและวิเคราะห์ ข้อเสนอ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชน

3.3.4 ปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3.3.5 นำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปราย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานวิสาหกิจชุมชนจำนวน 112 คน ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ แบ่งเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 3 ตอน ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

4.1.1 จากรายงานภาพรวมผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ของจังหวัดสมุทรปราการ ณ วันที่ 30 กันยายน 2557 พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินระดับดี จำนวน 108 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 39.71 ระดับปานกลาง จำนวน 129 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 47.43 ระดับต้องปรับปรุง จำนวน 35 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 12.87 รวมทั้งสิ้น 272 กลุ่ม

4.2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 112 คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และอาชีพหลัก วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ละร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

		(n=112)	
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
ชาย		18	16.1
หญิง		94	83.9
รวม		112	100
2. อายุ			
ไม่เกิน 30 ปี		3	2.7
31 – 40 ปี		31	27.7
41 – 50 ปี		34	30.4
51 ปีขึ้นไป		44	39.3
รวม		112	100
3. ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า		15	13.4
มัธยมศึกษาตอนต้น		4	3.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		38	33.9
อนุปริญญา/ปวส.		7	6.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		48	42.9
รวม		112	100
4. อาชีพหลัก			
รับราชการ		1	0.9
ธุรกิจส่วนตัว		4	3.6
รับจ้างทั่วไป		5	4.5
ค้าขาย		74	66.1
เกษตรกร		28	25.0
อื่นๆ		-	-
รวม		112	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. ตำแหน่ง		
ประธานกลุ่ม	112	100
คณะกรรมการกลุ่ม	-	-
สมาชิกกลุ่ม	-	-
รวม	112	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 112 คน มีรายละเอียด จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 83.9 และเพศชายจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 และอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

อาชีพหลัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมาคือเกษตรกร จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รับจ้างทั่วไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และรับราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นประธานกลุ่ม จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานบุคคล

การตลาด การผลิต และการบัญชี/การเงิน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ดังตารางที่ 4.2 ถึงตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และระดับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ (n=112)

สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การวางแผน	4.42	0.54	มาก	4
2. การจัดโครงสร้างองค์กร	4.43	0.64	มาก	3
3. การบริหารงานบุคคล	4.43	0.60	มาก	3
4. การตลาด	4.47	0.55	มาก	2
5. การผลิต	4.50	0.57	มาก	1
6. การบัญชี/การเงิน	4.39	0.55	มาก	5
ค่าเฉลี่ยรวม	4.44	0.50	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การผลิต ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.57) การตลาด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) การจัดโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.60) การวางแผน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.54) และการบัญชี/การเงิน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 4.3 เฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน (n=112)

การวางแผน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผนอย่างเป็นระบบ	4.25	0.78	มาก	5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การวางแผน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
2. มีการกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพชัดเจน	4.46	0.68	มาก	2
3. มีการทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน(โดยกำหนดในแบบว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร กับใคร อย่างไร)	4.43	0.76	มาก	3
4. มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้	4.42	0.65	มาก	4
5. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้สามารถทำได้ตามแผน	4.55	0.66	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	0.54	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้สามารถทำได้ตามแผน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ มีการกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร

(n=112)

การจัดโครงสร้างองค์กร	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน	4.35	0.74	มาก	5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การจัดโครงสร้างองค์กร	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
2. มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายทิศทางอย่างเหมาะสม	4.48	0.78	มาก	1
3. มีโครงสร้างองค์กรพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน	4.41	0.78	มาก	4
4. มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ บันทึกไว้อย่างชัดเจน	4.44	0.85	มาก	3
5. มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกเป็นประจำ	4.46	0.79	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายทิศทางอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.79) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ บันทึกไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.85)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล

(n=112)

การบริหารงานบุคคล	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก และมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน	4.26	0.81	มาก	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การบริหารงานบุคคล	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
2. มีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิก วิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นขั้นตอนทั่วถึง และสอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน	4.46	0.75	มาก	3
3. มีการกำหนดรูปแบบวิธีการ ดำเนินงานการบริหารงานบุคคลอย่างมี จรรยาบรรณ	4.46	0.71	มาก	3
4. มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความ พึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการ อย่างเหมาะสม	4.49	0.71	มาก	1
5. มีระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้ สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง	4.47	0.71	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ มีระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานการบริหารงานบุคคลอย่างมีจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.71)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของ
 วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตลาด
 (n=112)

การตลาด	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อให้เป็น ข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการที่ ชัดเจน	4.44	0.64	มาก	4
2. มีการกำหนดแหล่งจำหน่าย เพื่อให้ เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ ที่ชัดเจน	4.48	0.70	มาก	2
3. มีแหล่งจำหน่ายหรือตลาดที่ชัดเจน	4.49	0.70	มาก	1
4. มีเครือข่ายด้านการตลาดในการ กระจายสินค้า	4.47	0.70	มาก	3
5. มีการติดตามข้อมูลและความต้องการ ของลูกค้าและตลาดติดต่อสื่อสารกับ ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง	4.47	0.71	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.47	0.55	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์
 อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.47$, S.D. =
 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีแหล่ง
 จำหน่ายหรือตลาดที่ชัดเจน ($\bar{X}= 4.49$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ มีการกำหนดแหล่งจำหน่าย
 เพื่อให้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการที่ชัดเจน ($\bar{X}= 4.48$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อให้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการที่
 ชัดเจน ($\bar{X}= 4.44$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต
(n=112)

การผลิต	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการดำเนินการ และบริหารให้เกิด ความเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอก ชุมชน	4.44	0.73	มาก	5
2. มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิต สินค้า/บริการที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้า/ บริการที่มีคุณภาพดี	4.52	0.71	มากที่สุด	2
3. มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อ ป้องกันความผิดพลาด หรือมีการวาง แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาที่ชัดเจน	4.48	0.70	มาก	3
4. สินค้า/บริการ ได้รับการตอบรับที่ดีจาก ลูกค้าหรือได้รับรองคุณภาพ	4.59	0.69	มากที่สุด	1
5. เกิดสินค้า/บริการใหม่ๆที่โดดเด่นเป็นที่ ต้องการของตลาด	4.46	0.72	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์
อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. =
0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย
สูงสุด คือ สินค้า/บริการ ได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้าหรือได้รับรองคุณภาพ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. =
0.57) รองลงมา คือ มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า/บริการที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้า/
บริการที่มีคุณภาพดี ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการดำเนินการ
และบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบัญชี/
การเงิน

(n=112)

การบัญชี/การเงิน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการระดมหุ้นตามเวลาที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจน	4.14	0.83	มาก	5
2. มีการจัดบันทึกการเงินหรือบัญชีอย่าง สม่ำเสมอ	4.43	0.67	มาก	4
3. มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่ สมาชิกโดยกำหนดวิธีการที่แน่นอน	4.43	0.67	มาก	3
4. มีการจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์ อย่างเหมาะสม	4.49	0.68	มาก	2
5. มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิก ทราบอย่างสม่ำเสมอโดยมีการประชุม แจก เอกสารหรือติดประกาศ	4.55	0.70	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.55	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์
อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. =
0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย
สูงสุด คือ มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอโดยมีการประชุม แจก
เอกสารหรือติดประกาศ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ มีการจัดสรรรายได้ และ
ผลประโยชน์อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.68) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการระดม
หุ้นตามเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.83)

4.1.2.3 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป
ผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูป
ผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กรการ

บริหารงานบุคคลการตลาด การผลิต และการบัญชี/การเงิน วิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตารางที่ 4.9 ถึงตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และระดับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ (n=112)

ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การวางแผน	2.10	0.82	น้อย	1
2. การจัดโครงสร้างองค์กร	1.95	0.79	น้อย	4
3. การบริหารงานบุคคล	2.01	0.80	น้อย	2
4. การตลาด	1.92	0.76	น้อย	5
5. การผลิต	1.89	0.78	น้อย	6
6. การบัญชี/การเงิน	1.97	0.81	น้อย	3
ค่าเฉลี่ยรวม	1.97	0.71	น้อย	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผน ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.82) การบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.80) การบัญชี/การเงิน ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.81) การจัดโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.79) การตลาด ($\bar{X} = 1.92$, S.D. = 0.76) และการผลิต ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน (n=112)

การวางแผน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผน	2.30	0.95	น้อย	1
2. การกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ	2.13	0.89	น้อย	2

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การวางแผน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
3. การทำรูปแบบแผนปฏิบัติการ (โดยกำหนดในแบบว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร กับใคร อย่างไร)	2.09	1.00	น้อย	3
4. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้	1.96	0.91	น้อย	5
5. การกำหนดผู้รับผิดชอบ และวิธีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน	2.02	0.89	น้อย	4
ค่าเฉลี่ยรวม	2.10	0.82	น้อย	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผน ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.95) รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้ ($\bar{X} = 1.96$, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร

การจัดโครงสร้างองค์กร	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางและมี การบันทึกไว้อย่างชัดเจน	1.96	0.96	น้อย	3
2. การประชุมสมาชิกร่วมกันในการ กำหนดเป้าหมายทิศทาง	1.94	0.94	น้อย	4
3. การจัดโครงสร้างองค์กรพร้อมแบ่ง หน้าที่และมีการบันทึกไว้	1.89	0.87	น้อย	5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

การจัดโครงสร้างองค์กร	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
4. การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ	1.97	0.93	น้อย	2
5. การทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิก	1.99	0.88	น้อย	1
ค่าเฉลี่ยรวม	1.95	0.79	น้อย	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิก ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = 0.88) รองลงมา คือ การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.93) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการจัดโครงสร้างองค์กรพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึกไว้ ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.87)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล (n=112)

การบริหารงานบุคคล	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน	2.01	0.96	น้อย	2
2. ระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	2.00	0.91	น้อย	3
3. การกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานการบริหารงานบุคคลอย่างมีจริยธรรมและมีกลไกตรวจสอบอย่างเหมาะสม	2.01	0.89	น้อย	2
4. ระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการ	2.04	0.91	น้อย	1

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

การบริหารงานบุคคล	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
5. ระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	2.01	0.85	น้อย	2
ค่าเฉลี่ยรวม	2.01	0.80	น้อย	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการ ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.91) รองลงมา มี 3 ข้อ คือ ระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.85) การกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานการบริหารงานบุคคลอย่างมีจริยธรรม และมีกลไกตรวจสอบอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.89) และมีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.96) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 4.13 แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการตลาด (n=112)

การตลาด	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ	1.87	0.92	น้อย	4
2. กำหนดแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ	2.04	0.89	น้อย	1
3. แหล่งจำหน่ายหรือตลาด	1.89	0.84	น้อย	2
4. เครือข่ายด้านการตลาดในการกระจายสินค้า	1.89	0.89	น้อย	2

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

5. การติดตามข้อมูลและความต้องการของ ลูกค้าและตลาดติดต่อสื่อสารกับลูกค้า	1.88	0.85	น้อย	3
ค่าเฉลี่ยรวม	1.92	0.76	น้อย	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.92$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.89) รองลงมา มี 2 ข้อ คือ เครือข่ายด้านการตลาดในการกระจายสินค้า ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.89) และ แหล่งจำหน่ายหรือตลาด ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.84) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ ($\bar{X} = 1.87$, S.D. = 0.92)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต
(n=112)

การผลิต	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การดำเนินการ และบริหารให้เกิดความ เชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชน	1.87	0.90	น้อย	4
2. การกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิต สินค้า/บริการที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้า/ บริการที่มีคุณภาพดี	1.91	0.91	น้อย	2
3. มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อ ป้องกันความผิดพลาด หรือการวาง แนวทางในการปรับปรุงพัฒนา	1.92	0.87	น้อย	1
4. สินค้า/บริการ ได้รับการตอบรับที่ดีจาก ลูกค้าหรือได้รับรองคุณภาพ	1.87	0.93	น้อย	4
5. เกิดสินค้า/บริการใหม่ๆที่โดดเด่นเป็นที่ ต้องการของตลาด	1.89	0.97	น้อย	3
ค่าเฉลี่ยรวม	1.89	0.78	น้อย	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือการวางแผนงานในการปรับปรุงพัฒนา ($\bar{X} = 1.92$, S.D. = 0.87) รองลงมา คือ การกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า/บริการที่ชัดเจนก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.91) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การดำเนินการ และบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชน ($\bar{X} = 1.87$, S.D. = 0.90)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบัญชี/การเงิน (n=112)

การบัญชี/การเงิน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. การระดมหุ้นตามเวลาที่กำหนดไว้	1.85	0.91	น้อย	4
2. การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี	1.96	0.84	น้อย	3
3. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิก	2.03	0.93	น้อย	2
4. การเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิกทราบ	2.06	0.88	น้อย	1
ค่าเฉลี่ยรวม	1.97	0.81	น้อย	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการบัญชี/การเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิกทราบ ($\bar{X} = 2.06$, S.D. = 0.88) รองลงมา คือ การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิก ($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 0.93) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การระดมหุ้นตามเวลาที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 1.85$, S.D. = 0.91)

4.1.2.4 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1) ผลการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	ด้านการวางแผน	25	52.08
2	ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร	4	8.33
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	10	20.83
4	ด้านการตลาด	2	4.17
5	ด้านการผลิต	1	2.08
6	ด้านการบัญชี/การเงิน	6	12.50
รวม		48	100

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่ คือ ด้านการวางแผน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 52.08 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ด้านบัญชี/การเงิน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ด้านการตลาด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 และน้อยที่สุด คือ ด้านการผลิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08

4.1.2.4.2 ผลการศึกษาข้อมูลข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 4.17 ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	ให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้คำปรึกษา ด้านการตลาดการผลิต	15	30.00
2	จัดหาแหล่งที่ถ่ายสินค้าให้มากขึ้น	10	20.00
3	ส่งเสริมเรื่องมาตรฐานสินค้า เช่น บรรจุภัณฑ์การขอ อย. การ รับรองคุณภาพอาหาร	8	16.00
4	หมุ่เวียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการออกร้านให้ทั่วถึง	7	14.00
5	จัดหาแหล่งเงินทุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ	5	10.00

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
6	ศึกษาดูงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ	5	10.00
รวม		50	100

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่ คือ ขอให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้คำปรึกษาด้านการตลาดการผลิต จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ จัดหาแหล่งที่ถ่ายสินค้าให้มากขึ้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่งเสริมเรื่องมาตรฐานสินค้า เช่น บรรจุภัณฑ์การขอ อย. การรับรองคุณภาพอาหาร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 หมุนเวียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการออกร้านให้ทั่วถึง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และน้อยที่สุด คือ จัดหาแหล่งเงินทุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และศึกษาดูงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

4.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

จากผลการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการผู้ศึกษาสังเคราะห์ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน ข้อมูล สภาพการดำเนินงาน และข้อมูลปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการโดยสรุปเป็นการยกร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

4.3.1 ผลการยกร่างแนวทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

4.3.1.1 แนวทางด้านการวางแผน จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ มีปัญหามากในการกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนั้นควรมีกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ให้มีความชัดเจน กล่าวคือ ในการจัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติการ ควรมีการกำหนดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดควรจะมีบทบาทด้านนี้มากยิ่งขึ้น โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการดำเนินงานและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำแผนการดำเนินงานและส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงาน ตามแผนงานที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้

4.3.1.2 แนวทางด้านการจัดโครงสร้างองค์กร จากผลผลิตการศึกษา พบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร มีปัญหามากในการทบทวนผลดำเนินการร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิก หรือสมาชิก ดังนั้นวิสาหกิจชุมชน ควรมีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงาน อย่างเหมาะสม และทบทวนถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่ม อย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ต่อการจัดโครงสร้างองค์กร

ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกใหม่มีส่วนร่วมในการพิจารณา การกำหนดกฎระเบียบต่างๆ รวมไปถึง ข้อบังคับที่ใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจของตนเอง ควรให้การชี้แจง แจ่มชัด หรือประกาศให้สมาชิกในกลุ่มทราบทำความเข้าใจร่วมกัน รับรู้กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆของวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสมาชิกในกลุ่มถือปฏิบัติร่วมกันอย่างชัดเจน

4.3.1.3 แนวทางด้านบริหารงานบุคคล จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการด้านบริหารงานบุคคล มีปัญหาในด้านระบบการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการ ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน ควรสร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นการสนับสนุนกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มของตนร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ดี มีระบบการสร้างขวัญและกำลังใจ เช่น การจัดสวัสดิการ การดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิก การชมเชย การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของจัดสวัสดิการ การดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิก การให้การช่วยเหลือในรูปแบบของเงินทุนและอื่นๆ ตามแต่ที่จะจัดให้ได้รวมไปถึงยอมรับนับถือส่งเสริมให้ทุกคนมีคุณค่า มีความสำคัญต่อกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อการดำเนินงานไว้ใจและให้อิสระในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพราะถือว่าการให้ความไว้ใจและยอมรับนับถือต่อกัน มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมโปร่งใสสามารถชี้แจงต่อสมาชิกทุกคนได้

4.3.2.4 แนวทางด้านการตลาด จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการด้านการตลาดมีปัญหา ในการกำหนดแหล่งจำหน่ายเพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนควรเปลี่ยนวิธีการผลิต จากการผลิต

ผลิตนำการตลาดมาเป็นการตลาดนำการผลิต ควรศึกษาก่อนว่าสินค้าของตนนั้นที่ผลิตได้ เป็นที่ ต้องการของผู้บริโภคหรือไม่ เมื่อผลิตแล้วผู้บริโภคคือใคร ความชอบของผู้บริโภคเป็นไปในทิศทาง ไหน เมื่อผลิตแล้วแหล่งจำหน่ายคือที่ใด

ทั้งนี้สินค้าและบริการต้องตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยต้องคำนึงถึงความ ต้องการของผู้บริโภค คุณภาพของสินค้า รูปแบบของสินค้า ตลอดจนต้องให้ความสำคัญกับการ กำหนดราคาขาย การสร้างตราสินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ดึงดูดมีความน่าสนใจ และมี เอกลักษณ์ เฉพาะตนเพื่อเสริมจุดเด่นและสร้างคุณค่าให้กับสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง การ เลือกลงสถานที่เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า ควรคำนึงถึงทำเลที่ตั้งของร้านค้า การขนส่งสินค้าไปยัง จำหน่าย ทั้งนี้สถานที่จำหน่ายสินค้าจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้กลุ่มลูกค้าเข้าถึงสินค้า และมีความสนใจ ในสินค้าหรือบริการมากขึ้น

4.3.2.5 แนวทางด้านการผลิต จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑอาหารในจังหวัดสมุทรปราการด้านการผลิต มีปัญหาการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อ ป้องกันความผิดพลาดหรือการวางแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงควรใช้ วัตถุประสงค์ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการผลิต นอกจากนี้ต้องมีความเข้าใจในการนำ วัตถุประสงค์ที่ทำการผลิตมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรของจังหวัดให้เกิด ความยั่งยืน

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของกระบวนการ ผลิต รวมไปถึงการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะมีความชำนาญก่อนที่จะลงมือผลิตสินค้า นำไปสู่ การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการพัฒนาตนเองไปสู่การได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมอาหารต่างๆ เช่น อย. GMP HACCP เพื่อนำไปสู่การวางแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา

4.3.2.6 แนวทางด้านบัญชี/การเงิน จากผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑอาหารในจังหวัดสมุทรปราการด้านบัญชี/การเงิน มีปัญหาในการเปิดเผยข้อมูลให้ สมาชิกทราบถึงแม้ว่าวิสาหกิจชุมชนเกือบทุกแห่งจะได้รับการอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย แต่มีเพียงวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มเท่านั้นที่จริงจัง และใส่ใจในการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ที่แท้จริง

ดังนั้น การจัดทำบัญชี/การเงิน ของวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นเครื่องมือในการชี้วัดผลของการ ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีผลต่อการควบคุมดูแลการเงินในเรื่องของรายรับรายจ่าย เป็น ข้อมูล

เป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วย ให้วางแผนในการดำเนินงานและการตัดสินใจในการประกอบการ การจัดทำบัญชี/การเงินที่ถูกต้อง มีการควบคุมที่ดี วิสาหกิจชุมชนสามารถใช้ เป็นเครื่องมือในการ บริหารธุรกิจของตนเองได้ วิสาหกิจชุมชน จึงควรวางแผนทางปฏิบัติทางด้านบัญชี/การเงิน ๑๑ บันทึกรายการบัญชี/การเงินทุกครั้ง และข้อสำคัญการเปิดเผยข้อมูลด้านการเงิน/บัญชี แจ้งให้ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผลของการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนา รูปแบบวิธีการผลการดำเนินงานด้านบัญชี/การเงินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3.2 ผลการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการส่งร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ให้กับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และ ประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ) จำนวน 3 ท่าน และประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ รางวัลระดับจังหวัดประจำปี 2557 จำนวน 3 ท่าน รวมทั้งหมด 6 ท่าน (รายงานผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับ เชิญอยู่ในภาคผนวก) ให้ข้อเสนอแนะโดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพการ ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

ตารางที่ 4.18 ผลการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

หัวข้อรายด้าน	แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน
1. การวางแผน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนให้มีการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบล 2. กำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้มีความชัดเจน 3. ปรับปรุงแผนการดำเนินงานทุกปี 4. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้ความรู้เรื่องการ ส่งเสริมการวางแผนให้กับวิสาหกิจชุมชน
2. การจัดโครงสร้างองค์กร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ 3. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้แสดงออก ความคิดเห็นของ

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

หัวข้อรายด้าน	แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน
	ตนเองในการดำเนินงานร่วมกันเหมือนกับเป็นเจ้าของกิจการ
	4. รับรู้กฎระเบียบขององค์กรร่วมกัน
	5. ผู้นำหรือประธานกลุ่มต้องมีทักษะในการบริหารงาน มีความเอาใจใส่ ทุ่มเท และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน
3. การบริหารงานบุคคล	1. สร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ และความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน 2. จัดสวัสดิการที่จำเป็นให้กับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3. สร้างเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน 4. ใช้ธรรมาธิปไตย และประชาธิปไตยในการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน
4. การตลาด	1. วิสาหกิจชุมชนควรรู้ว่าสินค้าที่ผลิตนั้น สามารถนำไปขายที่ไหนได้บ้าง 2. สำรวจความต้องการของผู้บริโภคก่อนการผลิตสินค้า 3. พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ให้มีรูปปลั๊กซ์ที่สวยงามน่าสนใจ ดึงดูดผู้บริโภค 4. กำหนดราคาขายให้มีความเหมาะสม
5. การผลิต	1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ในด้านการผลิต 2. ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น 3. มุ่งเน้นการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะความรู้ ความชำนาญในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ
6. ด้านบัญชี/การเงิน	1. การทำทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่แท้จริงและเปิดเผย 2. สร้างเครดิตจากการมีบัญชีรายรับ-รายจ่าย ที่โปร่งใสใช้เป็นหลักประกันในการขอกู้ยืมเงินมาลงทุนจากสถาบันการเงิน 3. การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่ดีจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ดี ในการประกอบการและขยายผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอนาคต

4.4 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

4.4.1 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารจาก 1) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 2) คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2557 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมเกษตร 3) ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ปี พ.ศ. 2557 ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชน 268 กลุ่ม ที่มีผลการประเมินในระดับดี จำนวน 114 กลุ่ม ระดับปานกลาง จำนวน 117 กลุ่ม และในระดับต้องปรับปรุง จำนวน 20 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน มีความตั้งใจจริงมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง และได้รับการส่งเสริมในด้านความรู้และงบประมาณในการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ

จากข้อมูลการจดทะเบียน พบว่า วิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ โดยการส่งเสริมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาตนเอง ศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก และสามารถกำหนดแนวทางพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนโดยหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดในจังหวัดสมุทรปราการ

4.4.2.1 สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดโครงสร้างองค์กร 3) การบริหารงานบุคคล 4) การตลาด 5) การผลิต 6) การบัญชี/การเงิน พบว่า โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้สามารถขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทิยาและณรงค์ ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการสร้างรากฐานของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์

ซึ่งเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน และอาศัยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นสำคัญ ส่วนที่สองเป็นกลยุทธ์การจัดการด้านกลุ่ม ด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านการตลาด ส่วนที่สามเป็นกิจกรรมที่นำสู่คุณภาพชีวิต กล่าวคือ กิจกรรมด้านเกษตรผสมผสาน การสร้างรายได้ กองทุน ชุมชน ตลาดชุมชน และสวัสดิการชุมชน

4.4.2.2 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดซื้อโครงสร้างองค์กร 3) การบริหารงานบุคคล 4) การตลาด 5) การผลิต 6) การบัญชี/การเงิน พบว่าโดยเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจาก สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ มีการกำหนดแผนมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนร่วมกันเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนและวิสาหกิจชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาและริเริ่มดำเนินการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ จิราพร มหาอินทร์และคณะ ที่ว่า ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบลรวมทั้งปรับแผนดังกล่าวทุกปี พร้อมกับการปรับฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนให้เข้าไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้การส่งเสริมเป็นเอกภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ในการประกอบวิสาหกิจชุมชนทุกระดับ ทุกประเภท โดยให้การฝึกอบรมทางวิชาการในประเด็นเฉพาะต่างๆ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนระบบบริหารจัดการของภาครัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชน

4.4.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสำรวจแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ) จำนวน 3 ท่าน ประประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลระดับจังหวัด ประจำปี 2557 จำนวน 3 ท่าน รวมทั้งหมด 6 ท่าน ให้ข้อเสนอแนะโดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1) ด้านการวางแผน จัดทำแผนแม่บทชุมชนทุกชุมชน 2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกับสมาชิก 3) ด้านการบริหารงานบุคคล สร้างขวัญกำลังใจ

แรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน 4) ด้านการตลาดผลิตสินค้าให้ตรงการของตลาด 5) ด้านการผลิต
หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิต และ 6) ด้านบัญชี/การเงิน จัดทำบัญชี
รายรับ – รายจ่าย ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และได้กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้
ความสำคัญสำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จ
ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการผลิต มีผลสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม ในการผลิต
จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ด้านเทคนิคที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก 2) ปัจจัยด้าน
การตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้
จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การ
ดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มัก
อยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่
ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน 4)
ปัจจัยด้านการเงิน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างไร
เป็นสัดส่วนและมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี 5) ปัจจัย
ด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม กำหนดนโยบาย
เป้าหมาย ของการดำเนินกิจกรรม การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ
ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ 6) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ นำมี
บทบาทหน้าที่สำคัญ ในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ ในการวางแผนตลอดจน
กำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม 7) ปัจจัยด้านแรงงาน
วิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เป็นการช่วยแก้ปัญหาการเข้าไปขาย
แรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวง เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเองและที่สำคัญก็คือการ
ที่แรงงานสามารถใช้แรงงานท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 8) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับ
ภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction)
และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) 9) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก สมาชิกก็ควร
ตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิก โดยสมาชิกต้อง
หมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์กรและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การเข้าร่วม
ประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ
องค์กรหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่และ 10) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้อง

มีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่าง
ผู้นำ สมาชิก และระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์การภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ๆ มา
แลกเปลี่ยนและสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่ม

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ 2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

พบว่ามียุทธศาสตร์วิสาหกิจชุมชน 268 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินผลอยู่ในระดับดี จำนวน 114 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 45.42 ระดับปานกลาง จำนวน 117 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 46.61 และระดับต้องปรับปรุงจำนวน 20 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 7.97 เกษตรกรที่เข้าร่วมการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความตั้งใจจริงและมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งพร้อมทั้งมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งด้านการให้ความรู้และงบประมาณในการพัฒนา

5.1.2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า

5.1.2.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดโครงสร้างองค์กร 3. การบริหารงานบุคคล 4. การตลาด 5. การผลิต และ 6. การบัญชี/การเงิน

พบว่า สภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การผลิต ($\bar{X} = 4.50$, S.D. =

0.57) การตลาด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) การจัดโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.60) การวางแผน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.54) และการบัญชี/การเงิน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.55)

5.1.2.2 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดโครงสร้างองค์กร 3. การบริหารงานบุคคล 4. การตลาด 5. การผลิต และ 6. การบัญชี/การเงิน

พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$ S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผน ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.82) การบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 2.01$, S.D. = 0.80) การบัญชี/การเงิน ($\bar{X} = 1.97$, S.D. = 0.81) การจัดโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.79) การตลาด ($\bar{X} = 1.92$, S.D. = 0.76)

5.1.3 ผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการส่งร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ สำนักงาน) จำ (เกษตรจังหวัดสมุทรปราการนวน ท่าน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลระดับ 3 ท่าน 6 ท่าน รวมทั้งหมด 3 จำนวน 2557 จังหวัด ประจำปี ให้ข้อเสนอแนะโดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1) ด้านการวางแผน จัดทำแผนแม่บทชุมชนทุกชุมชน 2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกับสมาชิก 3) ด้านการบริหารงานบุคคล สร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน 4) ด้านการตลาดผลิตสินค้าให้ตรงการของตลาด 5) ด้านการผลิต หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิต และ 6) ด้านบัญชีการเงิน จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และได้กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญสำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการผลิต มีผลสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม ในการผลิตจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความพร้อมและสามารถหาได้สะดวก (2) ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน 4) ปัจจัยด้านการเงิน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างไรเป็นสัดส่วนและมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ของการดำเนินกิจกรรม การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ 6) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ นำมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ ในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม 7) ปัจจัยด้านแรงงาน วิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เป็นการช่วยแก้ปัญหาการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวง เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเองและที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ 8) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก สมาชิกก็ควรตระหนัก และให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิก โดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์การและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การเข้าร่วมประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่และ 10) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำ สมาชิก และระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์การภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่ม

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

5.3.2 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดอื่นๆ

5.3.3 นักวิชาการ นักวิจัย นำไปใช้เป็นแนวทางศึกษาการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2545 “หนังสือที่ มทง0417/ว.2466 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน” .

กัญญามน อินทว้าง และคณะ. 2554. “การจัดการวิสาหกิจชุมชนพิษณุโลก”. มหาวิทยาลัย
พิษณุโลกจำกัด.มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

กัญญามน อินทว้าง. 2547. “ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเครือข่ายของผู้นำ
เพื่อวิสาหกิจชุมชนในภาคกลาง”. สมาคมวิจัยแห่งชาติ. ฉบับที่ 1

โครงการจัดทำศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Town Center) สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. มปป. 16-17

คณะกรรมการหลักสูตรและคณะกรรมการผลิตวิชา กรมส่งเสริมการเกษตรและ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2555. **แนวการศึกษาวิชาการพัฒนาองค์กรเกษตร
วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักวิชาการ
ส่งเสริมการเกษตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** ,กรุงเทพฯ

จิราพร มหาอินทร์และคณะ. 2554 “การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจ
ชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจังหวัด
ปทุมธานี” สาขาวิชาการตลาด . คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร, กรุงเทพฯ

ชญาภัทร์ กี่อาริโย. 2557. “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนใน
กลุ่มจังหวัดภาคกลาง”.วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก.(สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจ
อุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์) บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2542. “ธุรกิจชุมชนเส้นทางที่เป็นไปได้พิมพ์ครั้งที่ 1”. สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและพิทยา ว่องสกุล. 2550. “**วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก**”.
บริษัท เอดิชั่นเพรส โปรดักส์ จำกัด, กรุงเทพฯ

ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์.2548 “รายงานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสู่
วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ 1”.สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 จังหวัด
ชัยนาท กรมส่งเสริมการเกษตร, ชัยนาท.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ดวงสมร พฤษภูมิกุล. 2549 “รายงานวิจัย เรื่องการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี กรมส่งเสริมการเกษตร, ราชบุรี.
- ฉงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์. 2556 “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา”. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1.
- นรินทร์ สังข์รักษา. 2551 “รายงานวิจัย เรื่อง ผลดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี” สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ
- นันทิยา หุตานุกัฏและณรงค์ หุตานุกัฏ. 2545. “การติดตามประเมินผลโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบทกรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร”.(อัดสำเนา)”
- ประหยัด สายวิเชียร และคณะ. 2543. “รูปแบบการจัดการที่ทำให้กลุ่มแปรรูปผลผลิตเกษตรภาคเหนือประสบความสำเร็จ”.
- ปราริชาติ วัลย์เสถียร. 2540. “รายงานวิจัยเรื่องนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน” เสนอต่อกองทุนสนับสนุนการวิจัย”. ม.ป.ท.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548”, กรุงเทพฯ.
- พัฒนา โพนไสว. 2546. “การศึกษาศักยภาพทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการเรียนรู้พัฒนาธุรกิจชุมชน กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์แปรรูปและถนอมอาหารกลุ่มแม่บ้านโคกค้าย ตำบลห้วยน้ำคำ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์”
- เมธี พยอมพงศ์. 2544. เศรษฐกิจชุมชน : ทางเลือกเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 1 คณะธุรกิจการเกษตร .มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
- ยุทธจักร พรหมช่วย. 2555. “ความสำเร็จในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไทยแพรวบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์”. รายงาน

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิชิต นันทสุวรรณ. 2547. **กระบวนการชุมชนใหม่การพัฒนาแบบแผนใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน**, เจริญวิทย์การพิมพ์, กรุงเทพฯ
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. 2547. **“ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม”** รายงานการศึกษาคณะปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2545. **เอกสารประกอบการอบรมมิติใหม่ในการพัฒนาประชาคมเข้มแข็ง** วันที่ 27 – 28 พฤศจิกายน 2545. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ
- สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ. 2550. รายงานวิจัยเรื่อง **“กลยุทธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองปี 2550”**. กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพฯ
- สุกัญญา เอกนิล. 2547. **“วิสาหกิจชุมชนกับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษากรณี กลุ่มเกษตรกรทำสวน ตำบลแพรงศรีราชา อำเภอศรีนครินทร์จังหวัดชัยนาท”**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ
- เสรี พงศ์พิศ. วิชิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพิณี. 2544. **วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บทแนวคิดแนวทางตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ**. สำนักพิมพ์ ภูมิปัญญาไทย, กรุงเทพฯ
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ. (2557). [ออนไลน์]. คู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559]. จาก URL. <http://www.samutprakan.doae.go.th/html/document/handbook57.pdf>
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก. 2554 **“รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพิษณุโลก”**. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร. สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก(ชัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. **สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเจ็ด พ.ศ. 2555-2559**, กรุงเทพฯ

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2557. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี. แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, กรุงเทพฯ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

ภาคผนวก ข รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือศึกษา

ภาคผนวก ค รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการ
ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด
สมุทรปราการ

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และคุณภาพของเครื่องมือ

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

“กิจการวิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

“คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด แล้วแต่กรณี

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

วิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๕ วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖ เมื่อกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับคำขอจดทะเบียนและเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนที่ยื่นคำขอจดทะเบียนมีลักษณะและวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่วิสาหกิจชุมชนนั้น

มาตรา ๗ การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- (๔) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

มาตรา ๘ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินให้วิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไปแจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

วิสาหกิจชุมชนใดไม่แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน ให้กรมส่งเสริมการเกษตรมีหนังสือเตือนให้วิสาหกิจชุมชนนั้นแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ถ้าไม่มีการแจ้งตามคำเตือนดังกล่าว ให้กรมส่งเสริมการเกษตรถอนชื่อออกจากทะเบียน

วิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะเลิกกิจการให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เลิกกิจการ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๕ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑ มาใช้บังคับแก่การจดทะเบียนจัดตั้ง การแจ้งดำเนินกิจการ และการเลิกกิจการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโดยอนุโลม

ให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วมีสิทธิขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ การบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปตามข้อบังคับของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยจะต้องกำหนดให้การดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเป็นไปตามความสมัครใจ โดยจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

มาตรา ๑๑ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

- (๑) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้
 - (ก) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น
 - (ข) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย
 - (ค) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

หน้า ๔

เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๘ มกราคม ๒๕๕๘

(๒) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ข) ประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือดำเนินกิจกรรมอื่นอันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ค) เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าในด้านคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการตลาด

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

หมวด ๓

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนสิบสามคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

(๓) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวนสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หน้า ๕

เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๘ มกราคม ๒๕๔๘

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชนอีกหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการและแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๔) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

(๔) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการที่ปรึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง เว้นแต่กรณีที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ถือว่ามีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๒ (๔)

(๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๕ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

มาตรา ๑๘ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้อื้อเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ และให้นำความในมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน

ในจังหวัดนั้นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้าน การเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในจังหวัดนั้น เป็นกรรมการ และเกษตร จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและ ส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริม กิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมี ประสิทธิภาพ

(๓) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขจัดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือ ทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๔) พิจารณาหรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การดำเนินการตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย มาตรการ หรือแผนการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ คณะกรรมการกำหนดหรือเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้ บังคับแก่กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้ง โดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา ๑๖ (๓) ให้พ้นจาก ตำแหน่งเมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ออก

ให้นำความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดโดยอนุโลม

หน้า ๕

เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๘ มกราคม ๒๕๕๘

มาตรา ๒๓ ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตามมาตรา ๒๐ และกรรมการตามมาตรา ๓๑ ได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๔ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของ คณะกรรมการ

ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามวรรคหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับงานของ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

หมวด ๔

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๒๕ วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ ตามวิธีการที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และ การสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น นั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะ การบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนใน ระดับปฐมภูมามีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วตามมาตรา ๒๖ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตาม ความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ กิจการวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและ

กัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ ให้คณะกรรมการให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง การประกอบการ การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าหรือการรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เชื่อถือ รวมทั้งปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ

ในการส่งเสริมตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในการขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า หรือให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนนั้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๐ ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ และการส่งเสริมหรือการสนับสนุนตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙

(๒) ให้การส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบการ

(๓) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี ภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด

(๔) เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๕) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๓๑ ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสองคนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานการดำเนินการของกองทุนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการซ้ำซ้อนที่ไม่เกิดประโยชน์ และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(๒) ติดตาม และประเมินการดำเนินงานของกองทุนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๓) เสนอแนะต่อกองทุนที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาเงินทุนในการสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๔) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำความในมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับแก่กรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา ๑๖ (๓) ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

ให้นำความในมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน โดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดกำหนดให้กิจการวิสาหกิจชุมชนต้องดำเนินการใดอันเป็นภาระที่ไม่เหมาะสมหรือเกินสมควร คณะกรรมการอาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการลดภาระดังกล่าวแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่คณะกรรมการประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๐ แล้วไม่บรรลุผล ให้คณะกรรมการเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ ก

หน้า ๑๒
ราชกิจจานุเบกษา

๑๘ มกราคม ๒๕๕๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๕ ในวาระเริ่มแรกให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการตาม
มาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดตามมาตรา ๒๐ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือศึกษา

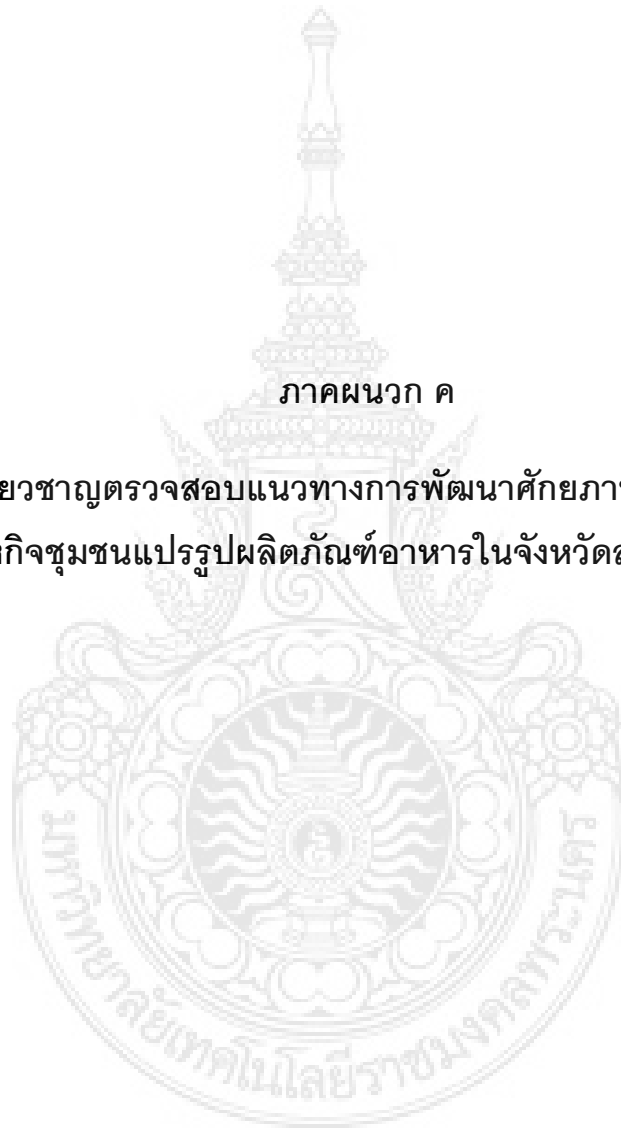

รายนามผู้เชี่ยวชาญตารางตรวจสอบเครื่องมือ

1. ชื่อ นายदनัย ปัญญาพิทยากุล
ตำแหน่ง เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
2. ชื่อ นางยุพา อินทราเวช
ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิสาหกิจ
สถานที่ทำงาน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
3. ชื่อ นายวิศรุต ต้อยศักดิ์ดา
ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ สำนักงานเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่ทำงาน กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
4. ชื่อ นางนิตยา เอื้อเฟื้อ
ตำแหน่ง ประธานวิสาหกิจชุมชนบ้านเอื้อเฟื้อ
สถานที่ทำงาน วิสาหกิจชุมชนบ้านเอื้อเฟื้อ
5. ชื่อ นางสุนันทา สิงห์ทองอนันต์
ตำแหน่ง ประธานวิสาหกิจชุมชนพัฒนาสุข
สถานที่ทำงาน วิสาหกิจชุมชนพัฒนาสุข

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจ
ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1. ชื่อ นายदनัย ปัญญาพิทยากุล
ตำแหน่ง เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
2. ชื่อ นายสำคัญ สนธินิติ
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
3. ชื่อ นางสาวปิยวรา แสงขัติยะ
ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ
4. ชื่อ นางดวงเดือน เปรมมะโน
ตำแหน่ง ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการแปรรูปเกษตรบางพลี
สถานที่ทำงาน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการแปรรูปเกษตรบางพลี
5. ชื่อ นางนิตยา เอื้อเพื่อ
ตำแหน่ง ประธานวิสาหกิจชุมชนบ้านเอื้อเพื่อ
สถานที่ทำงาน วิสาหกิจชุมชนบ้านเอื้อเพื่อ
6. ชื่อ นางสุนันทา สิงห์ทองอนันต์
ตำแหน่ง ประธานวิสาหกิจชุมชนพัฒนาสุข
สถานที่ทำงาน วิสาหกิจชุมชนพัฒนาสุข

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารใน

จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บข้อมูลไว้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

3. ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงหรือตามทัศนคติของท่านลงในช่องว่างที่กำหนดข้อมูลที่ได้จากท่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะได้มีคุณค่าต่อการศึกษาต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบคุณประธานวิสาหกิจชุมชนที่ให้ความร่วมมือในการออกแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้

นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แบบสอบถาม

เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารใน จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ไม่เกิน 30 ปี () 2. 31 – 40 ปี () 3. 41 – 50 ปี () 4. 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. อนุปริญญา/ปวส.
() 5.ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพหลัก

- () 1. รับราชการ () 2. ธุรกิจส่วนตัว () 3. รับจ้างทั่วไป
() 4. ค้าขาย () 5. เกษตรกร () 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ตำแหน่งของท่านในกลุ่ม

- () 1. ประธานกลุ่ม () 2. คณะกรรมการกลุ่ม () 3. สมาชิกกลุ่ม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดในรูปแบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพในการดำเนินงานมากที่สุด
 4 หมายถึง มีสภาพในการดำเนินงานมาก
 3 หมายถึง มีสภาพในการดำเนินงานปานกลาง
 2 หมายถึง มีสภาพในการดำเนินงานน้อย
 1 หมายถึง มีสภาพในการดำเนินงานน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1. การวางแผน						
1.1	มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผนอย่างเป็นระบบ					
1.2	มีการกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพชัดเจน					
1.3	มีการทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน(โดยกำหนดในแบบว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร กับใคร อย่างไร)					
1.4	มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้					
1.5	มีการกำหนดผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้สามารถทำได้ตามแผน					
2. การจัดโครงสร้างองค์กร						
2.1	มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน					
2.2	มีการประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายทิศทางอย่างเหมาะสม					
2.3	มีโครงสร้างองค์กรพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน					
2.4	มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ บันทึกไว้อย่างชัดเจน					
2.5	มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกเป็นประจำ					

ข้อ	รายการ	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
3. การบริหารงานบุคคล						
3.1	มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมัครและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน					
3.2	มีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นขั้นตอนทั่วถึง และสอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน					
3.3	มีการกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานการบริหารงานบุคคลอย่างมีจริยธรรม					
3.4	มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และการจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม					
3.5	มีระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง					
4. การตลาด						
4.1	มีการกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการที่ชัดเจน					
4.2	มีกำหนดแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการประกอบการที่ชัดเจน					
4.3	มีแหล่งจำหน่ายหรือตลาดที่ชัดเจน					
4.4	มีเครือข่ายด้านการตลาดในการกระจายสินค้า					
4.5	มีการติดตามข้อมูลและความต้องการของลูกค้าและตลาด ติดต่อสื่อสารกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง					
5. การผลิต						
5.1	มีการดำเนินการ และบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกชุมชน					
5.2	มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า/บริการที่ชัดเจน ก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี					
5.3	มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือมีการวางแผนทางในการปรับปรุงพัฒนาที่ชัดเจน					
5.4	สินค้า/บริการ ได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้าหรือได้รับรองคุณภาพ					
5.5	เกิดสินค้า/บริการใหม่ๆที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการของตลาด					

ข้อ	รายการ	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
6. การบัญชี/การเงิน						
6.1	มีการระดมทุนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน					
6.2	มีการจัดบันทึกการเงินหรือบัญชีอย่างสม่ำเสมอ					
6.3	มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกโดยกำหนดวิธีการที่แน่นอน					
6.4	มีการจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์อย่างเหมาะสม					
6.5	มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการประชุม แจกเอกสารหรือติดประกาศ					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
แบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานมากที่สุด
4 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานมาก
3 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานปานกลาง
2 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานน้อย
1 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1. การวางแผน						
1.1	การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการทำแผน					
1.2	การกำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ					
1.3	การทำรูปแบบแผนปฏิบัติการ(โดยกำหนดในแบบว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร กับใคร อย่างไร)					
1.4	การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้					
1.5	การกำหนดผู้รับผิดชอบ และวิธีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน					
2. การจัดโครงสร้างองค์กร						
2.1	การกำหนดเป้าหมายและทิศทางและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน					
2.2	การประชุมสมาชิกร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายทิศทาง					
2.3	การจัดโครงสร้างองค์กรพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึกไว้					
2.4	การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ					
2.5	การทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการฯ และผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิก					
3. การบริหารงานบุคคล						
3.1	มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน					
3.2	ระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน					

3.3	การกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล อย่างมีจริยธรรม และมีกลไกตรวจสอบอย่างเหมาะสม					
3.4	ระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ และ การจัดสวัสดิการ					
3.5	ระบบการประเมินผลและแจ้งผลให้สมาชิกทราบเพื่อนำไป ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง					
4. การตลาด						
4.1	การกำหนดกลุ่มลูกค้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการ ประกอบการ					
4.2	กำหนดแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาก่อนการ ประกอบการ					
4.3	แหล่งจำหน่ายหรือตลาด					
4.4	เครือข่ายด้านการตลาดในการกระจายสินค้า					
4.5	การติดตามข้อมูลและความต้องการของลูกค้าและตลาด ติดต่อสื่อสารกับลูกค้า					
5. การผลิต						
5.1	การดำเนินการ และบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงทั้งภายใน และภายนอกชุมชน					
5.2	การกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตสินค้า/บริการที่ชัดเจน ก่อให้เกิดสินค้า/บริการที่มีคุณภาพดี					
5.3	มีวิธีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือการวางแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา					
5.4	สินค้า/บริการ ได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้าหรือได้รับรอง คุณภาพ					
5.5	เกิดสินค้า/บริการใหม่ๆที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการของตลาด					
6. การบัญชี/การเงิน						
6.1	การระดมหุ้นตามเวลาที่กำหนดไว้					
6.2	การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี					
6.3	การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิก					
6.4	การเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้สมาชิกทราบ					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

สภาพปัญหาด้านการวางแผน

.....

.....

สภาพปัญหาด้านการจัดโครงสร้างองค์กร

.....

.....

สภาพปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

สภาพปัญหาด้านการตลาด

.....

.....

สภาพปัญหาด้านการผลิต

.....

.....

สภาพปัญหาด้านการบัญชี/การเงิน

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ
ดังนี้

สภาพ/ปัญหาด้านการวางแผน

.....

สภาพ/ปัญหาด้านการจัดโครงสร้างองค์กร

.....

สภาพ/ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

.....

สภาพ/ปัญหาด้านการตลาด

.....

สภาพ/ปัญหาด้านการผลิต

.....

สภาพ/ปัญหาด้านการบัญชี/การเงิน

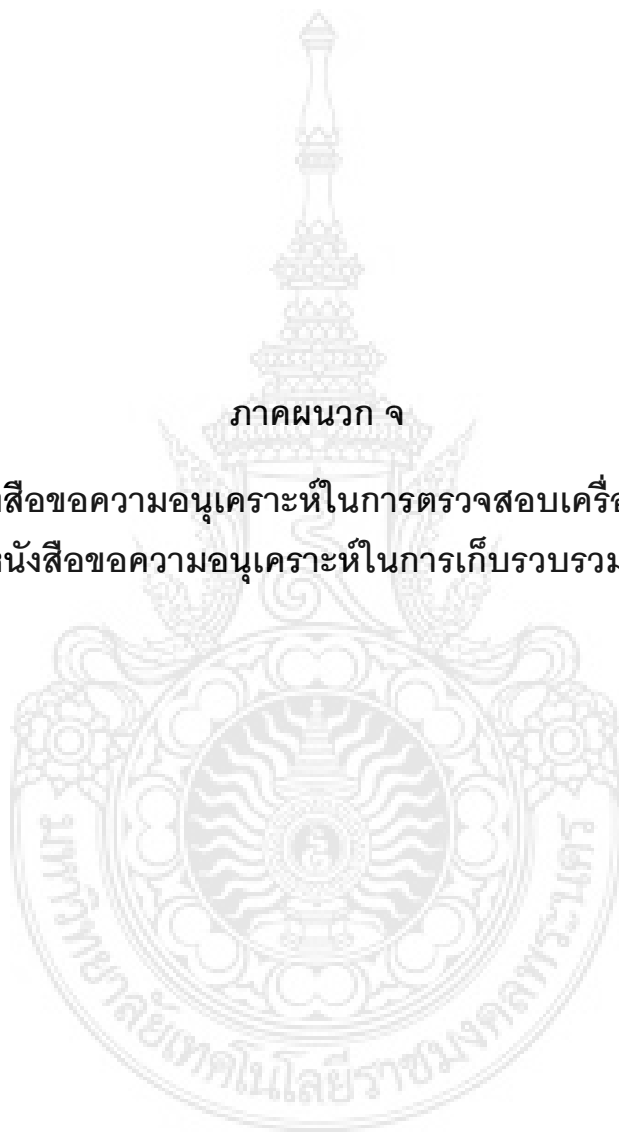
.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ
และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๓๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณदनัย ปัญญาพิทยากุล (เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ)

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๓๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณยุพา อินทราเวช

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๓๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณวิศรุต ต้อยศักดิ์

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๓๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน คุณนิตยา เอื้อเพื่อ

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร์ กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๓๔๔

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณนางสุนันทา สิงห์ทองอนันต์

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๑๘๑๘

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อาริโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาให้ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ โดยใช้แบบสอบถามในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน ๓๐ กลุ่ม ในวันที่เสาร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารชาเลนเจอร์ ๑ - ๓ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อาริโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย

เรียน คุณดนัย ปัญจพิทยากุล (เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ)

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย

เรียน คุณดนัย ปัญจพิทยากุล (เกษตรจังหวัดสมุทรปราการ)

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญ **คุณสำคัญ สนธิวัติ และคุณปิยวรา แสงชัตติยะ** เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย ให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย
เรียน คุณดวงเดือน เปรมมะโน

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย

เรียน คุณนิตยา เอื้อเพื่อ

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ที่ ศธ ๐๕๘๑.๐๓/ ๘๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัย

เรียน คุณสุนันทา สิงห์ทองอนันต์

ด้วยนายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๑๒๕๗๗๐๗๐๓๕๑๓-๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรคหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต เลือกเรียนแผน ก แบบ ก๒ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวทางของผลการวิจัยให้กับ นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข่ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภัทร กี่อารีโย)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๕๐๒๘

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๑๓๔๐ ๔๔๓๓

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ นามสกุล นายอัศม์เดชเดชา ปานท่าไข

วัน เดือน ปีเกิด 3 มีนาคม 2527

ภูมิลำเนา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
คหกรรมศาสตรบัณฑิต	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2548
มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	2544

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
สถานที่ทำงาน คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวิชิตพญาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ

พ.ศ. 2560

รางวัลบุคคลดีเด่น ประจำปี 2559 กลุ่มบุคลากรสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

พ.ศ. 2559

รางวัลผู้แต่งกายผ้าไทยดีเด่น ประจำปี 2558 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ
นคร

พ.ศ. 2558

โล่ประกาศเกียรติคุณ ศิษย์เก่าดีเด่น สมาคมศิษย์เก่าโชติเวช

พ.ศ. 2553

โล่ประกาศเกียรติคุณ ศิษย์เก่าผู้ทำคุณประโยชน์ สมาคมศิษย์เก่าโชติเวช

พ.ศ. 2549

โล่ประกาศเกียรติคุณ นักศึกษาผู้ทำคุณประโยชน์แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร ประจำปีการศึกษา 2548

โล่ประกาศเกียรติคุณ นักศึกษาผู้ทำคุณประโยชน์แก่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีการศึกษา 2548

ทุนการศึกษา

ทุนการศึกษา ระดับมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

